๚ นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส๚

ขุทฺทกนิกาเย

วิมานวตฺถุปาฬิ

๑. อิตฺถิวิมานํ

๑. ปีฐวโคฺค

๑. ปฐมปีฐวิมานวตฺถุ

๑. “ปีฐํ เต โสวณฺณมยํ อุฬารํ, มโนชวํ คจฺฉติ เยนกามํ;
อลงฺกเต มลฺยธเร [มาลฺยธเร (สฺยา.)] สุวเตฺถ, โอภาสสิ วิชฺชุริวพฺภกูฏํ๚

๒. “เกน เตตาทิโส วโณฺณ, เกน เต อิธ มิชฺฌติ;
อุปฺปชฺชนฺติ จ เต โภคา, เย เกจิ มนโส ปิยา๚

๓. “ปุจฺฉามิ ตํ เทวิ มหานุภาเว, มนุสฺสภูตา กิมกาสิ ปุญฺญํ;
เกนาสิ เอวํ ชลิตานุภาวา, วโณฺณ จ เต สพฺพทิสา ปภาสตี”ติ๚

๔. สา เทวตา อตฺตมนา, โมคฺคลฺลาเนน [โมคฺคลาเนน (ก.) เอวมุปริปิ] ปุจฺฉิตา;
ปญฺหํ ปุฏฺฐา วิยากาสิ, ยสฺส กมฺมสฺสิทํ ผลํ๚

๕. “อหํ มนุเสฺสสุ มนุสฺสภูตา, อพฺภาคตานาสนกํ อทาสึ;
อภิวาทยึ อญฺชลิกํ อกาสึ, ยถานุภาวญฺจ อทาสิ ทานํ๚

๖. “เตน เมตาทิโส วโณฺณ, เตน เม อิธ มิชฺฌติ;
อุปฺปชฺชนฺติ จ เม โภคา, เย เกจิ มนโส ปิยา๚

๗. “อกฺขามิ เต ภิกฺขุ มหานุภาว, มนุสฺสภูตา ยมกาสิ ปุญฺญํ;
เตนมฺหิ เอวํ ชลิตานุภาวา, วโณฺณ จ เม สพฺพทิสา ปภาสตี”ติ๚

ปฐมปีฐวิมานํ ปฐมํ๚

๒. ทุติยปีฐวิมานวตฺถุ

๘. “ปีฐํ เต เวฬุริยมยํ อุฬารํ, มโนชวํ คจฺฉติ เยนกามํ;
อลงฺกเต มลฺยธเร สุวเตฺถ, โอภาสสิ วิชฺชุริวพฺภกูฏํ๚

๙. “เกน เตตาทิโส วโณฺณ, เกน เต อิธ มิชฺฌติ;
อุปฺปชฺชนฺติ จ เต โภคา, เย เกจิ มนโส ปิยา๚

๑๐. “ปุจฺฉามิ ตํ เทวิ มหานุภาเว, มนุสฺสภูตา กิมกาสิ ปุญฺญํ;

เกนาสิ เอวํ ชลิตานุภาวา, วณฺโณ จ เต สพฺพทิสา ปภาสตี’’ติฯ

๑๑. สา เทวตา อตฺตมนา, โมคฺคลฺลาเนน ปุจฺฉิตา;
ปญฺหํ ปุฏฺฐา วิยากาสิ, ยสฺส กมฺมสฺสิทํ ผลํฯ

๑๒. ‘‘อหํ มนุสฺเสสุ มนุสฺสภูตา, อพฺภาคตานาสนกํ อทาสึ;
อภิวาทยึ อญฺชลิกํ อกาสึ, ยถานุภาวญฺจ อทาสิ ทานํฯ

๑๓. ‘‘เตน เมตาทิโส วณฺโณ, เตน เม อิธ มิชฺฌติ;
อุปฺปชฺชนฺติ จ เม โภคา, เย เกจิ มนโส ปิยาฯ

๑๔. ‘‘อกฺขามิ เต ภิกฺขุ มหานุภาว, มนุสฺสภูตา ยมกาสิ ปุญฺญํ;
เตนมฺหิ เอวํ ชลิตานุภาวา, วณฺโณ จ เม สพฺพทิสา ปภาสตี’’ติฯ

ทุติยปีฐวิมานํ ทุติยํฯ

๓. ตติยปีฐวิมานวตฺถุ

๑๕. ‘‘ปีฐํ เต โสวณฺณมยํ อุฬารํ, มโนชวํ คจฺฉติ เยนกามํ;
อลงฺกเต มลฺยธเร สุวตฺเถ, โอภาสสิ วิชฺชุริวพฺภกูฏํฯ

๑๖. ‘‘เกน เตตาทิโส วณฺโณ, เกน เต อิธ มิชฺฌติ;
อุปฺปชฺชนฺติ จ เต โภคา, เย เกจิ มนโส ปิยาฯ

๑๗. ‘‘ปุจฺฉามิ ตํ เทวิ มหานุภาเว, มนุสฺสภูตา กิมกาสิ ปุญฺญํ;
เกนาสิ เอวํ ชลิตานุภาวา, วณฺโณ จ เต สพฺพทิสา ปภาสตี’’ติฯ

๑๘. สา เทวตา อตฺตมนา, โมคฺคลฺลาเนน ปุจฺฉิตา;
ปญฺหํ ปุฏฺฐา วิยากาสิ, ยสฺส กมฺมสฺสิทํ ผลํฯ

๑๙. ‘‘อปฺปสฺส กมฺมสฺส ผลํ มเมทํ [มเมตํ (ก.)], เยนมฺหิ [เตนมฺหิ (ก.)] เอวํ ชลิตานุภา
วา;
อหํ มนุเสฺสสุ มนุสฺสภูตา, ปุริมาย ชาติยา มนุสฺสโลเกฯ

๒๐. ‘‘อทฺทสํ วิรชํ ภิกฺขุํ, วิปฺปสนฺนมนาวิลํ;
ตสฺส อทาสหํ ปีฐํ, ปสนฺนา เสหิ ปาณิภิฯ

๒๑. ‘‘เตน เมตาทิโส วณฺโณ, เตน เม อิธ มิชฺฌติ;
อุปฺปชฺชนฺติ จ เม โภคา, เย เกจิ มนโส ปิยาฯ

๒๒. ‘‘อกฺขามิ เต ภิกฺขุ มหานุภาว, มนุสฺสภูตา ยมกาสิ ปุญฺญํ;
เตนมฺหิ เอวํ ชลิตานุภาวา, วณฺโณ จ เม สพฺพทิสา ปภาสตี’’ติฯ

ตติยปีฐวิมานํ ตติยํฯ

๔. จตุตฺถปีฐวิมานวตฺถุ

๒๓. “ปีฐํ เต เวฬุริยมยํ อุฬารํ, มโนชวํ คจฺฉติ เยนกามํ;
อลงฺกเต มลฺยธเร สุวตฺถ, โอภาสสิ วิชฺชุริวพฺภกูฏํฯ

๒๔. “เกน เตตาทิโส วณฺโณ, เกน เต อิธ มิชฺฌติ;
อุปฺปชฺชนฺติ จ เต โภคา, เย เกจิ มนโส ปิยาฯ

๒๕. “ปุจฺฉามิ ตํ เทวิ มหานุภาเว, มนุสฺสภูตา กิมกาสิ ปุญฺญํ;
เกนาสิ เอวํ ชลิตานุภาวา, วณฺโณ จ เต สพฺพทิสา ปภาสตี”ติฯ

๒๖. สา เทวตา อตฺตมนา, โมคฺคลฺลาเนน ปุจฺฉิตา;
ปญฺหํ ปุฏฺฐา วิยากาสิ, ยสฺส กมฺมสฺสิทํ ผลํฯ

๒๗. “อปฺปสฺส กมฺมสฺส ผลํ มเมทํ, เยนมฺหิ เอวํ ชลิตานุภาวา;
อหํ มนุสฺเสสุ มนุสฺสภูตา, ปุริมาย ชาติยา มนุสฺสโลเกฯ

๒๘. “อทฺทสํ วิรชํ ภิกฺขุํ, วิปฺปสนฺนมนาวิลํ;
ตสฺส อทาสหํ ปีฐํ, ปสนฺนา เสหิ ปาณิภิฯ

๒๙. “เตน เมตาทิโส วณฺโณ, เตน เม อิธ มิชฺฌติ;
อุปฺปชฺชนฺติ จ เม โภคา, เย เกจิ มนโส ปิยาฯ

๓๐. “อกฺขามิ เต ภิกฺขุ มหานุภาว, มนุสฺสภูตา ยมกาสิ ปุญฺญํ;
เตนมฺหิ เอวํ ชลิตานุภาวา, วณฺโณ จ เม สพฺพทิสา ปภาสตี”ติฯ

จตุตฺถปีฐวิมานํ จตุตฺถํฯ

๕. กุญฺชรวิมานวตฺถุ

๓๑. “กุญฺชโร เต วราโรโห, นานารตนกปฺปโน;
รุจิโร ถามวา ชวสมฺปนฺโน, อากาสมฺหิ สมีหติฯ

๓๒. “ปทุมิ ปทุม [ปทุม… (สี. สฺยา.) เอวมุปริปิ] ปตฺตกฺขิ, ปทุมุปฺปลชุตินฺธโร;
ปทุมจุณฺณาภิกิณฺณงฺโค, โสณฺณโปกฺขรมาลธา [… มาลวา (สี. สฺยา.)]ฯ

๓๓. “ปทุมานุสฏํ มคฺคํ, ปทุมปตฺตวิภูสิตํฯ
ฐิตํ วคฺคุมนุคฺฆาตี, มิตํ คจฺฉติ วารโณฯ

๓๔. “ตสฺส ปกฺกมมานสฺส, โสณฺณกํสา รติสฺสรา;
เตสํ สุยฺยติ นิโคฺฆโส, ตุริเย ปญฺจงฺคิเก ยถาฯ

๓๕. “ตสฺส นาคสฺส ขนฺธมฺหิ, สุจิวตฺถา อลงฺกตา;
มหนฺตํ อจฺฉราสงฺฆํ, วณฺเณน อติโรจสิฯ

๓๖. “ทานสฺส เต อิทํ ผลํ, อโถ สีลสฺส วา ปน;
อโถ อญฺชลิกมฺมสฺส, ตํ เม อกฺขาหิ ปุจฺฉิตา”ติ;

๓๗. สา เทวตา อตฺตมนา, โมคฺคลฺลาเนน ปุจฺฉิตา;

ปณฺหํ ปุฏฺฐา วิยากาสิ, ยสฺส กมฺมสฺสิทํ ผลํฯ

๓๘. “ทิสฺวาน คุณสมฺปนฺนํ, ฌายึ ฌานรตํ สตํ;
อทาสึ ปุปฺผาภิกิณฺณํ, อาสนํ ทุสฺสสนฺถตํฯ

๓๙. “อุปฑฺฒํ ปทุมมาลาหํ, อาสนสฺส สมนฺตโต;
อโพฺภกิริสฺสํ ปเตฺตหิ, ปสนฺนา เสหิ ปาณิภิฯ

๔๐. “ตสฺส กมฺมกุสลสฺส [กมฺมสฺส กุสลสฺส (สี. ปี.)], อิทํ เม อีทิสํ ผลํ;
สกฺกาโร ครุกาโร จ, เทวานํ อปจิตา อหํฯ

๔๑. “โย เว สมฺมาวิมุตฺตานํ, สนฺตานํ พฺรหฺมจารินํ;
ปสโนฺน อาสนํ ทชฺชา, เอวํ นเนฺท ยถา อหํฯ

๔๒. “ตสฺมา หิ อตฺตกาเมน [อตฺถกาเมน (ก.)], มหตฺตมภิกงฺขตา;
อาสนํ ทาตพฺพํ โหติ, สรีรนฺติมธาริน”นฺติฯ

กุญฺชรวิมานํ ปญฺจมํฯ

๖. ปฐมนาวาวิมานวตฺถุ

๔๓. “สุวณฺณจฺฉทนํ นาวํ, นาริ อารุยฺห ติฎฺฐสิ;
โอคาหสิ โปกฺขรณึ, ปทฺมํ [ปทุมํ (สี. สฺยา.)] ฉินฺทสิ ปาณินาฯ

๔๔. “เกน เตตาทิโส วโณฺณ, เกน เต อิธ มิชฺฌติ;
อุปฺปชฺชนฺติ จ เต โภคา, เย เกจิ มนโส ปิยาฯ

๔๕. “ปุจฺฉามิ ตํ เทวิ มหานุภาเว, มนุสฺสภูตา กิมกาสิ ปุญฺญํ;
เกนาสิ เอวํ ชลิตานุภาวา, วโณฺณ จ เต สพฺพทิสา ปภาสตี”ติฯ

๔๖. สา เทวตา อตฺตมนา, โมคฺคลฺลาเนน ปุจฺฉิตา;
ปณฺหํ ปุฏฺฐา วิยากาสิ, ยสฺส กมฺมสฺสิทํ ผลํฯ

๔๗. “อหํ มนุเสฺสสุ มนุสฺสภูตา, ปุริมาย ชาติยา มนุสฺสโลเก;
ทิสฺวาน ภิกฺขู ตสิเต กิลเนฺต, อุฎฺฐาย ปาตุํ อุทกํ อทาสึฯ

๔๘. “โย เว กิลนฺตาน ปิปาสิตานํ, อุฎฺฐาย ปาตุํ อุทกํ ททาติ;
สีโตทกา [สีโตทิกา (สี.)] ตสฺส ภวนฺติ นโชฺช, ปหูตมลฺยา พหุปุณฺฑรีกาฯ

๔๙. “ตํ อาปคา [ตมาปคา (สี. ก.)] อนุปริยนฺติ สพฺพทา, สีโตทกา วาลุกสนฺถตา นที;
อมฺพา จ สาลา ติลกา จ ชมฺพุโย, อุทฺทาลกา ปาฏลิโย จ ผุลฺลาฯ

๕๐. “ตํ ภูมิภาเคหิ อุเปตรูปํ, วิมานเสฎฺฐํ ภุสโสภมานํ;
ตสฺสีธ [ตเสฺสว (สฺยา.)] กมฺมสฺส อยํ วิปาโก, เอตาทิสํ ปุญฺญกตา [กตปุญฺญา (สี.)] ลภนฺติฯ

๕๑. “เตน เมตาทิโส วโณฺณ, เตน เม อิธ มิชฺฌติ;

อุปฺปชฺชนฺติ จ เม โภคา, เย เกจิ มนโส ปิยาฯ

๕๒. ‘‘อกฺขามิ เต ภิกฺขุ มหานุภาว, มนุสฺสภูตา ยมกาสิ ปุญฺญํ;
เตนมฺหิ เอวํ ชลิตานุภาวา, วณฺโณ จ เม สพฺพทิสา ปภาสตี’’ติฯ

ปฐมนาวาวิมานํ ฉฏฺฐํฯ

๗. ทุติยนาวาวิมานวตฺถุ

๕๓. ‘‘สุวณฺณจฺฉทนํ นาวํ, นาริ อารุยฺห ติฏฺฐสิ;
โอคาหสิ โปกฺขรณิํ, ปทฺมํ ฉินฺทสิ ปาณินาฯ

๕๔. ‘‘เกน เตตาทิโส วณฺโณ, เกน เต อิธ มิชฺฌติ;
อุปฺปชฺชนฺติ จ เต โภคา, เย เกจิ มนโส ปิยาฯ

๕๕. ‘‘ปุจฺฉามิ ตํ เทวิ มหานุภาเว, มนุสฺสภุตา กิมกาสิ ปุญฺญํ;
เกนาสิ เอวํ ชลิตานุภาวา, วณฺโณ จ เต สพฺพทิสา ปภาสตี’’ติฯ

๕๖. สา เทวตา อตฺตมนา, โมคฺคลฺลาเนน ปุจฺฉิตา;
ปญฺหํ ปุฏฺฐา วิยากาสิ, ยสฺส กมฺมสฺสิทํ ผลํฯ

๕๗.‘‘อหํ มนุเสฺสสุ มนุสฺสภูตา, ปุริมาย ชาติยา มนุสฺสโลเก;
ทิสฺวาน ภิกฺขุํ ตสิตํ กิลนฺตํ, อุฏฺฐาย ปาตุํ อุทกํ อทาสิํฯ

๕๘. ‘‘โย เว กิลนฺตสฺส ปิปาสิตสฺส, อุฏฺฐาย ปาตุํ อุทกํ ททาติ;
สีโตทกา ตสฺส ภวนฺติ นโชฺช, ปหูตมลฺยา พหุปุณฺฑรีกาฯ

๕๙. ‘‘ตํ อาปคา อนุปริยนฺติ สพฺพทา, สีโตทกา วาลุกสนฺถตา นที;
อมฺพา จ สาลา ติลกา จ ชมฺพุโย, อุทฺทาลกา ปาฏลิโย จ ผุลฺลาฯ

๖๐. ‘‘ตํ ภูมิภาเคหิ อุเปตรูปํ, วิมานเสฏฺฐํ ภุสโสภมานํ;
ตสฺสีธ กมฺมสฺส อยํ วิปาโก, เอตาทิสํ ปุญฺญกตา ลภนฺติฯ

๖๑. ‘‘เตน เมตาทิโส วณฺโณ, เตน เม อิธ มิชฺฌติ;
อุปฺปชฺชนฺติ จ เม โภคา, เย เกจิ มนโส ปิยาฯ

๖๒. ‘‘อกฺขามิ เต ภิกฺขุ มหานุภาว, มนุสฺสภูตา ยมกาสิ ปุญฺญํ;
เตนมฺหิ เอวํ ชลิตานุภาวา, วณฺโณ จ เม สพฺพทิสา ปภาสตี’’ติฯ

ทุติยนาวาวิมานํ สตฺตมํฯ

๘. ตติยนาวาวิมานวตฺถุ

๖๓. ‘‘สุวณฺณจฺฉทนํ นาวํ, นาริ อารุยฺห ติฏฺฐสิ;
โอคาหสิ โปกฺขรณิํ, ปทฺมํ ฉินฺทสิ ปาณินาฯ

๖๔. ‘‘กูฏาคารา นิเวสา เต, วิภตฺตา ภาคโส มิตา;

ททฺทลฺลมานา [ททฺทฬฺหมานา (ก.)] อาภนฺติ, สมนฺตา จตุโร ทิสาฯ

๖๕. ‘‘เกน เตตาทิโส วโณฺณ, เกน เต อิธ มิชฺฌติ;
อุปฺปชฺชนฺติ จ เต โภคา, เย เกจิ มนโส ปิยาฯ

๖๖. ‘‘ปุจฺฉามิ ตํ เทวิ มหานุภาเว, มนุสฺสภูตา กิมกาสิ ปุญฺญํ;
เกนาสิ เอวํ ชลิตานุภาวา, วโณฺณ จ เต สพฺพทิสา ปภาสตี’’ติฯ

๖๗. สา เทวตา อตฺตมนา, สมฺพุเทฺธเนว ปุจฺฉิตา;
ปญฺหํ ปุฎฺฐา วิยากาสิ, ยสฺส กมฺมสฺสิทํ ผลํฯ

๖๘. ‘‘อหํ มนุเสฺสสุ มนุสฺสภูตา, ปุริมาย ชาติยา มนุสฺสโลเก;
ทิสฺวาน ภิกฺขู ตสิเต กิลเนฺต, อุฎฺฐาย ปาตุํ อุทกํ อทาสิํฯ

๖๙. ‘‘โย เว กิลนฺตาน ปิปาสิตานํ, อุฎฺฐาย ปาตุํ อุทกํ ททาติ;
สีโตทกา ตสฺส ภวนฺติ นโชฺช, ปหูตมลฺยา พหุปุณฺฑรีกาฯ

๗๐. ‘‘ตํ อาปคา อนุปริยนฺติ สพฺพทา, สีโตทกา วาลุกสนฺถตา นที;
อมฺพา จ สาลา ติลกา จ ชมฺพุโย, อุทฺทาลกา ปาฎลิโย จ ผุลฺลาฯ

๗๑. ‘‘ตํ ภูมิภาเคหิ อุเปตรูปํ, วิมานเสฎฺฐํ ภุสโสภมานํ;
ตสฺสีธ กมฺมสฺส อยํ วิปาโก, เอตาทิสํ ปุญฺญกตา ลภนฺติฯ

๗๒. ‘‘กูฎาคารา นิเวสา เม, วิภตฺตา ภาคโส มิตา;
ททฺทลฺลมานา อาภนฺติ, สมนฺตา จตุโร ทิสาฯ

๗๓. ‘‘เตน เมตาทิโส วโณฺณ, เตน เม อิธ มิชฺฌติ;
อุปฺปชฺชนฺติ จ เม โภคา, เย เกจิ มนโส ปิยาฯ

๗๔. ‘‘อกฺขามิ เต พุทฺธ มหานุภาว, มนุสฺสภูตา ยมกาสิ ปุญฺญํ;
เตนมฺหิ เอวํ ชลิตานุภาวา, วโณฺณ จ เม สพฺพทิสา ปภาสติ;
เอตสฺส กมฺมสฺส ผลํ มเมทํ, อตฺถาย พุโทฺธ อุทกํ อปายี’’ติ [อปาสีติ (สี. สฺยา. ปี.)]ฯ

ตติยนาวาวิมานํ อฎฺฐมํฯ

๙. ทีปวิมานวตฺถุ

๗๕. ‘‘อภิกฺกเนฺตน วเณฺณน, ยา ตฺวํ ติฎฺฐสิ เทวเต;
โอภาเสนฺตี ทิสา สพฺพา, โอสธี วิย ตารกาฯ

๗๖. ‘‘เกน เตตาทิโส วโณฺณ, เกน เต อิธ มิชฺฌติ;
อุปฺปชฺชนฺติ จ เต โภคา, เย เกจิ มนโส ปิยาฯ

๗๗. ‘‘เกน ตฺวํ วิมโลภาสา, อติโรจสิ เทวตา [เทวเต (พหูสุ) ๘๓ วิสฺสชฺชนคาถาย สํสเนฺทตพฺพํ];
เกน เต สพฺพคเตฺตหิ, สพฺพา โอภาสเต ทิสาฯ

๗๘. “ปุจฺฉามิ ตํ เทวิ มหานุภาเว, มนุสฺสภูตา กิมกาสิ ปุญฺญํ;
เกนาสิ เอวํ ชลิตานุภาวา, วณฺโณ จ เต สพฺพทิสา ปภาสตี”ติฯ

๗๙. สา เทวตา อตฺตมนา, โมคฺคลฺลาเนน ปุจฺฉิตา;
ปญฺหํ ปุฏฺโฐ วิยากาสิ, ยสฺส กมฺมสฺสิทํ ผลํฯ

๘๐. “อหํ มนุสฺเสสุ มนุสฺสภูตา, ปุริมาย ชาติยา มนุสฺสโลเก;
ตมนฺธการมฺหิ ติมีสิกายํ, ปทีปกาลมฺหิ อทาสิ ทีปํ [อทํ ปทีปํ (สี. สฺยา. ปี.)]ฯ

๘๑. “โย อนฺธการมฺหิ ติมีสิกายํ, ปทีปกาลมฺหิ ททาติ ทีปํ;
อุปฺปชฺชติ โชติรสํ วิมานํ, ปหูตมลฺยํ พหุปุณฺฑรีกํฯ

๘๒. “เตน เมตาทิโส วณฺโณ, เตน เม อิธ มิชฺฌติ;
อุปฺปชฺชนฺติ จ เม โภคา, เย เกจิ มนโส ปิยาฯ

๘๓. “เตนาหํ วิมโลภาสา, อติโรจามิ เทวตา;
เตน เม สพฺพคเตฺตหิ, สพฺพา โอภาสเต ทิสาฯ

๘๔. “อกฺขามิ เต ภิกฺขุ มหานุภาว, มนุสฺสภูตา ยมกาสิ ปุญฺญํ;
เตนมฺหิ เอวํ ชลิตานุภาวา, วณฺโณ จ เม สพฺพทิสา ปภาสตี”ติฯ

ทีปวิมานํ นวมํฯ

๑๐. ติลทกฺขิณวิมานวตฺถุ

๘๕. “อภิกฺกเนฺตน วณฺเณน, ยา ตฺวํ ติฏฺฐสิ เทวเต;
โอภาเสนฺตี ทิสา สพฺพา, โอสธี วิย ตารกาฯ

๘๖. “เกน เตตาทิโส วณฺโณ, เกน เต อิธ มิชฺฌติ;
อุปฺปชฺชนฺติ จ เต โภคา, เย เกจิ มนโส ปิยาฯ

๘๗. “ปุจฺฉามิ ตํ เทวิ มหานุภาเว, มนุสฺสภูตา กิมกาสิ ปุญฺญํ;
เกนาสิ เอวํ ชลิตานุภาวา, วณฺโณ จ เต สพฺพทิสา ปภาสตี”ติฯ

๘๘. สา เทวตา อตฺตมนา, โมคฺคลฺลาเนน ปุจฺฉิตา;
ปญฺหํ ปุฏฺโฐ วิยากาสิ, ยสฺส กมฺมสฺสิทํ ผลํฯ

๘๙. ‘อหํ มนุสฺเสสุ มนุสฺสภูตา, ปุริมาย ชาติยา มนุสฺสโลเกฯ
๙๐. “อทฺทสํ วิรชํ พุทฺธํ, วิปฺปสนฺนมนาวิลํ;
อาสชฺช ทานํ อทาสึ, อกามา ติลทกฺขิณํ;
ทกฺขิเณยฺยสฺส พุทฺธสฺส, ปสนฺนา เสหิ ปาณิภิฯ

๙๑. “เตน เมตาทิโส วณฺโณ, เตน เม อิธ มิชฺฌติ;
อุปฺปชฺชนฺติ จ เม โภคา, เย เกจิ มนโส ปิยาฯ

๙๒. “อกฺขามิ เต ภิกฺขุ มหานุภาว, มนุสฺสภูตา ยมกาสิ ปุญฺญํ;
เตนมฺหิ เอวํ ชลิตานุภาวา, วณฺโณ จ เม สพฺพทิสา ปภาสตี”ติฯ

ติลทกฺขิณวิมานํ ทสมํฯ

๑๑. ปฐมปติพฺพตาวิมานวตฺถุ

๙๓. ‘‘โกญฺจา มยูรา ทิวิยา จ หํสา, วคฺคุสฺสรา โกกิลา สมฺปตนฺติ;
ปุปฺผาภิกิณฺณํ รมฺมมิทํ วิมานํ, อเนกจิตฺตํ นรนาริเสวิตํ [นรนารีภิ เสวิตํ (ก.)]ฯ

๙๔. ‘‘ตตฺถจฺฉสิ เทวิ มหานุภาเว, อิทฺธี วิกุพฺพนฺติ อเนกรูปา;
อิมา จ เต อจฺฉราโย สมนฺตโต, นจฺจนฺติ คายนฺติ ปโมทยนฺติ จฯ

๙๕. ‘‘เทวิทฺธิปตฺตาสิ มหานุภาเว, มนุสฺสภูตา กิมกาสิ ปุญฺญํ;
เกนาสิ เอวํ ชลิตานุภาวา, วณฺโณ จ เต สพฺพทิสา ปภาสตี’’ติฯ

๙๖. สา เทวตา อตฺตมนา, โมคฺคลฺลาเนน ปุจฺฉิตา;
ปญฺหํ ปุฏฺฐา วิยากาสิ, ยสฺส กมฺมสฺสิทํ ผลํฯ

๙๗. ‘‘อหํ มนุสฺเสสุ มนุสฺสภูตา, ปติพฺพตานญฺญมนา อโหสิํ;
มาตาว ปุตฺตํ อนุรกฺขมานา, กุทฺธาปิหํ [กุทฺธาปหํ (สี.)] นปฺผรุสํ อโวจํฯ

๙๘. ‘‘สเจฺจ ฐิตา โมสวชฺชํ ปหาย, ทาเน รตา สงฺคหิตตฺตภาวา;
อนฺนญฺจ ปานญฺจ ปสนฺนจิตฺตา, สกฺกจฺจ ทานํ วิปุลํ อทาสิํฯ

๙๙. ‘‘เตน เมตาทิโส วณฺโณ, เตน เม อิธ มิชฺฌติ;
อุปฺปชฺชนฺติ จ เม โภคา, เย เกจิ มนโส ปิยาฯ

๑๐๐. ‘‘อกฺขามิ เต ภิกฺขุ มหานุภาว, มนุสฺสภูตา ยมกาสิ ปุญฺญํ;
เตนมฺหิ เอวํ ชลิตานุภาวา, วณฺโณ จ เม สพฺพทิสา ปภาสตี’’ติฯ

ปฐมปติพฺพตาวิมานํ เอกาทสมํฯ

๑๒. ทุติยปติพฺพตาวิมานวตฺถุ

๑๐๑. ‘‘เวฬุริยถมฺภํ รุจิรํ ปภสฺสรํ, วิมานมารุยฺห อเนกจิตฺตํ;
ตตฺถจฺฉสิ เทวิ มหานุภาเว, อุจฺจาวจา อิทฺธิ วิกุพฺพมานา;
อิมา จ เต อจฺฉราโย สมนฺตโต, นจฺจนฺติ คายนฺติ ปโมทยนฺติ จฯ

๑๐๒. ‘‘เทวิทฺธิปตฺตาสิ มหานุภาเว, มนุสฺสภูตา กิมกาสิ ปุญฺญํ;
เกนาสิ เอวํ ชลิตานุภาวา, วณฺโณ จ เต สพฺพทิสา ปภาสตี’’ติฯ

๑๐๓. สา เทวตา อตฺตมนา, โมคฺคลฺลาเนน ปุจฺฉิตา;
ปญฺหํ ปุฏฺฐา วิยากาสิ, ยสฺส กมฺมสฺสิทํ ผลํฯ

๑๐๔. ‘‘อหํ มนุสฺเสสุ มนุสฺสภูตา, อุปาสิกา จกฺขุมโต อโหสิํ;
ปาณาติปาตา วิรตา อโหสิํ, โลเก อทินฺนํ ปริวชฺชยิสฺสํฯ

๑๐๕. ‘‘อมชฺชปา โน จ [นาปิ (สฺยา.)] มุสา อภาณิํ [อภาสิํ (ก.)], สเกน สามินา [สามินาว (สี.)] อโหสิํ ตุฏฺฐา;

อนฺนญฺจ ปานญฺจ ปสนฺนจิตฺตา, สกฺกจฺจ ทานํ วิปุลํ อทาสึฯ

๑๐๖. ‘‘เตน เมตาทิโส วโณฺณ, เตน เม อิธ มิชฺฌติ;
อุปฺปชฺชนฺติ จ เม โภคา, เย เกจิ มนโส ปิยาฯ

๑๐๗. ‘‘อกฺขามิ เต ภิกฺขุ มหานุภาว, มนุสฺสภูตา ยมกาสิ ปุญฺญํ;
เตนมฺหิ เอวํ ชลิตานุภาวา, วโณฺณ จ เม สพฺพทิสา ปภาสตี’’ติฯ

ทุติยปติพฺพตาวิมานํ ทฺวาทสมํฯ

๑๓. ปฐมสุณิสาวิมานวตฺถุ

๑๐๘. ‘‘อภิกฺกเนฺตน วเณฺณน, ยา ตฺวํ ติฎฺฐสิ เทวเต;
โอภาเสนฺตี ทิสา สพฺพา, โอสธี วิย ตารกาฯ

๑๐๙. ‘‘เกน เตตาทิโส วโณฺณ, เกน เต อิธ มิชฺฌติ;
อุปฺปชฺชนฺติ จ เต โภคา, เย เกจิ มนโส ปิยาฯ

๑๑๐. ‘‘ปุจฺฉามิ ตํ เทวิ มหานุภาเว, มนุสฺสภูตา กิมกาสิ ปุญฺญํ;
เกนาสิ เอวํ ชลิตานุภาวา, วโณฺณ จ เต สพฺพทิสา ปภาสตี’’ติฯ

๑๑๑. สา เทวตา อตฺตมนา, โมคฺคลฺลาเนน ปุจฺฉิตา;
ปญฺหํ ปุฎฺฐา วิยากาสิ, ยสฺส กมฺมสฺสิทํ ผลํฯ

๑๑๒. ‘‘อหํ มนุเสฺสสุ มนุสฺสภูตา, สุณิสา อโหสึ สสุรสฺส เคเห [ฆเร (สฺยา. ก.)]ฯ
๑๑๓. ‘‘อทฺทสํ วิรชํ ภิกฺขุํ, วิปฺปสนฺนมนาวิลํ;
ตสฺส อทาสหํ ปูวํ, ปสนฺนา เสหิ ปาณิภิ;
ภาคฑฺฒภาคํ ทตฺวาน, โมทามิ นนฺทเน วเนฯ

๑๑๔. ‘‘เตน เมตาทิโส วโณฺณ, เตน เม อิธ มิชฺฌติ;
อุปฺปชฺชนฺติ จ เม โภคา, เย เกจิ มนโส ปิยาฯ

๑๑๕. ‘‘อกฺขามิ เต ภิกฺขุ มหานุภาว, มนุสฺสภูตา ยมกาสิ ปุญฺญํ;
เตนมฺหิ เอวํ ชลิตานุภาวา, วโณฺณ จ เม สพฺพทิสา ปภาสตี’’ติฯ

ปฐมสุณิสาวิมานํ เตรสมํฯ

๑๔. ทุติยสุณิสาวิมานวตฺถุ

๑๑๖. ‘‘อภิกฺกเนฺตน วเณฺณน, ยา ตฺวํ ติฎฺฐสิ เทวเต;
โอภาเสนฺตี ทิสา สพฺพา, โอสธี วิย ตารกาฯ

๑๑๗. ‘‘เกน เตตาทิโส วโณฺณ, เกน เต อิธ มิชฺฌติ;
อุปฺปชฺชนฺติ จ เต โภคา, เย เกจิ มนโส ปิยาฯ

๑๑๘. ‘‘ปุจฺฉามิ ตํ เทวิ มหานุภาเว, มนุสฺสภูตา กิมกาสิ ปุญฺญํ;
เกนาสิ เอวํ ชลิตานุภาวา, วโณฺณ จ เต สพฺพทิสา ปภาสตี’’ติฯ

๑๑๙. สา เทวตา อตฺตมนา, โมคฺคลฺลาเนน ปุจฺฉิตา;
ปญฺหํ ปุฏฺโฐ วิยากาสิ, ยสฺส กมฺมสฺสิทํ ผลํฯ

๑๒๐. “อหํ มนุสฺเสสุ มนุสฺสภูตา, สุณิสา อโหสึ สสุรสฺส เคเหฯ

๑๒๑. “อทฺทสํ วิรชํ ภิกฺขุํ, วิปฺปสนฺนมนาวิลํ;
ตสฺส อทาสหํ ภาคํ, ปสนฺนา เสหิ ปาณิภิ;
กุมฺมาสปิณฺฑํ ทตฺวาน, โมทามิ นนฺทเน วเนฯ

๑๒๒. “เตน เมตาทิโส วณฺโณ, เตน เม อิธ มิชฺฌติ;
อุปฺปชฺชนฺติ จ เม โภคา, เย เกจิ มนโส ปิยาฯ

๑๒๓. “อกฺขามิ เต ภิกฺขุ มหานุภาว, มนุสฺสภูตา ยมกาสิ ปุญฺญํ;
เตนมฺหิ เอวํ ชลิตานุภาวา, วณฺโณ จ เม สพฺพทิสา ปภาสตี”ติฯ

ทุติยสุณิสาวิมานํ จุทฺทสมํฯ

๑๕. อุตฺตราวิมานวตฺถุ

๑๒๔. “อภิกฺกนฺเตน วณฺเณน, ยา ตฺวํ ติฏฺฐสิ เทวเต;
โอภาเสนฺตี ทิสา สพฺพา, โอสธี วิย ตารกาฯ

๑๒๕. “เกน เตตาทิโส วณฺโณ, เกน เต อิธ มิชฺฌติ;
อุปฺปชฺชนฺติ จ เต โภคา, เย เกจิ มนโส ปิยาฯ

๑๒๖. “ปุจฺฉามิ ตํ เทวิ มหานุภาเว, มนุสฺสภูตา กิมกาสิ ปุญฺญํ;
เกนาสิ เอวํ ชลิตานุภาวา, วณฺโณ จ เต สพฺพทิสา ปภาสตี”ติฯ

๑๒๗. สา เทวตา อตฺตมนา, โมคฺคลฺลาเนน ปุจฺฉิตา;
ปญฺหํ ปุฏฺโฐ วิยากาสิ, ยสฺส กมฺมสฺสิทํ ผลํฯ

๑๒๘. “อิสฺสา จ มเจฺฉรมโถ [มจฺฉริยมโถ จ (ก.)] ปฬาโส, นาโหสิ มยฺหํ ฆรมาวสนฺติยา;
อโกฺกธนา ภตฺตุวสานุวตฺตินี, อุโปสเถ นิจฺจหมปฺปมตฺตาฯ

๑๒๙. “จาตุทฺทสึ ปญฺจทสึ, ยา จ [ยาว (สี. อฏฺฐ., ก. อฏฺฐ.) เถรีคาถาอฏฺฐกถา ปสฺสิตพฺพา] ปกฺขสฺส อฏฺฐมี;
ปาฏิหาริยปกฺขญฺจ, อฏฺฐงฺคสุสมาคตํฯ

๑๓๐. “อุโปสถํ อุปวสิสฺสํ, สทา สีเลสุ สํวุตา;
สญฺญมา สํวิภาคา จ, วิมานํ อาวสามหํ [อาวสามิมํ (สี. อฏฺฐ., ก.) ปรโต ปน สพฺพตฺถปิ “อาวสามหํ” อิเจฺจว ทิสฺสติ]ฯ

๑๓๑. “ปาณาติปาตา วิรตา, มุสาวาทา จ สญฺญตา;
เถยฺยา จ อติจารา จ, มชฺชปานา จ อารกา [อารตา (?)]ฯ

๑๓๒. “ปญฺจสิกฺขาปเท รตา, อริยสจฺจาน โกวิทา;
อุปาสิกา จกฺขุมโต, โคตมสฺส ยสสฺสิโนฯ

๑๓๓.‘‘สาหํ สเกน สีเลน, ยสสา จ ยสสฺสินี;
อนุโภมิ สกํ ปุญฺญํ, สุขิตา จมฺหินามยาฯ

๑๓๔.‘‘เตน เมตาทิโส วณฺโณ, เตน เม อิธ มิชฺฌติ;
อุปฺปชฺชนฺติ จ เม โภคา, เย เกจิ มนโส ปิยาฯ

๑๓๕.‘‘อกฺขามิ เต ภิกฺขุ มหานุภาว, มนุสฺสภูตา ยมหํ อกาสึ;
เตนมฺหิ เอวํ ชลิตานุภาวา, วณฺโณ จ เม สพฺพทิสา ปภาสตีติฯ

๑๓๖. ‘‘มม จ, ภนฺเต, วจเนน ภควโต ปาเท สิรสา วนฺเทยฺยาสิ – ‘อุตฺตรา นาม, ภนฺเต, อุปาสิกา ภควโต ปาเท สิรสา วนฺทตี’ติฯ อนจฺฉริยํ โข ปเนตํ, ภนฺเต, ยํ มํ ภควา อญฺญตรสฺมึ สามญฺญผเล พฺยากเรยฺย [พฺยากเรยฺยาติ (?)], ตํ ภควา สกทาคามิผเล พฺยากาสี’’ติฯ

อุตฺตราวิมานํ ปนฺนรสมํฯ

๑๖. สิริมาวิมานวตฺถุ

๑๓๗.‘‘ยุตฺตา จ เต ปรมอลงฺกตา หยา, อโธมุขา อฆสิคมา พลี ชวา;
อภินิมฺมิตา ปญฺจรถาสตา จ เต, อเนฺวนฺติ ตํ สารถิโจทิตา หยาฯ

๑๓๘.‘‘สา ติฏฺฐสิ รถวเร อลงฺกตา, โอภาสยํ ชลมิว โชติ ปาวโก;
ปุจฺฉามิ ตํ วรตนุ [วรจารุ (กตฺถจิ)] อโนมทสฺสเน, กสฺมา นุ กายา อนธิวรํ อุปาคมิฯ

๑๓๙.‘‘กามคฺคปตฺตานํ ยมาหุนุตฺตรํ [... นุตฺตรา (ก.), อนุตฺตรา (สฺยา.)], นิมฺมาย นิมฺมาย รมนฺติ เทวตา;
ตสฺมา กายา อจฺฉรา กามวณฺณินี, อิธาคตา อนธิวรํ นมสฺสิตุํฯ

๑๔๐.‘‘กึ ตฺวํ ปุเร สุจริตมาจรีธ [สุจริตํ อจาริธ (ปี.)],
เกนจฺฉสิ ตฺวํ อมิตยสา สุเขธิตา;
อิทฺธี จ เต อนธิวรา วิหงฺคมา,
วณฺโณ จ เต ทส ทิสา วิโรจติฯ

๑๔๑.‘‘เทเวหิ ตฺวํ ปริวุตา สกฺกตา จสิ,
กุโต จุตา สุคติคตาสิ เทวเต;
กสฺส วา ตฺวํ วจนกรานุสาสนึ,
อาจิกฺข เม ตฺวํ ยทิ พุทฺธสาวิกา’’ติฯ

๑๔๒.‘‘นคนฺตเร นครวเร สุมาปิเต, ปริจาริกา ราชวรสฺส สิริมโต;
นจฺเจ คีเต ปรมสุสิกฺขิตา อหุํ, สิริมาติ มํ ราชคเห อเวทิสุ [อเวทิสุํ (?)]ฯ

๑๔๓.‘‘พุทฺโธ จ เม อิสินิสโภ วินายโก, อเทสยี สมุทยทุกฺขนิจฺจตํ;
อสงฺขตํ ทุกฺขนิโรธสสฺสตํ, มคฺคญฺจิมํ อกุฏิลมญฺชสํ สิวํฯ

๑๔๔.‘‘สุตฺวานหํ อมตปทํ อสงฺขตํ, ตถาคตสฺสนธิวรสฺส สาสนํ;
สีเลสฺวหํ ปรมสุสํวุตา อหุํ, ธมฺเม ฐิตา นรวรพุทฺธเทสิเต [ภาสิเต (สี.)]ฯ

๑๔๕. ‘‘ญตฺวานหํ วิรชปทํ อสงฺขตํ, ตถาคเตนนธิวเรน เทสิตํ;
ตเตฺถวหํ สมถสมาธิมาผุสึ, สาเยว เม ปรมนิยามตา อหุฯ

๑๔๖. ‘‘ลทฺธานหํ อมตวรํ วิเสสนํ, เอกํสิกา อภิสมเย วิเสสิย;
อสํสยา พหุชนปูชิตา อหํ, ขิฑฺฑารตึ [ขิฑฺฑํ รตึ (สฺยา. ปี.)] ปจฺจนุโภมนปฺปกํฯ

๑๔๗. ‘‘เอวํ อหํ อมตทสมฺหิ [อมตรสมฺหิ (ก.)] เทวตา, ตถาคตสฺสนธิวรสฺส สาวิกา;
ธมฺมทฺทสา ปฐมผเล ปติฏฺฐิตา, โสตาปนฺนา น จ ปน มตฺถิ ทุคฺคติฯ

๑๔๘. ‘‘สา วนฺทิตุํ อนธิวรํ อุปาคมึ, ปาสาทิเก กุสลรเต จ ภิกฺขโว;
นมสฺสิตุํ สมณสมาคมํ สิวํ, สคารวา สิริมโต ธมฺมราชิโนฯ

๑๔๙. ‘‘ทิสฺวา มุนึ มุทิตมนมฺหิ ปีณิตา, ตถาคตํ นรวรทมฺมสารถึ;
ตณฺหจฺฉิทํ กุสลรตํ วินายกํ, วนฺทามหํ ปรมหิตานุกมฺปก’’นฺติฯ

สิริมาวิมานํ โสฬสมํฯ

๑๗. เกสการีวิมานวตฺถุ

๑๕๐. ‘‘อิทํ วิมานํ รุจิรํ ปภสฺสรํ, เวฬุริยถมฺภํ สตตํ สุนิมฺมิตํ;
สุวณฺณรุกฺเขหิ สมนฺตโมตฺถตํ, ฐานํ มมํ กมฺมวิปากสมฺภวํฯ

๑๕๑. ‘‘ตตฺรูปปนฺนา ปุริมจฺฉรา อิมา, สตํ สหสฺสานิ สเกน กมฺมุนา;
ตุวํสิ อชฺฌุปคตา ยสสฺสินี, โอภาสยํ ติฏฺฐสิ ปุพฺพเทวตาฯ

๑๕๒. ‘‘สสี อธิคฺคยฺห ยถา วิโรจติ, นกฺขตฺตราชาริว ตารกาคณํ;
ตเถว ตฺวํ อจฺฉราสงฺคณํ [อจฺฉราสงฺคมํ (สี.)] อิมํ, ททฺทลฺลมานา ยสสา วิโรจสิฯ

๑๕๓. ‘‘กุโต นุ อาคมฺม อโนมทสฺสเน, อุปปนฺนา ตฺวํ ภวนํ มมํ อิทํ;
พฺรหฺมํว เทวา ติทสา สหินฺทกา, สเพฺพ น ตปฺปามเส ทสฺสเนน ต’’นฺติฯ

๑๕๔. ยเมตํ สกฺก อนุปุจฺฉเส มมํ, ‘กุโต จุตา ตฺวํ อิธ อาคตา’ติ [กุโต จุตา อิธ อาคตา ตุวํ (สฺยา.), กุโต จุตาย อาคติ ตว (ปี.)];
พาราณสี นาม ปุรตฺถิ กาสินํ, ตตฺถ อโหสึ ปุเร เกสการิกาฯ

๑๕๕. ‘‘พุทฺเธ จ ธมฺเม จ ปสนฺนมานสา, สเงฺฆ จ เอกนฺตคตา อสํสยา;
อขณฺฑสิกฺขาปทา อาคตปฺผลา, สโมฺพธิธมฺเม นิยตา อนามยา’’ติฯ

๑๕๖. ‘‘ตนฺตฺยาภินนฺทามเส สฺวาคตญฺจ [สาคตญฺจ (สี.)] เต, ธมฺเมน จ ตฺวํ ยสสา วิโรจสิ;
พุทฺเธ จ ธมฺเม จ ปสนฺนมานเส, สเงฺฆ จ เอกนฺตคเต อสํสเย;
อขณฺฑสิกฺขาปเท อาคตปฺผเล, สโมฺพธิธมฺเม นิยเต อนามเย’’ติฯ

เกสการีวิมานํ สตฺตรสมํฯ

ปีฐวโคฺค ปฐโม นิฏฺฐิโตฯ

ตสฺสุทฺทานํ –

ปญฺจ ปีฐา ตโย นาวา, ทีปติลทกฺขิณา เทฺว;
ปติ เทฺว สุณิสา อุตฺตรา, สิริมา เกสการิกา;
วโคฺค เตน ปวุจฺจตีติฯ

๒. จิตฺตลตาวโคฺค

๑. ทาสิวิมานวตฺถุ

๑๕๗. ‘‘อปิ สโกฺกว เทวิโนฺท, รเมฺม จิตฺตลตาวเน;
สมนฺตา อนุปริยาสิ, นารีคณปุรกฺขตา;
โอภาเสนฺตี ทิสา สพฺพา, โอสธี วิย ตารกาฯ

๑๕๘. ‘‘เกน เตตาทิโส วโณฺณ, เกน เต อิธ มิชฺฌติ;
อุปฺปชฺชนฺติ จ เต โภคา, เย เกจิ มนโส ปิยาฯ

๑๕๙. ‘‘ปุจฺฉามิ ตํ เทวิ มหานุภาเว, มนุสฺสภูตา กิมกาสิ ปุญฺญํ;
เกนาสิ เอวํ ชลิตานุภาวา, วโณฺณ จ เต สพฺพทิสา ปภาสตี’’ติฯ

๑๖๐. สา เทวตา อตฺตมนา, โมคฺคลฺลาเนน ปุจฺฉิตา;
ปญฺหํ ปุฏฺฐา วิยากาสิ, ยสฺส กมฺมสฺสิทํ ผลํฯ

๑๖๑. ‘‘อหํ มนุเสฺสสุ มนุสฺสภูตา, ทาสี อโหสิํ ปรเปสฺสิยา [ปรเปสิยา (ก.)] กุเลฯ
๑๖๒. ‘‘อุปาสิกา จกฺขุมโต, โคตมสฺส ยสสฺสิโน;
ตสฺสา เม นิกฺกโม อาสิ, สาสเน ตสฺส ตาทิโนฯ

๑๖๓. ‘‘กามํ ภิชฺชตุยํ กาโย, เนว อเตฺถตฺถ สณฺฐนํ [สนฺถนํ (สี. สฺยา. ปี.)];
สิกฺขาปทานํ ปญฺจนฺนํ, มโคฺค โสวตฺถิโก สิโวฯ

๑๖๔. ‘‘อกณฺฏโก อคหโน, อุชุ สพฺภิ ปเวทิโต;
นิกฺกมสฺส ผลํ ปสฺส, ยถิทํ ปาปุณิตฺถิกาฯ

๑๖๕. ‘‘อามนฺตนิกา รโญฺญมฺหิ, สกฺกสฺส วสวตฺติโน;
สฏฺฐิ ตุริย [ตุริย (สี. สฺยา. ปี.)] สหสฺสานิ, ปฏิโพธํ กโรนฺติ เมฯ

๑๖๖. ‘‘อาลโมฺพ คคฺคโร [คคฺคโม (สฺยา.), ภคฺคโร (ก.)] ภีโม [ภิโมฺม (ก.)], สาธุวาที จ สํสโย;
โปกฺขโร จ สุผโสฺส จ, วิณาโมกฺขา [วิลาโมกฺขา (ก.)] จ นาริโยฯ

๑๖๗. ‘‘นนฺทา เจว สุนนฺทา จ, โสณทินฺนา สุจิมฺหิตา [สุจิมฺภิกา (สฺยา.)];
อลมฺพุสา มิสฺสเกสี จ, ปุณฺฑรีกาติ ทารุณีฯ

๑๖๘. ‘‘เอณีผสฺสา สุผสฺสา จ, สุภทฺทา มุทุวาทินี;
เอตา จญฺญา จ เสยฺยาเส, อจฺฉรานํ ปโพธิกาฯ

๑๖๙. ‘‘ตา มํ กาเลนุปาคนฺตฺวา, อภิภาสนฺติ เทวตา;

หนฺท นจฺจาม คายาม, หนฺท ตํ รมยามเสฯ

๑๗๐. “นยิทํ อกตปุญฺญานํ, กตปุญฺญานเมวิทํ;
อโสกํ นนฺทนํ รมฺมํ, ติทสานํ มหาวนํฯ

๑๗๑. “สุขํ อกตปุญฺญานํ, อิธ นตฺถิ ปรตฺถ จ;
สุขญฺจ กตปุญฺญานํ, อิธ เจว ปรตฺถ จฯ

๑๗๒. “เตสํ สหพฺยกามานํ, กตฺตพฺพํ กุสลํ พหุํ;
กตปุญฺญา หิ โมทนฺติ, สเคฺค โภคสมงฺคิโน’’ติฯ

ทาสิวิมานํ ปฐมํฯ

๒. ลขุมาวิมานวตฺถุ

๑๗๓. “อภิกฺกเนฺตน วเณฺณน, ยา ตฺวํ ติฏฺฐสิ เทวเต;
โอภาเสนฺตี ทิสา สพฺพา, โอสธี วิย ตารกาฯ

๑๗๔. “เกน เตตาทิโส วโณฺณ, เกน เต อิธ มิชฺฌติ;
อุปฺปชฺชนฺติ จ เต โภคา, เย เกจิ มนโส ปิยาฯ

๑๗๕. “ปุจฺฉามิ ตํ เทวิ มหานุภาเว, มนุสฺสภูตา กิมกาสิ ปุญฺญํ;
เกนาสิ เอวํ ชลิตานุภาวา, วโณฺณ จ เต สพฺพทิสา ปภาสตี’’ติฯ

๑๗๖. สา เทวตา อตฺตมนา, โมคฺคลฺลาเนน ปุจฺฉิตา;
ปญฺหํ ปุฏฺฐา วิยากาสิ, ยสฺส กมฺมสฺสิทํ ผลํฯ

๑๗๗. “เกวฏฺฏทฺวารา นิกฺขมฺม, อหุ มยฺหํ นิเวสนํ;
ตตฺถ สญฺจรมานานํ, สาวกานํ มเหสินํฯ

๑๗๘. “โอทนํ กุมฺมาสํ [สากํ (สี.)] ฑากํ, โลณโสวีรกญฺจหํ;
อทาสึ อุชุภูเตสุ, วิปฺปสเนฺนน เจตสาฯ

๑๗๙. “จาตุทฺทสึ ปญฺจทสึ, ยา จ ปกฺขสฺส อฏฺฐมี;
ปาฏิหาริยปกฺขญฺจ, อฏฺฐงฺคสุสมาคตํฯ

๑๘๐. “อุโปสถํ อุปวสิสฺสํ, สทา สีเลสุ สํวุตา;
สญฺญมา สํวิภาคา จ, วิมานํ อาวสามหํฯ

๑๘๑. “ปาณาติปาตา วิรตา, มุสาวาทา จ สญฺญตา;
เถยฺยา จ อติจารา จ, มชฺชปานา จ อารกาฯ

๑๘๒. “ปญฺจสิกฺขาปเท รตา, อริยสจฺจาน โกวิทา;
อุปาสิกา จกฺขุมโต, โคตมสฺส ยสสฺสิโนฯ

๑๘๓. “เตน เมตาทิโส วโณฺณ…เป.… วโณฺณ จ เม สพฺพทิสา ปภาสตีติฯ

“มม จ, ภเนฺต, วจเนน ภควโต ปาเท สิรสา วเนฺทยฺยาสิ – ‘ลขุมา นาม,ภเนฺต,อุปาสิกา ภควโต ปาเท สิรสา วนฺทตี’ติฯ อนจฺฉริยํ โข ปเนตํ, ภเนฺต, ยํ มํ ภควา อญฺญตรสฺมึ สามญฺญผเล พฺยากเรยฺย [พฺยากเรยฺยาติ (?)]ฯ ตํ ภควา สกทาคามิผเล พฺยากาสี’’ติฯ

ลขุมาวิมานํ ทุติยํฯ

๓. อาจามทายิกาวิมานวตฺถุ

๑๘๕.‘‘ปิณฺฑาย เต จรนฺตสฺส, ตุณฺหีภูตสฺส ติฏฺฐโต;
ทลิทฺทา กปณา นารี, ปราคารํ อปสฺสิตา [อวสฺสิตา (สี.)]ฯ

๑๘๖.‘‘ยา เต อทาสิ อาจามํ, ปสนฺนา เสหิ ปาณิภิ;
สา หิตฺวา มานุสํ เทหํ, กํ นุ สา ทิสตํ คตา’’ติฯ

๑๘๗.‘‘ปิณฺฑาย เม จรนฺตสฺส, ตุณฺหีภูตสฺส ติฏฺฐโต;
ทลิทฺทา กปณา นารี, ปราคารํ อปสฺสิตาฯ

๑๘๘.‘‘ยา เม อทาสิ อาจามํ, ปสนฺนา เสหิ ปาณิภิ;
สา หิตฺวา มานุสํ เทหํ, วิปฺปมุตฺตา อิโต จุตาฯ

๑๘๙.‘‘นิมฺมานรติโน นาม, สนฺติ เทวา มหิทฺธิกา;
ตตฺถ สา สุขิตา นารี, โมทตาจามทายิกา’’ติฯ

๑๙๐.‘‘อโห ทานํ วราฏิยา, กสฺสเป สุปฺปติฏฺฐิตํ;
ปราภเตน ทาเนน, อิชฺฌิตฺถ วต ทกฺขิณาฯ

๑๙๑.‘‘ยา มเหสิตฺตํ กาเรยฺย, จกฺกวตฺติสฺส ราชิโน;
นารี สพฺพงฺคกลฺยาณี, ภตฺตุ จาโนมทสฺสิกา;
เอตสฺสาจามทานสฺส , กลํ นาคฺฆติ โสฬสึฯ

๑๙๒.‘‘สตํ นิกฺขา สตํ อสฺสา, สตํ อสฺสตรีรถา;
สตํ กญฺญาสหสฺสานิ, อามุตฺตมณิกุณฺฑลา;
เอตสฺสาจามทานสฺส, กลํ นาคฺฆนฺติ โสฬสึฯ

๑๙๓.‘‘สตํ เหมวตา นาคา, อีสาทนฺตา อุรูฬฺหวา;
สุวณฺณกจฺฉา มาตงฺคา, เหมกปฺปนวาสสา [เหมกปฺปนิวาสสา (สฺยา. ก.)];
เอตสฺสาจามทานสฺส, กลํ นาคฺฆติ โสฬสึฯ

๑๙๔.‘‘จตุนฺนมปิ ทีปานํ, อิสฺสรํ โยธ การเย;
เอตสฺสาจามทานสฺส, กลํ นาคฺฆติ โสฬสิ’’นฺติฯ

อาจามทายิกาวิมานํ ตติยํฯ

๔. จณฺฑาลิวิมานวตฺถุ

๑๙๕.‘‘จณฺฑาลิ วนฺท ปาทานิ, โคตมสฺส ยสสฺสิโน;

ตเมว [ตเวว (สี.)] อนุกมฺปาย, อฏฺฐาสิ อิสิสตฺตโม [อิสิสุตฺตโม (สี.)]ฯ

๑๙๖. ‘‘อภิปฺปสาเทหิ มนํ, อรหนฺตมฺหิ ตาทินิ [ตาทิเน (สฺยา. ก.)];
ขิปฺปํ ปญฺชลิกา วนฺท, ปริตฺตํ ตว ชีวิต’’นฺติฯ

๑๙๗. โจทิตา ภาวิตตฺเตน, สรีรนฺติมธารินา;
จณฺฑาลี วนฺทิ ปาทานิ, โคตมสฺส ยสสฺสิโนฯ

๑๙๘. ตเมนํ อวธี คาวี, จณฺฑาลึ ปญฺชลึ ฐิตํ;
นมสฺสมานํ สมฺพุทฺธํ, อนฺธกาเร ปภงฺกรนฺติฯ

๑๙๙. ‘‘ขีณาสวํ วิคตรชํ อเนชํ, เอกํ อรญฺญมฺหิ รโห นิสินฺนํ;
เทวิทฺธิปตฺตา อุปสงฺกมิตฺวา, วนฺทามิ ตํ วีร มหานุภาว’’นฺติฯ

๒๐๐. ‘‘สุวณฺณวณฺณา ชลิตา มหายสา, วิมานโมรุยฺห อเนกจิตฺตา;
ปริวาริตา อจฺฉราสงฺคเณน [อจฺฉรานํ คเณน (สี.)], กา ตฺวํ สุเภ เทวเต วนฺทเส
มม’’นฺติฯ

๒๐๑. ‘‘อหํ ภทฺทนฺเต จณฺฑาลี, ตยา วีเรน [เถเรน (ก.)] เปสิตา;
วนฺทึ อรหโต ปาเท, โคตมสฺส ยสสฺสิโนฯ

๒๐๒. ‘‘สาหํ วนฺทิตฺวา [วนฺทิตฺว (สี.)] ปาทานิ, จุตา จณฺฑาลโยนิยา;
วิมานํ สพฺพโต ภทฺทํ, อุปปนฺนมฺหิ นนฺทเนฯ

๒๐๓. ‘‘อจฺฉรานํ สตสหสฺสํ, ปุรกฺขตฺวาน [ปุรกฺขิตฺวา มํ (สฺยา. ก.)] ติฏฺฐติ;
ตาสาหํ ปวรา เสฏฺฐา, วณฺเณน ยสสายุนาฯ

๒๐๔. ‘‘ปหูตกตกลฺยาณา, สมฺปชานา ปฏิสฺสตา [ปติสฺสตา (สี. สฺยา.)];
มุนึ การุณิกํ โลเก, ตํ ภนฺเต วนฺทิตุมาคตา’’ติฯ

๒๐๕. อิทํ วตฺวาน จณฺฑาลี, กตญฺญู กตเวทินี;
วนฺทิตฺวา อรหโต ปาเท, ตเตฺถวนฺตรธายถาติ [ตเตฺถวนฺตรธายตีติ (สฺยา. ก.)]ฯ

จณฺฑาลิวิมานํ จตุตฺถํฯ

๕. ภทฺทิตฺถิวิมานวตฺถุ

๒๐๖. ‘‘นีลา ปีตา จ กาฬา จ, มญฺชิฏฺฐา [มเญฺชฏฺฐา (สี.), มญฺชฏฺฐา (ปี.)] อถ โลหิตา;
อุจฺจาวจานํ วณฺณานํ, กิญฺชกฺขปริวาริตาฯ

๒๐๗. ‘‘มนฺทารวานํ ปุปฺผานํ, มาลํ ธาเรสิ มุทฺธนิ;
นยิเม อเญฺญสุ กาเยสุ, รุกฺขา สนฺติ สุเมธเสฯ

๒๐๘. ‘‘เกน กายํ อุปปนฺนา, ตาวตึสํ ยสสฺสินี;
เทวเต ปุจฺฉิตาจิกฺข, กิสฺส กมฺมสฺสิทํ ผล’’นฺติฯ

๒๐๙. ‘‘ภทฺทิตฺถิกาติ [ภทฺทิตฺถีติ (สี.)] มํ อญฺญํสุ, กิมิลายํ อุปาสิกา;

สทฺธา สีเลน สมฺปนฺนา, สํวิภาครตา สทาฯ

๒๑๐.“อจฺฉาทนญฺจ ภตฺตญฺจ, เสนาสนํ ปทีปิยํ;
อทาสึ อุชุภูเตสุ, วิปฺปสนฺเนน เจตสาฯ

๒๑๑.“จาตุทฺทสึ ปญฺจทสึ, ยา จ ปกฺขสฺส อฏฺฐมี;
ปาฏิหาริยปกฺขญฺจ, อฏฺฐงฺคสุสมาคตํฯ

๒๑๒.“อุโปสถํ อุปวสิสฺสํ, สทา สีเลสุ สํวุตา;
สญฺญมา สํวิภาคา จ, วิมานํ อาวสามหํฯ

๒๑๓.“ปาณาติปาตา วิรตา, มุสาวาทา จ สญฺญตา;
เถยฺยา จ อติจารา จ, มชฺชปานา จ อารกาฯ

๒๑๔.“ปญฺจสิกฺขาปเท รตา, อริยสจฺจาน โกวิทา;
อุปาสิกา จกฺขุมโต, อปฺปมาทวิหารินีฯ

กตาวาสา กตกุสลา ตโต จุตา [กตาวกาสา กตกุสลา (ก.)],
สยํ ปภา อนุวิจรามิ นนฺทนํฯ

๒๑๕.“ภิกฺขู จาหํ ปรมหิตานุกมฺปเก, อโภชยึ ตปสฺสิยุคํ มหามุนึ;
กตาวาสา กตกุสลา ตโต จุตา [กตาวกาสา กตกุสลา (ก.)], สยํ ปภา อนุวิจรามิ นนฺทนํฯ

๒๑๖.“อฏฺฐงฺคิกํ อปริมิตํ สุขาวหํ, อุโปสถํ สตตมุปาวสึ อหํ;
กตาวาสา กตกุสลา ตโต จุตา [กตาวกาสา กตกุสลา (ก.)], สยํ ปภา อนุวิจรามิ นนฺทน”นฺติฯ

ภทฺทิตฺถิวิมานํ [ภทฺทิตฺถิกาวิมานํ (สฺยา.)] ปญฺจมํฯ

๖. โสณทินฺนาวิมานวตฺถุ

๒๑๗.“อภิกฺกนฺเตน วณฺเณน, ยา ตฺวํ ติฏฺฐสิ เทวเต;
โอภาเสนฺตี ทิสา สพฺพา, โอสธี วิย ตารกาฯ

๒๑๘.“เกน เตตาทิโส วณฺโณ, เกน เต อิธ มิชฺฌติ;
อุปฺปชฺชนฺติ จ เต โภคา, เย เกจิ มนโส ปิยาฯ

๒๑๙.“ปุจฺฉามิ ตํ เทวิ มหานุภาเว, มนุสฺสภูตา กิมกาสิ ปุญฺญํ;
เกนาสิ เอวํ ชลิตานุภาวา, วณฺโณ จ เต สพฺพทิสา ปภาสตี”ติฯ

๒๒๐.สา เทวตา อตฺตมนา, โมคฺคลฺลาเนน ปุจฺฉิตา;
ปญฺหํ ปุฏฺฐา วิยากาสิ, ยสฺส กมฺมสฺสิทํ ผลํฯ

๒๒๑.“โสณทินฺนาติ มํ อญฺญํสุ, นาฬนฺทายํ อุปาสิกา;
สทฺธา สีเลน สมฺปนฺนา, สํวิภาครตา สทาฯ

๒๒๒.“อจฺฉาทนญฺจ ภตฺตญฺจ, เสนาสนํ ปทีปิยํ;
อทาสึ อุชุภูเตสุ, วิปฺปสเนฺนน เจตสาฯ

๒๒๓.“จาตุทฺทสึ ปญฺจทสึ, ยา จ ปกฺขสฺส อฏฺฐมี;
ปาฏิหาริยปกฺขญฺจ, อฏฺฐงฺคสุสมาคตํฯ

๒๒๔.“อุโปสถํ อุปวสิสฺสํ, สทา สีเลสุ สํวุตา;
สญฺญมา สํวิภาคา จ, วิมานํ อาวสามหํฯ

๒๒๕.“ปาณาติปาตา วิรตา, มุสาวาทา จ สญฺญตา;
เถยฺยา จ อติจารา จ, มชฺชปานา จ อารกาฯ

๒๒๖.“ปญฺจสิกฺขาปเท รตา, อริยสจฺจาน โกวิทา;
อุปาสิกา จกฺขุมโต, โคตมสฺส ยสสฺสิโนฯ

๒๒๗.“เตน เมตาทิโส วโณฺณ…เป….
วโณฺณ จ เม สพฺพทิสา ปภาสตี”ติฯ

โสณทินฺนาวิมานํ ฉฏฺฐํฯ

๗. อุโปสถาวิมานวตฺถุ

๒๒๙.“อภิกฺกเนฺตน วเณฺณน, ยา ตฺวํ ติฏฺฐสิ เทวเต;
โอภาเสนฺตี ทิสา สพฺพา, โอสธี วิย ตารกาฯ

๒๓๐.“เกน เตตาทิโส วโณฺณ…เป….
วโณฺณ จ เต สพฺพทิสา ปภาสตี”ติฯ

๒๓๒.สา เทวตา อตฺตมนา…เป…. ยสฺส กมฺมสฺสิทํ ผลํฯ
๒๓๓.“อุโปสถาติ มํ อญฺญํสุ, สาเกตายํ อุปาสิกา;
สทฺธา สีเลน สมฺปนฺนา, สํวิภาครตา สทาฯ

๒๓๔.“อจฺฉาทนญฺจ ภตฺตญฺจ, เสนาสนํ ปทีปิยํ;
อทาสึ อุชุภูเตสุ, วิปฺปสเนฺนน เจตสาฯ

๒๓๕.“จาตุทฺทสึ ปญฺจทสึ, ยา จ ปกฺขสฺส อฏฺฐมี;
ปาฏิหาริยปกฺขญฺจ, อฏฺฐงฺคสุสมาคตํฯ

๒๓๖.“อุโปสถํ อุปวสิสฺสํ, สทา สีเลสุ สํวุตา;
สญฺญมา สํวิภาคา จ, วิมานํ อาวสามหํฯ

๒๓๗.“ปาณาติปาตา วิรตา, มุสาวาทา จ สญฺญตา;
เถยฺยา จ อติจารา จ, มชฺชปานา จ อารกาฯ

๒๓๘.“ปญฺจสิกฺขาปเท รตา, อริยสจฺจาน โกวิทา;
อุปาสิกา จกฺขุมโต, โคตมสฺส ยสสฺสิโนฯ

๒๓๙. “เตน เมตาทิโส วโณฺณ…เป….
วโณฺณ จ เม สพฺพทิสา ปภาสตี”ติฯ

๒๔๑. “อภิกฺขณํ นนฺทนํ สุตฺวา, ฉโนฺท เม อุทปชฺชถ [อุปปชฺชถ (พหูสุ)];
ตตฺถ จิตฺตํ ปณิธาย, อุปปนฺนมฺหิ นนฺทนํฯ

๒๔๒. “นากาสึ สตฺถุ วจนํ, พุทฺธสฺสาทิจฺจพนฺธุโน;
หีเน จิตฺตํ ปณิธาย, สามฺหิ ปจฺฉานุตาปินี”ติฯ

๒๔๓. “กีว จิรํ วิมานมฺหิ, อิธ วจฺฉสุโปสเถ [วสฺสสฺสุโปสเถ (สี.)];
เทวเต ปุจฺฉิตาจิกฺข, ยทิ ชานาสิ อายุโน”ติฯ

๒๔๔. “สฏฺฐิวสฺสสหสฺสานิ [สฏฺฐิ สตสหสฺสานิ (?)], ติโสฺส จ วสฺสโกฏิโย;
อิธ ฐตฺวา มหามุนิ, อิโต จุตา คมิสฺสามิ;
มนุสฺสานํ สหพฺยต”นฺติฯ

๒๔๕. “มา ตฺวํ อุโปสเถ ภายิ, สมฺพุเทฺธนาสิ พฺยากตา;
โสตาปนฺนา วิเสสยิ, ปหีนา ตว ทุคฺคตี”ติฯ

อุโปสถาวิมานํ สตฺตมํฯ

๘. นิทฺทาวิมานวตฺถุ

๒๔๖. “อภิกฺกเนฺตน วเณฺณน, ยา ตฺวํ ติฏฺฐสิ เทวเต;
โอภาเสนฺตี ทิสา สพฺพา, โอสธี วิย ตารกาฯ

๒๔๗. “เกน เตตาทิโส วโณฺณ…เป….
วโณฺณ จ เต สพฺพทิสา ปภาสตี”ติฯ

๒๔๙. สา เทวตา อตฺตมนา…เป…. ยสฺส กมฺมสฺสิทํ ผลํฯ
๒๕๐. “นิทฺทาติ [สทฺธาติ (สี.)] มมํ อญฺญํสุ, ราชคหสฺมึ อุปาสิกา;
สทฺธา สีเลน สมฺปนฺนา, สํวิภาครตา สทาฯ

๒๕๑. “อจฺฉาทนญฺจ ภตฺตญฺจ, เสนาสนํ ปทีปิยํ;
อทาสึ อุชุภูเตสุ, วิปฺปสเนฺนน เจตสาฯ

๒๕๒. “จาตุทฺทสึ ปญฺจทสึ, ยา จ ปกฺขสฺส อฏฺฐมี;
ปาฏิหาริยปกฺขญฺจ, อฏฺฐงฺคสุสมาคตํฯ

๒๕๓. “อุโปสถํ อุปวสิสฺสํ, สทา สีเลสุ สํวุตา;
สญฺญมา สํวิภาคา จ, วิมานํ อาวสามหํฯ

๒๕๔. “ปาณาติปาตา วิรตา, มุสาวาทา จ สญฺญตา;
เถยฺยา จ อติจารา จ, มชฺชปานา จ อารกาฯ

๒๕๕. “ปญฺจสิกฺขาปเท รตา, อริยสจฺจาน โกวิทา;
อุปาสิกา จกฺขุมโต, โคตมสฺส ยสสฺสิโนฯ

๒๕๖. “เตน เมตาทิโส วโณฺณ…เป…. วโณฺณ จ เม สพฺพทิสา ปภาสตี’’ติฯ
นิทฺทาวิมานํ [สทฺธาวิมานํ (สี.)] อฏฺฐมํฯ

๙. สุนิทฺทาวิมานวตฺถุ

๒๕๘. “อภิกฺกเนฺตน วเณฺณน…เป…. โอสธี วิย ตารกาฯ
๒๕๙. “เกน เตตาทิโส วโณฺณ…เป…. วโณฺณ จ เต สพฺพทิสา ปภาสตี’’ติฯ
๒๖๑. สา เทวตา อตฺตมนา…เป…. ยสฺส กมฺมสฺสิทํ ผลํฯ
๒๖๒. “สุนิทฺทาติ [สุนนฺทาติ (สี.)] มํ อญฺญํสุ, ราชคหสฺมึ อุปาสิกา;
สทฺธา สีเลน สมฺปนฺนา, สํวิภาครตา สทาฯ

๒๖๖. (ยถา นิทฺทาวิมานํ ตถา วิตฺถาเรตพฺพํฯ)
๒๖๗. “ปญฺจสิกฺขาปเท รตา, อริยสจฺจาน โกวิทา;
อุปาสิกา จกฺขุมโต, โคตมสฺส ยสสฺสิโนฯ

๒๖๘. “เตน เมตาทิโส วโณฺณ…เป…. วโณฺณ จ เม สพฺพทิสา ปภาสตี’’ติฯ
สุนิทฺทาวิมานํ นวมํฯ

๑๐. ปฐมภิกฺขาทายิกาวิมานวตฺถุ

๒๗๐. “อภิกฺกเนฺตน วเณฺณน, ยา ตฺวํ ติฏฺฐสิ เทวเต;
โอภาเสนฺตี ทิสา สพฺพา, โอสธี วิย ตารกาฯ

๒๗๑. “เกน เตตาทิโส วโณฺณ…เป….วโณฺณ จ เต สพฺพทิสา ปภาสตี’’ติฯ
๒๗๓. สา เทวตา อตฺตมนา…เป…. ยสฺส กมฺมสฺสิทํ ผลํฯ
๒๗๔. “อหํ มนุเสฺสสุ มนุสฺสภูตา, ปุริมาย ชาติยา มนุสฺสโลเกฯ
๒๗๕. “อทฺทสํ วิรชํ พุทฺธํ, วิปฺปสนฺนมนาวิลํ;
ตสฺส อทาสหํ ภิกฺขํ, ปสนฺนา เสหิ ปาณิภิฯ

๒๗๖. “เตน เมตาทิโส วโณฺณ…เป….
วโณฺณ จ เม สพฺพทิสา ปภาสตี’’ติฯ

ปฐมภิกฺขาทายิกาวิมานํ ทสมํฯ

๑๑. ทุติยภิกฺขาทายิกาวิมานวตฺถุ

๒๗๘. อภิกฺกเนฺตน วเณฺณน, ยา ตฺวํ ติฏฺฐสิ เทวเต;
โอภาเสนฺตี ทิสา สพฺพา, โอสธี วิย ตารกาฯ

๒๗๙. “เกน เตตาทิโส วโณฺณ…เป…. วโณฺณ จ เต สพฺพทิสา ปภาสตี’’ติฯ
๒๘๑. สา เทวตา อตฺตมนา…เป…. ยสฺส กมฺมสฺสิทํ ผลํฯ
๒๘๒. “อหํ มนุเสฺสสุ มนุสฺสภูตา, ปุริมาย ชาติยา มนุสฺสโลเกฯ
๒๘๓. “อทฺทสํ วิรชํ ภิกฺขุํ, วิปฺปสนฺนมนาวิลํ;
ตสฺส อทาสหํ ภิกฺขํ, ปสนฺนา เสหิ ปาณิภิฯ

๒๘๔. “เตน เมตาทิโส วโณฺณ…เป. … วโณฺณ จ เม สพฺพทิสา ปภาสตี’’ติฯ
ทุติยภิกฺขาทายิกาวิมานํ เอกาทสมํฯ

จิตฺตลตาวโคฺค ทุติโย นิฏฺฐิโตฯ

ตสฺสุทฺทานํ –

ทาสี เจว ลขุมา จ, อถ อาจามทายิกา;
จณฺฑาลี ภทฺทิตฺถี เจว [ภทฺทิตฺถิกา จ (สฺยา.)], โสณทินฺนา อุโปสถา;
นิทฺทา เจว สุนิทฺทา จ [นนฺทา เจว สุนนฺทา จ (สี.)], เทฺว จ ภิกฺขาย ทายิกา;
วโคฺค เตน ปวุจฺจตีติฯ

ภาณวารํ ปฐมํ นิฏฺฐิตํฯ

๓. ปาริจฺฉตฺตกวโคฺค

๑. อุฬารวิมานวตฺถุ

๒๘๖. ‘‘อุฬาโร เต ยโส วโณฺณ, สพฺพา โอภาสเต ทิสา;
นาริโย นจฺจนฺติ คายนฺติ, เทวปุตฺตา อลงฺกตาฯ

๒๘๗. ‘‘โมเทนฺติ ปริวาเรนฺติ, ตว ปูชาย เทวเต;
โสวณฺณานิ วิมานานิ, ตวิมานิ สุทสฺสเนฯ

๒๘๘. ‘‘ตุวํสิ อิสฺสรา เตสํ, สพฺพกามสมิทฺธินี;
อภิชาตา มหนฺตาสิ, เทวกาเย ปโมทสิ;
เทวเต ปุจฺฉิตาจิกฺข, กิสฺส กมฺมสฺสิทํ ผล’’นฺติฯ

๒๘๙. ‘‘อหํ มนุเสฺสสุ มนุสฺสภูตา, ปุริมาย ชาติยา มนุสฺสโลเก;
ทุสฺสีลกุเล สุณิสา อโหสิํ, อสฺสเทฺธสุ กทริเยสุ อหํฯ

๒๙๐. ‘‘สทฺธา สีเลน สมฺปนฺนา, สํวิภาครตา สทา;
ปิณฺฑาย จรมานสฺส, อปูวํ เต อทาสหํฯ

๒๙๑. ‘‘ตทาหํ สสฺสุยาจิกฺขิํ, สมโณ อาคโต อิธ;
ตสฺส อทาสหํ ปูวํ, ปสนฺนา เสหิ ปาณิภิฯ

๒๙๒. ‘‘อิติสฺสา สสฺสุ ปริภาสิ, อวินีตาสิ ตุวํ [อวินีตา ตุวํ (สี.)] วธุ;
น มํ สมฺปุจฺฉิตุํ อิจฺฉิ, สมณสฺส ททามหํฯ

๒๙๓. ‘‘ตโต เม สสฺสุ กุปิตา, ปหาสิ มุสเลน มํ;
กูฏงฺคจฺฉิ อวธิ มํ, นาสกฺขิํ ชีวิตุํ จิรํฯ

๒๙๔. ‘‘สา อหํ กายสฺส เภทา, วิปฺปมุตฺตา ตโต จุตา;
เทวานํ ตาวติํสานํ, อุปปนฺนา สหพฺยตํฯ

๒๙๕. ‘‘เตน เมตาทิโส วโณฺณ…เป.… วโณฺณ จ เม สพฺพทิสา ปภาสตี’’ติฯ

อุฬารวิมานํ ปฐมํฯ

๒. อุจฺฉุทายิกาวิมานวตฺถุ

๒๙๖. โอภาสยิตฺวา ปถวึ [ปฐวึ (สี. สฺยา.)] สเทวกํ, อติโรจสิ จนฺทิมสูริยา วิย;
สิริยา จ วณฺเณน ยเสน เตชสา, พฺรหฺมาว เทเว ติทเส สหินฺทเก [สอินฺทเก (สี.)]ฯ

๒๙๗. ปุจฺฉามิ ตํ อุปฺปลมาลธารินี, อาเวฬินี กญฺจนสนฺนิภตฺตเจ;
อลงฺกเต อุตฺตมวตฺถธารินี, กา ตฺวํ สุเภ เทวเต วนฺทเส มมํฯ

๒๙๘. กึ ตฺวํ ปุเร กมฺมมกาสิ อตฺตนา, มนุสฺสภูตา ปุริมาย ชาติยา;
ทานํ สุจิณฺณํ อถ สีลสํยมํ [สญฺญมํ (สี.)], เกนูปปนฺนา สุคตึ ยสสฺสินี;
เทวเต ปุจฺฉิตาจิกฺข, กิสฺส กมฺมสฺสิทํ ผล’’นฺติฯ

๒๙๙. อิทานิ ภนฺเต อิมเมว คามํ [คาเม (สฺยา. ก.)], ปิณฺฑาย อมฺหากํ ฆรํ อุปาคมิ;
ตโต เต อุจฺฉุสฺส อทาสิ ขณฺฑิกํ, ปสนฺนจิตฺตา อตุลาย ปีติยาฯ

๓๐๐. ‘‘สสฺสุ จ ปจฺฉา อนุยุญฺชเต มมํ, กหํ [กหํ เม (ปี.)] นุ อุจฺฉุํ วธุเก อวากิริ [อวากริ (สฺยา. ก.)];
น ฉฑฺฑิตํ โน ปน ขาทิตํ มยา, สนฺตสฺส ภิกฺขุสฺส สยํ อทาสหํฯ

๓๐๑. ‘‘ตุยฺหํนฺวิทํ [ตุยฺหํ นุ อิทํ (สฺยา.)] อิสฺสริยํ อโถ มม, อิติสฺสา สสฺสุ ปริภาสเต มมํ;
ปีฐํ คเหตฺวา ปหารํ อทาสิ เม, ตโต จุตา กาลกตามฺหิ เทวตาฯ

๓๐๒. ‘‘ตเทว กมฺมํ กุสลํ กตํ มยา, สุขญฺจ กมฺมํ อนุโภมิ อตฺตนา;
เทเวหิ สทฺธึ ปริจารยามหํ, โมทามหํ กามคุเณหิ ปญฺจหิฯ

๓๐๓. ‘‘ตเทว กมฺมํ กุสลํ กตํ มยา, สุขญฺจ กมฺมํ อนุโภมิ อตฺตนา;
เทวินฺทคุตฺตา ติทเสหิ รกฺขิตา, สมปฺปิตา กามคุเณหิ ปญฺจหิฯ

๓๐๔. ‘‘เอตาทิสํ ปुญฺญผลํ อนปฺปกํ, มหาวิปากา มม อุจฺฉุทกฺขิณา;
เทเวหิ สทฺธึ ปริจารยามหํ, โมทามหํ กามคุเณหิ ปญฺจหิฯ

๓๐๕. ‘‘เอตาทิสํ ปุญฺญผลํ อนปฺปกํ, มหาชุติกา มม อุจฺฉุทกฺขิณา;
เทวินฺทคุตฺตา ติทเสหิ รกฺขิตา, สหสฺสเนตฺโตริว นนฺทเน วเนฯ

๓๐๖. ‘‘ตุวญฺจ ภนฺเต อนุกมฺปกํ วิทุํ, อุเปจฺจ วนฺทึ กุสลญฺจ ปุจฺฉิสํ;
ตโต เต อุจฺฉุสฺส อทาสิ ขณฺฑิกํ, ปสนฺนจิตา อตุลาย ปีติยา’’ติฯ

อุจฺฉุทายิกาวิมานํ ทุติยํฯ

๓. ปลฺลงฺกวิมานวตฺถุ

๓๐๗. ‘‘ปลฺลงฺกเสฏฺเฐ มณิโสณฺณจิตฺเต, ปุปฺผาภิกิณฺเณ สยเน อุฬาเร;
ตตฺถจฺฉสิ เทวิ มหานุภาเว, อุจฺจาวจา อิทฺธิ วิกุพฺพมานาฯ

๓๐๘. ‘‘อิมา จ เต อจฺฉราโย สมนฺตโต, นจฺจนฺติ คายนฺติ ปโมทยนฺติ;
เทวิทฺธิปตฺตาสิ มหานุภาเว, มนุสฺสภูตา กิมกาสิ ปุญฺญํ;
เกนาสิ เอวํ ชลิตานุภาวา, วณฺโณ จ เต สพฺพทิสา ปภาสตี’’ติฯ

๓๐๙. ‘‘อหํ มนุสฺเสสุ มนุสฺสภูตา, อฑฺฒเ กุเล สุณิสา อโหสึ;

อโกฺกธนา ภตฺตุวสานุวตฺตินี, อุโปสเถ อปฺปมตฺตา อโหสึ [อปฺปมตฺตา อุโปสเถ (สฺยา. ก.)]ฯ

๓๑๐. “มนุสฺสภูตา ทหรา อปาปิกา [ทหราส’ปาปิกา (สี.)], ปสนฺนจิตฺตา ปติมาภิราธยึ;
ทิวา จ รโตฺต จ มนาปจารินี, อหํ ปุเร สีลวตี อโหสึฯ

๓๑๑. “ปาณาติปาตา วิรตา อโจริกา, สํสุทฺธกายา สุจิพฺรหฺมจารินี;
อมชฺชปา โน จ มุสา อภาณึ, สิกฺขาปเทสุ ปริปูรการินีฯ

๓๑๒. “จาตุทฺทสึ ปญฺจทสึ, ยา จ ปกฺขสฺส อฏฺฐมี;
ปาฏิหาริยปกฺขญฺจ, ปสนฺนมานสา อหํ [อติปสนฺนมานสา (ก.)]ฯ

๓๑๓. “อฏฺฐงฺคุเปตํ อนุธมฺมจารินี, อุโปสถํ ปีติมนา อุปาวสึ;
อิมญฺจ อริยํ อฏฺฐงฺควเรหุเปตํ, สมาทิยิตฺวา กุสลํ สุขุทฺรยํ;
ปติมฺหิ กลฺยาณี วสานุวตฺตินี, อโหสึ ปุเพฺพ สุคตสฺส สาวิกาฯ

๓๑๔. “เอตาทิสํ กุสลํ ชีวโลเก, กมฺมํ กริตฺวาน วิเสสภาคินี;
กายสฺส เภทา อภิสมฺปรายํ, เทวิทฺธิปตฺตา สุคติมฺหิ อาคตาฯ

๓๑๕. “วิมานปาสาทวเร มโนรเม, ปริวาริตา อจฺฉราสงฺคเณน;
สยํปภา เทวคณา รเมนฺติ มํ, ทีฆายุกึ เทววิมานมาคต”นฺติ;

ปลฺลงฺกวิมานํ ตติยํฯ

๔. ลตาวิมานวตฺถุ

๓๑๖. ลตา จ สชฺชา ปวรา จ เทวตา, อจฺจิมตี [อจฺจิมุขี (สี.), อจฺฉิมตี (ปี. ก.) อจฺฉิมุตี (สฺยา.)] ราชวรสฺส สิรีมโต;
สุตา จ รโญฺญ เวสฺสวณสฺส ธีตา, ราชีมตี ธมฺมคุเณหิ โสภถฯ

๓๑๗. ปญฺจเตฺถ นาริโย อาคมํสุ นฺหายิตุํ, สีโตทกํ อุปฺปลินึ สิวํ นทึ;
ตา ตตฺถ นฺหายิตฺวา รเมตฺวา เทวตา, นจฺจิตฺวา คายิตฺวา สุตา ลตํ พฺรวิ [พฺรุวี (สี.)]ฯ

๓๑๘. “ปุจฺฉามิ ตํ อุปฺปลมาลธารินิ, อาเวฬินิ กญฺจนสนฺนิภตฺตเจ;
ติมิรตมฺพกฺขิ นเภว โสภเน, ทีฆายุกี เกน กโต ยโส ตวฯ

๓๑๙. “เกนาสิ ภเทฺท ปติโน ปิยตรา, วิสิฏฺฐกลฺยาณิตรสฺสุ รูปโต;
ปทกฺขิณา นจฺจคีตวาทิเต, อาจิกฺข โน ตฺวํ นรนาริปุจฺฉิตา”ติฯ

๓๒๐. “อหํ มนุเสฺสสุ มนุสฺสภูตา, อุฬารโภเค กุเล สุณิสา อโหสึ;
อโกฺกธนา ภตฺตุวสานุวตฺตินี, อุโปสเถ อปฺปมตฺตา อโหสึฯ

๓๒๑. “มนุสฺสภูตา ทหรา อปาปิกา [ทหราส’ปาปิกา (สี.)], ปสนฺนจิตฺตา ปติมาภิราธยึ;
สเทวรํ สสฺสสุรํ สทาสกํ, อภิราธยึ ตมฺหิ กโต ยโส มมฯ

๓๒๒. “สาหํ เตน กุสเลน กมฺมุนา, จตุพฺภิ ฐาเนหิ วิเสสมชฺฌคา;
อายุญฺจ วณฺณญฺจ สุขํ พลญฺจ, ขิฑฺฑารตึ ปจฺจนุโภมนปฺปกํฯ

๓๒๓.‘‘สุตํ นุ ตํ ภาสติ ยํ อยํ ลตา, ยํ โน อปุจฺฉิมฺห อกิตฺตยี โน;
ปติโน กิรมฺหากํ วิสิฏฺฐ นารีนํ, คตี จ ตาสํ ปวรา จ เทวตาฯ

๓๒๔.‘‘ปตีสุ ธมฺมํ ปจราม สพฺพา, ปติพฺพตา ยตฺถ ภวนฺติ อิตฺถิโย;
ปตีสุ ธมฺมํ ปจริตฺว [ปจริตฺวาน (ก.)] สพฺพา, ลจฺฉามเส ภาสติ ยํ อยํ ลตาฯ

๓๒๕.‘‘สีโห ยถา ปพฺพตสานุโคจโร, มหินฺธรํ ปพฺพตมาวสิตฺวา;
ปสยฺห หนฺตฺวา อิตเร จตุปฺปเท, ขุทฺเท มิเค ขาทติ มํสโภชโนฯ

๓๒๖.‘‘ตเถว สทฺธา อิธ อริยสาวิกา, ภตฺตารํ นิสฺสาย ปติํ อนุพฺพตา;
โกธํ วธิตฺวา อภิภุยฺย มจฺฉรํ, สคฺคมฺหิ สา โมทติ ธมฺมจารินี’’ติฯ

ลตาวิมานํ จตุตฺถํฯ

๕. คุตฺติลวิมานํ

๑. วตฺถุตฺตมทายิกาวิมานวตฺถุ

๓๒๗.‘‘สตฺตตนฺติํ สุมธุรํ, รามเณยฺยํ อวาจยิํ;
โส มํ รงฺคมฺหิ อเวฺหติ, ‘สรณํ เม โหหิ โกสิยา’ติฯ

๓๒๘.‘‘อหํ เต สรณํ โหมิ, อหมาจริยปูชโก;
น ตํ ชยิสฺสติ สิโสฺส, สิสฺสมาจริย เชสฺสสี’’ติฯ

๓๒๙.‘‘อภิกฺกนฺเตน วณฺเณน, ยา ตฺวํ ติฏฺฐสิ เทวเต;
โอภาเสนฺตี ทิสา สพฺพา, โอสธี วิย ตารกาฯ

๓๓๐.‘‘เกน เตตาทิโส วโณฺณ, เกน เต อิธ มิชฺฌติ;
อุปฺปชฺชนฺติ จ เต โภคา, เย เกจิ มนโส ปิยาฯ

๓๓๑.‘‘ปุจฺฉามิ ตํ เทวิ มหานุภาเว, มนุสฺสภูตา กิมกาสิ ปุญฺญํ;
เกนาสิ เอวํ ชลิตานุภาวา, วโณฺณ จ เต สพฺพทิสา ปภาสตี’’ติฯ

๓๓๒.สา เทวตา อตฺตมนา, โมคฺคลฺลาเนน ปุจฺฉิตา;
ปญฺหํ ปุฏฺฐา วิยากาสิ, ยสฺส กมฺมสฺสิทํ ผลํฯ

๓๓๓.‘‘วตฺถุตฺตมทายิกา นารี, ปวรา โหติ นเรสุ นารีสุ;
เอวํ ปิยรูปทายิกา มนาปํ, ทิพฺพํ สา ลภเต อุเปจฺจ ฐานํฯ

๓๓๔.‘‘ตสฺสา เม ปสฺส วิมานํ, อจฺฉรา กามวณฺณินีหมสฺมิ;
อจฺฉราสหสฺสสฺสาหํ, ปวรา [อจฺฉราสหสฺสสฺสาหํ ปวรา, (สฺยา.)] ปสฺส ปุญฺญานํ วิปากํฯ

๓๓๕.‘‘เตน เมตาทิโส วโณฺณ, เตน เม อิธ มิชฺฌติ;
อุปฺปชฺชนฺติ จ เม โภคา, เย เกจิ มนโส ปิยาฯ

๓๓๖.‘‘อกฺขามิ เต ภิกฺขุ มหานุภาว, มนุสฺสภูตา ยมกาสิ ปุญฺญํ;

เตนมฺหิ เอวํ ชลิตานุภาวา, วโณฺณ จ เม สพฺพทิสา ปภาสตี’’ติฯ

(อนนฺตรํ จตุรวิมานํ ยถา วตฺถุทายิกาวิมานํ ตถา วิตฺถาเรตพฺพํ [( ) นตฺถิ สี. โปตฺถเก])

๒. ปุปฺผุตฺตมทายิกาวิมานวตฺถุ (๑)

๓๓๗. ‘‘อภิกฺกเนฺตน วเณฺณน…เป.… โอสธี วิย ตารกาฯ
๓๓๘. ‘‘เกน เตตาทิโส วโณฺณ…เป.… เย เกจิ มนโส ปิยาฯ
๓๓๙. ‘‘ปุจฺฉามิ ตํ เทวิ มหานุภาเว…เป.…
วโณฺณ จ เต สพฺพทิสา ปภาสตี’’ติฯ

๓๔๐. สา เทวตา อตฺตมนา…เป.… ยสฺส กมฺมสฺสิทํ ผลํฯ
๓๔๑. ‘‘ปุปฺผุตฺตมทายิกา นารี, ปวรา โหติ นเรสุ นารีสุ;
เอวํ ปิยรูปทายิกา มนาปํ, ทิพฺพํ สา ลภเต อุเปจฺจ ฐานํฯ

๓๔๒. ‘‘ตสฺสา เม ปสฺส วิมานํ, อจฺฉรา กามวณฺณินีหมสฺมิ;
อจฺฉราสหสฺสสฺสาหํ, ปวรา ปสฺส ปุญฺญานํ วิปากํฯ

๓๔๓. ‘‘เตน เมตาทิโส วโณฺณ…เป.…
วโณฺณ จ เม สพฺพทิสา ปภาสตี’’ติฯ

๓. คนฺธุตฺตมทายิกาวิมานวตฺถุ (๒)

๓๔๕. ‘‘อภิกฺกเนฺตน วเณฺณน…เป.… โอสธี วิย ตารกาฯ
๓๔๖. ‘‘เกน เตตาทิโส วโณฺณ…เป.… เย เกจิ มนโส ปิยาฯ
๓๔๗. ‘‘ปุจฺฉามิ ตํ เทวิ มหานุภาเว…เป.…
วโณฺณ จ เต สพฺพทิสา ปภาสตี’’ติฯ

๓๔๘. ‘‘สา เทวตา อตฺตมนา…เป.… ยสฺส กมฺมสฺสิทํ ผลํฯ
๓๔๙. ‘‘คนฺธุตฺตมทายิกา นารี, ปวรา โหติ นเรสุ นารีสุ;
เอวํ ปิยรูปทายิกา มนาปํ, ทิพฺพํ สา ลภเต อุเปจฺจ ฐานํฯ

๓๕๐. ‘‘ตสฺสา เม ปสฺส วิมานํ, อจฺฉรา กามวณฺณินีหมสฺมิ;
อจฺฉราสหสฺสสฺสาหํ, ปวรา ปสฺส ปุญฺญานํ วิปากํฯ

๓๕๑. ‘‘เตน เมตาทิโส วโณฺณ…เป.…
วโณฺณ จ เม สพฺพทิสา ปภาสตี’’ติฯ

๔. ผลุตฺตมทายิกาวิมานวตฺถุ (๓)

๓๕๓. ‘‘อภิกฺกเนฺตน วเณฺณน…เป.… โอสธี วิย ตารกาฯ
๓๕๔. ‘‘เกน เตตาทิโส วโณฺณ…เป.… เย เกจิ มนโส ปิยาฯ
๓๕๕. ‘‘ปุจฺฉามิ ตํ เทวิ มหานุภาเว…เป.…
วโณฺณ จ เต สพฺพทิสา ปภาสตี’’ติฯ

๓๕๖. สา เทวตา อตฺตมนา…เป.… ยสฺส กมฺมสฺสิทํ ผลํฯ
๓๕๗. ‘‘ผลุตฺตมทายิกา นารี, ปวรา โหติ นเรสุ นารีสุ;

เอวํ ปิยรูปทายิกา มนาปํ, ทิพฺพํ สา ลภเต อุเปจฺจ ฐานํฯ

๓๕๘. ‘‘ตสฺสา เม ปสฺส วิมานํ, อจฺฉรา กามวณฺณินีหมสฺมิ;
อจฺฉราสหสฺสสฺสาหํ, ปวรา ปสฺส ปุญฺญานํ วิปากํฯ

๓๕๙. ‘‘เตน เมตาทิโส วโณฺณ…เป.… วโณฺณ จ เม สพฺพทิสา ปภาสตี’’ติฯ

๕. รสุตฺตมทายิกาวิมานวตฺถุ (๔)

๓๖๑. ‘‘อภิกฺกเนฺตน วเณฺณน…เป.… โอสธี วิย ตารกาฯ
๓๖๒. ‘‘เกน เตตาทิโส วโณฺณ…เป.… เย เกจิ มนโส ปิยาฯ
๓๖๓. ‘‘ปุจฺฉามิ ตํ เทวิ มหานุภาเว…เป.…
วโณฺณ จ เต สพฺพทิสา ปภาสตี’’ติฯ

๓๖๔. สา เทวตา อตฺตมนา…เป.… ยสฺส กมฺมสฺสิทํ ผลํฯ
๓๖๕. ‘‘รสุตฺตมทายิกา นารี, ปวรา โหติ นเรสุ นารีสุ;
เอวํ ปิยรูปทายิกา มนาปํ, ทิพฺพํ สา ลภเต อุเปจฺจ ฐานํฯ

๓๖๖. ‘‘ตสฺสา เม ปสฺส วิมานํ, อจฺฉรา กามวณฺณินีหมสฺมิ;
อจฺฉราสหสฺสสฺสาหํ, ปวรา ปสฺส ปุญฺญานํ วิปากํฯ

๓๖๗. ‘‘เตน เมตาทิโส วโณฺณ…เป.…
วโณฺณ จ เม สพฺพทิสา ปภาสตี’’ติฯ

๖. คนฺธปญฺจงฺคุลิกทายิกาวิมานวตฺถุ

๓๖๙. ‘‘อภิกฺกเนฺตน วเณฺณน…เป.… โอสธี วิย ตารกาฯ
๓๗๐. ‘‘เกน เตตาทิโส วโณฺณ…เป.…
วโณฺณ จ เต สพฺพทิสา ปภาสตี’’ติฯ

๓๗๒. สา เทวตา อตฺตมนา…เป.… ยสฺส กมฺมสฺสิทํ ผลํฯ
๓๗๓. ‘‘คนฺธปญฺจงฺคุลิกํ อหมทาสิํ, กสฺสปสฺส ภควโต ถูปมฺหิ;
เอวํ ปิยรูปทายิกา มนาปํ, ทิพฺพํ สา ลภเต อุเปจฺจ ฐานํฯ

๓๗๔. ‘‘ตสฺสา เม ปสฺส วิมานํ, อจฺฉรา กามวณฺณินีหมสฺมิ;
อจฺฉราสหสฺสสฺสาหํ , ปวรา ปสฺส ปุญฺญานํ วิปากํฯ

๓๗๕. ‘‘เตน เมตาทิโส วโณฺณ…เป.… วโณฺณ จ เม สพฺพทิสา ปภาสตี’’ติฯ
(อนนฺตรํ จตุรวิมานํ ยถา คนฺธปญฺจงฺคุลิกทายิกาวิมานํ ตถา วิตฺถาเรตพฺพํ [( ) นตฺถิ สี. โปตฺถเก])

๗. เอกูโปสถวิมานวตฺถุ (๑)

๓๗๙. ‘‘อภิกฺกเนฺตน วเณฺณน…เป.…วโณฺณ จ เต สพฺพทิสา ปภาสตี’’ติฯ
๓๘๐. สา เทวตา อตฺตมนา…เป.…ยสฺส กมฺมสฺสิทํ ผลํฯ
๓๘๑. ‘‘ภิกฺขู จ อหํ ภิกฺขุนิโย จ, อทฺทสาสิํ ปนฺถปฏิปเนฺน;
เตสาหํ ธมฺมํ สุตฺวาน, เอกูโปสถํ อุปวสิสฺสํฯ

๓๘๒. “ตสฺสา เม ปสฺส วิมานํ, อจฺฉรา กามวณฺณินีหมสฺมิ;
อจฺฉราสหสฺสสฺสาหํ, ปวรา ปสฺส ปุญฺญานํ วิปากํฯ

๓๘๓. “เตน เมตาทิโส วโณฺณ…เป.… วโณฺณ จ เม สพฺพทิสา ปภาสตี”ติฯ

๘. อุทกทายิกาวิมานวตฺถุ (๒)

๓๘๕. “อภิกฺกเนฺตน วเณฺณน…เป.…วโณฺณ จ เต สพฺพทิสา ปภาสตี”ติฯ
๓๘๘. สา เทวตา อตฺตมนา…เป.… ยสฺส กมฺมสฺสิทํ ผลํฯ
๓๘๙. “อุทเก ฐิตา อุทกมทาสิํ, ภิกฺขุโน จิเตฺตน วิปฺปสเนฺนน;
เอวํ ปิยรูปทายิกา มนาปํ, ทิพฺพํ สา ลภเต อุเปจฺจ ฐานํฯ

๓๙๐. “ตสฺสา เม ปสฺส วิมานํ, อจฺฉรา กามวณฺณินีหมสฺมิ;
อจฺฉราสหสฺสสฺสาหํ, ปวรา ปสฺส ปุญฺญานํ วิปากํฯ

๓๙๑. “เตน เมตาทิโส วโณฺณ…เป.… วโณฺณ จ เม สพฺพทิสา ปภาสตี”ติฯ

๙. อุปฎฺฐานวิมานวตฺถุ (๓)

๓๙๓. “อภิกฺกเนฺตน วเณฺณน…เป.… วโณฺณ จ เต สพฺพทิสา ปภาสตี”ติฯ
๓๙๖. สา เทวตา อตฺตมนา…เป.… ยสฺส กมฺมสฺสิทํ ผลํฯ
๓๙๗. “สสฺสุญฺจาหํ สสุรญฺจ, จณฺฑิเก โกธเน จ ผรุเส จ;
อนุสูยิกา อุปฎฺฐาสิํ [สูปฎฺฐาสิํ (สี.)], อปฺปมตฺตา สเกน สีเลนฯ

๓๙๘. “ตสฺสา เม ปสฺส วิมานํ, อจฺฉรา กามวณฺณินีหมสฺมิ;
อจฺฉราสหสฺสสฺสาหํ, ปวรา ปสฺส ปุญฺญานํ วิปากํฯ

๓๙๙. “เตน เมตาทิโส วโณฺณ…เป.… วโณฺณ จ เม สพฺพทิสา ปภาสตี”ติฯ

๑๐. อปรกมฺมการินีวิมานวตฺถุ (๔)

๔๐๑. “อภิกฺกเนฺตน วเณฺณน…เป.… วโณฺณ จ เต สพฺพทิสา ปภาสตี”ติฯ
๔๐๔. สา เทวตา อตฺตมนา…เป.… ยสฺส กมฺมสฺสิทํ ผลํฯ
๔๐๕. “ปรกมฺมกรี [ปรกมฺมการินี (สฺยา.) ปรกมฺมการี (ปี.) อปรกมฺมการินี (ก.)] อาสิํ, อเตฺถนาตนฺทิตา ทาสี;
อโกฺกธนานติมานินี [อนติมานี (สี. สฺยา.)], สํวิภาคินี สกสฺส ภาคสฺสฯ

๔๐๖. “ตสฺสา เม ปสฺส วิมานํ, อจฺฉรา กามวณฺณินีหมสฺมิ;
อจฺฉราสหสฺสสฺสาหํ, ปวรา ปสฺส ปุญฺญานํ วิปากํฯ

๔๐๗. “เตน เมตาทิโส วโณฺณ…เป.…วโณฺณ จ เม สพฺพทิสา ปภาสตี”ติฯ

๑๑. ขีโรทนทายิกาวิมานวตฺถุ

๔๐๙. “อภิกฺกเนฺตน วเณฺณน…เป.… โอสธี วิย ตารกาฯ
๔๑๐. “เกน เตตาทิโส วโณฺณ…เป.…วโณฺณ จ เต สพฺพทิสา ปภาสตี”ติฯ
๔๑๒. สา เทวตา อตฺตมนา…เป.… ยสฺส กมฺมสฺสิทํ ผลํฯ
๔๑๓. “ขีโรทนํ อหมทาสิํ, ภิกฺขุโน ปิณฺฑาย จรนฺตสฺส;
เอวํ กริตฺวา กมฺมํ, สุคติํ อุปปชฺช โมทามิฯ

๔๑๔. “ตสฺสา เม ปสฺส วิมานํ, อจฺฉรา กามวณฺณินีหมสฺมิ;

อจฺฉราสหสฺสสฺสาหํ, ปวรา ปสฺส ปุญฺญานํ วิปากํฯ

๔๑๕. ‘‘เตน เมตาทิโส วโณฺณ…เป.…วโณฺณ จ เม สพฺพทิสา ปภาสตี’’ติฯ
(อนนฺตรํ ปญฺจวีสติวิมานํ ยถา ขีโรทนทายิกาวิมานํ ตถา วิตฺถาเรตพฺพํ) [( ) นตฺถิ สี. โปตฺถเก]

๑๒. ผาณิตทายิกาวิมานวตฺถุ (๑)

๔๑๗. ‘‘อภิกฺกเนฺตน วเณฺณน…เป.… สพฺพทิสา ปภาสตี’’ติฯ
๔๒๐. สา เทวตา อตฺตมนา…เป.… ยสฺส กมฺมสฺสิทํ ผลํฯ
๔๒๑. ‘‘ผาณิตํ อหมทาสิํ, ภิกฺขุโน ปิณฺฑาย จรนฺตสฺส…เป.…’’ฯ

๑๓. อุจฺฉุขณฺฑิกทายิกาวตฺถุ (๒)

๔๒๙. อุจฺฉุขณฺฑิกํ อหมทาสิํ, ภิกฺขุโน ปิณฺฑาย จรนฺตสฺส…เป.…ฯ

๑๔. ติมฺพรุสกทายิกาวิมานวตฺถุ (๓)

๔๓๗. ติมฺพรุสกํ อหมทาสิํ, ภิกฺขุโน ปิณฺฑาย จรนฺตสฺส…เป.…ฯ

๑๕. กกฺการิกทายิกาวิมานวตฺถุ (๔)

๔๔๕. กกฺการิกํ อหมทาสิํ, ภิกฺขุโน ปิณฺฑาย จรนฺตสฺส…เป.…ฯ

๑๖. เอฬาลุกทายิกาวิมานวตฺถุ (๕)

๔๕๓. เอฬาลุกํ อหมทาสิํ, ภิกฺขุโน ปิณฺฑาย จรนฺตสฺส…เป.…ฯ

๑๗. วลฺลิผลทายิกาวิมานวตฺถุ(๖)

๔๖๑. วลฺลิผลํ อหมทาสิํ, ภิกฺขุโน ปิณฺฑาย จรนฺตสฺส…เป.…ฯ

๑๘. ผารุสกทายิกาวิมานวตฺถุ (๗)

๔๖๙. ผารุสกํ อหมทาสิํ, ภิกฺขุโน ปิณฺฑาย จรนฺตสฺส…เป.…ฯ

๑๙. หตฺถปฺปตาปกทายิกาวิมานวตฺถุ (๘)

๔๗๗. หตฺถปฺปตาปกํ อหมทาสิํ, ภิกฺขุโน ปิณฺฑาย จรนฺตสฺส…เป.…ฯ

๒๐. สากมุฏฺฐิทายิกาวิมานวตฺถุ (๙)

๔๘๕. สากมุฏฺฐิํ อหมทาสิํ, ภิกฺขุโน ปนฺถปฏิปนฺนสฺส…เป.…ฯ

๒๑. ปุปฺผกมุฏฺฐิทายิกาวิมานวตฺถุ (๑๐)

๔๙๓. ปุปฺผกมุฏฺฐิํ อหมทาสิํ, ภิกฺขุโน ปิณฺฑาย จรนฺตสฺส…เป.…ฯ

๒๒. มูลกทายิกาวิมานวตฺถุ (๑๑)

๕๐๑. มูลกํ อหมทาสิํ, ภิกฺขุโน ปิณฺฑาย จรนฺตสฺส…เป.…ฯ

๒๓. นิมฺพมุฏฺฐิทายิกาวิมานวตฺถุ (๑๒)

๕๐๖. นิมฺพมุฏฺฐิํ อหมทาสิํ, ภิกฺขุโน ปิณฺฑาย จรนฺตสฺส…เป.…ฯ

๒๔. อมฺพกญฺชิกทายิกาวิมานวตฺถุ (๑๓)

๕๑๓. อมฺพกญฺชิกํ อหมทาสิํ, ภิกฺขุโน ปิณฺฑาย จรนฺตสฺส…เป.…ฯ

๒๕. โทณินิมฺมชฺชนิทายิกาวิมานวตฺถุ (๑๔)

๕๒๕. โทณินิมฺมชฺชนิํ [โทณินิมฺมุชฺชนํ (สฺยา.)] อหมทาสิํ, ภิกฺขุโน ปิณฺฑาย จรนฺตสฺส…
เป….ฯ

๒๖. กายพนฺธนทายิกาวิมานวตฺถุ (๑๕)

๕๓๗. กายพนฺธนํ อหมทาสิํ, ภิกฺขุโน ปิณฺฑาย จรนฺตสฺส…เป….ฯ

๒๗. อํสพทฺธกทายิกาวิมานวตฺถุ (๑๖)

๕๔๑. อํสพทฺธกํ [อํสวฏฺฏกํ (สี.), อํสพนฺธนํ (ก.)] อหมทาสิํ, ภิกฺขุโน ปิณฺฑาย
จรนฺตสฺส…เป….ฯ

๒๘. อาโยคปฏฺฏทายิกาวิมานวตฺถุ (๑๗)

๕๔๖. อาโยคปฏฺฏํ อหมทาสิํ, ภิกฺขุโน ปิณฺฑาย จรนฺตสฺส…เป….ฯ

๒๙. วิธูปนทายิกาวิมานวตฺถุ (๑๘)

๕๕๗. วิธูปนํ อหมทาสิํ, ภิกฺขุโน ปิณฺฑาย จรนฺตสฺส…เป….ฯ

๓๐. ตาลวณฺฏทายิกาวิมานวตฺถุ (๑๙)

๕๖๕. ตาลวณฺฏํ อหมทาสิํ, ภิกฺขุโน ปิณฺฑาย จรนฺตสฺส…เป….ฯ

๓๑. โมรหตฺถทายิกาวิมานวตฺถุ (๒๐)

๕๗๓. โมรหตฺถํ อหมทาสิํ, ภิกฺขุโน ปิณฺฑาย จรนฺตสฺส…เป….ฯ

๓๒. ฉตฺตทายิกาวิมานวตฺถุ (๒๑)

๕๘๑. ฉตฺตํ [ฉตฺตญฺจ (ก.)] อหมทาสิํ, ภิกฺขุโน ปิณฺฑาย จรนฺตสฺส…เป….ฯ

๓๓. อุปาหนทายิกาวิมานวตฺถุ (๒๒)

๕๘๖. อุปาหนํ อหมทาสิํ, ภิกฺขุโน ปิณฺฑาย จรนฺตสฺส…เป….ฯ

๓๔. ปูวทายิกาวิมานวตฺถุ (๒๓)

๕๙๗. ปูวํ อหมทาสิํ, ภิกฺขุโน ปิณฺฑาย จรนฺตสฺส…เป….ฯ

๓๕. โมทกทายิกาวิมานวตฺถุ (๒๔)

๖๐๕. โมทกํ อหมทาสิํ, ภิกฺขุโน ปิณฺฑาย จรนฺตสฺส…เป….ฯ

๓๖. สกฺขลิกทายิกาวิมานวตฺถุ (๒๕)

๖๑๓. ‘‘สกฺขลิกํ [สกฺขลิํ (สี. สฺยา.)] อหมทาสิํ, ภิกฺขุโน ปิณฺฑาย จรนฺตสฺส…เป….ฯ
๖๑๔. ‘‘ตสฺสา เม ปสฺส วิมานํ, อจฺฉรา กามวณฺณินีหมสฺมิ;
อจฺฉราสหสฺสสฺสาหํ, ปวรา ปสฺส ปุญฺญานํ วิปากํฯ

๖๑๕. ‘‘เตน เมตาทิโส วณฺโณ…เป….วณฺโณ จ เม สพฺพทิสา ปภาสตี’’ติฯ
๖๑๗. ‘‘สฺวาคตํ วต เม อชฺช, สุปฺปภาตํ สุหุฏฺฐิตํ [สุวุฏฺฐิตํ (สี.)];
ยํ อทฺทสามิ [อทฺทสํ (สี. สฺยา.), อทฺทสาสิํ (ปี.)] เทวตาโย, อจฺฉรา กามวณฺณิโย
[กามวณฺณิโย (สี.)]ฯ

๖๑๘.

“อิมาสาหํ [ตาสาหํ (สฺยา. ก.)] ธมฺมํ สุตฺวา [สุตฺวาน (สฺยา. ก.)], กาหามิ กุสลํ พหุํฯ
ทาเนน สมจริยาย, สญฺญเมน ทเมน จ;
สฺวาหํ ตตฺถ คมิสฺสามิ [ตเตฺถว คจฺฉามิ (ก.)], ยตฺถ คนฺตฺวา น โสจเร”ติฯ

คุตฺติลวิมานํ ปญฺจมํฯ

๖. ททฺทลฺลวิมานวตฺถุ

๖๑๙. “ททฺทลฺลมานา [ททฺทฬฺหมานา (ก.)] วเณฺณน, ยสสา จ ยสสฺสินี;
สเพฺพ เทเว ตาวตึเส, วเณฺณน อติโรจสิฯ

๖๒๐. “ทสฺสนํ นาภิชานามิ, อิทํ ปฐมทสฺสนํ;
กสฺมา กายา นุ อาคมฺม, นาเมน ภาสเส มม”นฺติฯ

๖๒๑. “อหํ ภเทฺท สุภทฺทาสึ, ปุเพฺพ มานุสเก ภเว;
สหภริยา จ เต อาสึ, ภคินี จ กนิฎฺฐิกาฯ

๖๒๒. “สา อหํ กายสฺส เภทา, วิปฺปมุตฺตา ตโต จุตา;
นิมฺมานรตีนํ เทวานํ, อุปปนฺนา สหพฺยต”นฺติฯ

๖๒๓. “ปหูตกตกลฺยาณา, เต เทเว ยนฺติ ปาณิโน;
เยสํ ตฺวํ กิตฺตยิสฺสสิ, สุภเทฺท ชาติมตฺตโนฯ

๖๒๔. “อถ [กถํ (สี. สฺยา.)] ตฺวํ เกน วเณฺณน, เกน วา อนุสาสิตา;
กีทิเสเนว ทาเนน, สุพฺพเตน ยสสฺสินีฯ

๖๒๕. “ยสํ เอตาทิสํ ปตฺตา, วิเสสํ วิปุลมชฺฌคา;
เทวเต ปุจฺฉิตาจิกฺข, กิสฺส กมฺมสฺสิทํ ผล”นฺติฯ

๖๒๖. “อเฎฺฐว ปิณฺฑปาตานิ, ยํ ทานํ อททํ ปุเร;
ทกฺขิเณยฺยสฺส สงฺฆสฺส, ปสนฺนา เสหิ ปาณิภิฯ

๖๒๗. “เตน เมตาทิโส วโณฺณ...เป....วโณฺณ จ เม สพฺพทิสา ปภาสตี”ติฯ
๖๒๙. “อหํ ตยา พหุตเร ภิกฺขู, สญฺญเต พฺรหฺมจารโย [พฺรหฺมจริโน (สฺยา.), พฺรหฺมจาริเย (ปี. ก.)];
ตเปฺปสึ อนฺนปาเนน, ปสนฺนา เสหิ ปาณิภิฯ

๖๓๐. “ตยา พหุตรํ ทตฺวา, หีนกายูปคา อหํ [อหุํ (ก. สี.)];
กถํ ตฺวํ อปฺปตรํ ทตฺวา, วิเสสํ วิปุลมชฺฌคา;
เทวเต ปุจฺฉิตาจิกฺข, กิสฺส กมฺมสฺสิทํ ผล”นฺติฯ

๖๓๑. “มโนภาวนีโย ภิกฺขุ, สนฺทิโฎฺฐ เม ปุเร อหุ;
ตาหํ ภเตฺตน [ภเทฺทน (ก.)] นิมเนฺตสึ, เรวตํ อตฺตนฎฺฐมํฯ

๖๓๒. “โส เม อตฺถปุเรกฺขาโร, อนุกมฺปาย เรวโต;
สเงฺฆ เทหีติ มํโวจ, ตสฺสาหํ วจนํ กรึฯ

๖๓๓.“สา ทกฺขิณา สงฺฆคตา, อปฺปเมยฺย ปติฏฺฐิตา;
ปุคฺคเลสุ ตยา ทินฺนํ, น ตํ ตว มหปฺผล’’นฺติฯ

๖๓๔.‘‘อิทาเนวาหํ ชานามิ, สเงฺฆ ทินฺนํ มหปฺผลํ;
สาหํ คนฺตฺวา มนุสฺสตฺตํ, วทญฺญู วีตมจฺฉรา;
สเงฺฆ ทานานิ ทสฺสามิ [สเงฺฆ ทานํ ทสฺสามิหํ (สฺยา.)], อปฺปมตฺตา ปุนปฺปุน’’นฺติฯ

๖๓๕.‘‘กา เอสา เทวตา ภเทฺท, ตยา มนฺตยเต สห;
สเพฺพ เทเว ตาวตึเส, วณฺเณน อติโรจตี’’ติฯ

๖๓๖.‘‘มนุสฺสภูตา เทวินฺท, ปุเพฺพ มานุสเก ภเว;
สหภริยา จ เม อาสิ, ภคินี จ กนิฏฺฐิกา;
สเงฺฆ ทานานิ ทตฺวาน, กตปุญฺญา วิโรจตี’’ติฯ

๖๓๗.‘‘ธเมฺมน ปุเพฺพ ภคินี, ตยา ภเทฺท วิโรจติ;
ยํ สงฺฆมฺหิ อปฺปเมยฺเย, ปติฏฺฐาเปสิ ทกฺขิณํฯ

๖๓๘.‘‘ปุจฺฉิโต หิ มยา พุโทฺธ, คิชฺฌกูฏมฺหิ ปพฺพเต;
วิปากํ สํวิภาคสฺส, ยตฺถ ทินฺนํ มหปฺผลํฯ

๖๓๙.‘‘ยชมานานํ มนุสฺสานํ, ปุญฺญเปกฺขาน ปาณินํ;
กโรตํ โอปธิกํ ปุญฺญํ, ยตฺถ ทินฺนํ มหปฺผลํฯ

๖๔๐.‘‘ตํ เม พุโทฺธ วิยากาสิ, ชานํ กมฺมผลํ สกํ;
วิปากํ สํวิภาคสฺส, ยตฺถ ทินฺนํ มหปฺผลํฯ

๖๔๑.[วิ. ว. ๗๕๐; กถา. ๗๙๘] ‘‘จตฺตาโร จ ปฏิปนฺนา, จตฺตาโร จ ผเล ฐิตา;
เอส สโงฺฆ อุชุภูโต, ปญฺญาสีลสมาหิโตฯ

๖๔๒.[วิ. ว. ๗๕๑; กถา. ๗๙๘] ‘‘ยชมานานํ มนุสฺสานํ, ปุญฺญเปกฺขาน ปาณินํ;
กโรตํ โอปธิกํ ปุญฺญํ, สเงฺฆ ทินฺนํ มหปฺผลํฯ

๖๔๓.[วิ. ว. ๗๕๒; กถา. ๗๙๘] ‘‘เอโส หิ สโงฺฆ วิปุโล มหคฺคโต, เอสปฺปเมโยฺย อุทธีว สาคโร;
เอเต หิ เสฏฺฐา นรวีรสาวกา, ปภงฺกรา ธมฺมมุทีรยนฺติ [ธมฺมกถํ อุทีรยนฺติ (สฺยา.)]ฯ

๖๔๔.[วิ. ว. ๗๕๓; กถา. ๗๙๘] ‘‘เตสํ สุทินฺนํ สุหุตํ สุยิฏฺฐํ, เย สงฺฆมุทฺทิสฺส ททนฺติ ทานํ;
สา ทกฺขิณา สงฺฆคตา ปติฏฺฐิตา, มหปฺผลา โลกวิทูน [โลกวิทูหิ (สฺยา. ก.)] วณฺณิตาฯ

๖๔๕.[วิ. ว. ๗๕๔; กถา. ๗๙๘] ‘‘เอตาทิสํ ยญฺญมนุสฺสรนฺตา [ปุญฺญมนุสฺสรนฺตา (สฺยา. ก.)], เย เวทชาตา วิจรนฺติ โลเก;
วิเนยฺย มเจฺฉรมลํ สมูลํ, อนินฺทิตา สคฺคมุเปนฺติ ฐาน’’นฺติฯ

ทฺทลฺลวิมานํ [ทฺทพฺพหวิมานํ (ก.)] ฉฏฺฐํฯ

๗. เปสวตีวิมานวตฺถุ

๖๔๖. ‘‘ผลิกรชตเหมชาลฉนฺนํ , วิวิธจิตฺรตลมทฺทสํ สุรมฺมํ;
พฺยมฺหํ สุนิมฺมิตํ โตรณูปปนฺนํ, รุจกุปกิณฺณมิทํ สุภํ วิมานํฯ

๖๔๗. ‘‘ภาติ จ ทส ทิสา นเภว สุริโย, สรเท ตโมนุโท สหสฺสรํสี;
ตถา ตปติมิทํ ตว วิมานํ, ชลมิว ธูมสิโข นิเส นภคฺเคฯ

๖๔๘. ‘‘มุสตีว นยนํ สเตรตาว [สเตริตาว (สฺยา. ก.)], อากาเส ฐปิตมิทํ มนุญฺญํ;
วีณามุรชสมฺมตาฬฆุฏฺฐํ, อิทฺธํ อินฺทปุรํ ยถา ตเวทํฯ

๖๔๙. ‘‘ปทุมกุมุทุปฺปลกุวลยํ, โยธิก [ยูธิก (สี.)] พนฺธุกโนชกา [โยถิกา ภณฺฑิกา โนชกา (สฺยา.)] จ สนฺติ;
สาลกุสุมิตปุปฺผิตา อโสกา, วิวิธทุมคฺคสุคนฺธเสวิตมิทํฯ

๖๕๐. ‘‘สฬลลพุชภุชก [สุชก (สี. สฺยา.)] สํยุตฺตา [สญฺญตา (สี.)], กุสกสุผุลฺลิตลตาวลมฺพินีหิ ;
มณิชาลสทิสา ยสสฺสินี, รมฺมา โปกฺขรณี อุปฏฺฐิตา เตฯ

๖๕๑. ‘‘อุทกรุหา จ เยตฺถิ ปุปฺผชาตา, ถลชา เย จ สนฺติ รุกฺขชาตา;
มานุสกามานุสฺสกา จ ทิพฺพา, สเพฺพ ตุยฺหํ นิเวสนมฺหิ ชาตาฯ

๖๕๒. ‘‘กิสฺส สํยมทมสฺสยํ วิปาโก, เกนาสิ กมฺมผเลนิธูปปนฺนา;
ยถา จ เต อธิคตมิทํ วิมานํ, ตทนุปทํ อวจาสิฬารปเมฺห’’ติ [ปขุเมติ (สี.)]ฯ

๖๕๓. ‘‘ยถา จ เม อธิคตมิทํ วิมานํ, โกญฺจมยูรจโกร [จโงฺกร (ก.)] สงฺฆจริตํ;
ทิพฺย [ทิพฺพ (สี. ปี.)] ปิลวหํสราชจิณฺณํ, ทิชการณฺฑวโกกิลาภินทิตํฯ

๖๕๔. ‘‘นานาสนฺตานกปุปฺผรุกฺขวิวิธา, ปาฏลิชมฺพุอโสกรุกฺขวนฺตํ;
ยถา จ เม อธิคตมิทํ วิมานํ, ตํ เต ปเวทยามิ [ปวทิสฺสามิ (สี.), ปเวทิสฺสามิ (ปี.)] สุโณหิ ภเนฺตฯ

๖๕๕. ‘‘มคธวรปุรตฺถิเมน , นาฬกคาโม นาม อตฺถิ ภเนฺต;
ตตฺถ อโหสึ ปุเร สุณิสา, เปสวตีติ [เสสวตีติ (สี. สฺยา.)] ตตฺถ ชานึสุ มมํฯ

๖๕๖. ‘‘สาหมปจิตตฺถธมฺมกุสลํ , เทวมนุสฺสปูชิตํ มหนฺตํ;
อุปติสฺสํ นิพฺพุตมปฺปเมยฺยํ, มุทิตมนา กุสุเมหิ อพฺภุกิรึ [อโพฺภกิรึ (สี. สฺยา. ปี. ก.)]ฯ

๖๕๗. ‘‘ปรมคติคตญฺจ ปูชยิตฺวา, อนฺติมเทหธรํ อิสึ อุฬารํ;
ปหาย มานุสกํ สมุสฺสยํ, ติทสคตา อิธ มาวสามิ ฐาน’’นฺติฯ

เปสวตีวิมานํ สตฺตมํฯ

๘. มลฺลิกาวิมานวตฺถุ

๖๕๘. ‘‘ปีตวเตฺถ ปีตธเช, ปีตาลงฺการภูสิเต;

ปีตนุตราหิ วคฺคูหิ, อปิฬนฺธาว โสภสิฯ

๖๕๙."กา กมฺพุกายูรธเร [กกมฺพุกายุรธเร (สฺยา.)], กญฺจนาเวฬภูสิเต;
เหมชาลกสญฺฉนฺเน [ปจฺฉนฺเน (สี.)], นานารตนมาลินีฯ

๖๖๐."โสวณฺณมยา โลหิตงฺคมยา [โลหิตงฺกมยา (สี. สฺยา.)] จ, มุตฺตามยา เวฬุริยมยา จ;
มสารคลฺลา สหโลหิตงฺคา [สหโลหิตงฺกา (สี.), สหโลหิตกา (สฺยา.)], ปาเรวตกฺขีหิ มณีหิ จิตฺตตาฯ

๖๖๑."โกจิ โกจิ เอตฺถ มยูรสุสฺสโร, หํสสฺส รโญฺญ กรวีกสุสฺสโร;
เตสํ สโร สุยฺยติ วคฺคุรูโป, ปญฺจงฺคิกํ ตูริยมิวปฺปวาทิตํฯ

๖๖๒."รโถ จ เต สุโภ วคฺคุ [วคฺคู (สฺยา.)], นานารตนจิตฺติโต [นานารตนจิตฺตโงฺค (สฺยา.)];
นานาวณฺณาหิ ธาตูหิ, สุวิภโตฺตว โสภติฯ

๖๖๓."ตสฺมึ รเถ กญฺจนพิมฺพวณฺเณ, ยา ตฺวํ [ยตฺถ (ก. สี. สฺยา. ก.)] ฐิตา ภาสสิ มํ ปเทสํ;
เทวเต ปุจฺฉิตาจิกฺข, กิสฺส กมฺมสฺสิทํ ผล''นฺติฯ

๖๖๔."โสวณฺณชาลํ มณิโสณฺณจิตฺติตํ [วิจิตฺตํ (ก.), จิตฺตํ (สี. สฺยา.)], มุตฺตาจิตํ เหมชาเลน ฉนฺนํ [สญฺฉนฺนํ (ก.)];
ปรินิพฺพุเต โคตเม อปฺปเมยฺเย, ปสนฺนจิตฺตา อหมาภิโรปยิํฯ

๖๖๕."ตาหํ กมฺมํ กริตฺวาน, กุสลํ พุทฺธวณฺณิตํ;
อเปตโสกา สุขิตา, สมฺปโมทามนามยา''ติฯ

มลฺลิกาวิมานํ อฏฺฐมํฯ

๙. วิสาลกฺขิวิมานวตฺถุ

๖๖๖."กา นาม ตฺวํ วิสาลกฺขิ [วิสาลกฺขี (สฺยา.)], รเมฺม จิตฺตลตาวเน;
สมนฺตา อนุปริยาสิ, นารีคณปุรกฺขตา [ปุรกฺขิตา (สฺยา. ก.)]ฯ

๖๖๗."ยทา เทวา ตาวติํสา, ปวิสนฺติ อิมํ วนํ;
สโยคฺคา สรถา สเพฺพ, จิตฺรา โหนฺติ อิธาคตาฯ

๖๖๘."ตุยฺหญฺจ อิธ ปตฺตาย, อุยฺยาเน วิจรนฺติยา;
กาเย น ทิสฺสตี จิตฺตํ, เกน รูปํ ตเวทิสํ;
เทวเต ปุจฺฉิตาจิกฺข, กิสฺส กมฺมสฺสิทํ ผล''นฺติฯ

๖๖๙."เยน กเมฺมน เทวินฺท, รูปํ มยฺหํ คตี จ เม;
อิทฺธิ จ อานุภาโว จ, ตํ สุโณหิ ปุรินฺททฯ

๖๗๐."อหํ ราชคเห รเมฺม, สุนนฺทา นามุปาสิกา;

สทฺธา สีเลน สมฺปนฺนา, สํวิภาครตา สทาฯ

๖๗๑. ‘‘อจฺฉาทนญฺจ ภตฺตญฺจ, เสนาสนํ ปทีปิยํ;
อทาสึ อุชุภูเตสุ, วิปฺปสนฺเนน เจตสาฯ

๖๗๒. ‘‘จาตุทฺทสึ [จตุทฺทสึ (ปี. ก.)] ปญฺจทสึ, ยา จ ปกฺขสฺส อฏฺฐมี;
ปาฏิหาริยปกฺขญฺจ, อฏฺฐงฺคสุสมาคตํฯ

๖๗๓. ‘‘อุโปสถํ อุปวสิสฺสํ, สทา สีเลสุ สํวุตา;
สญฺญมา สํวิภาคา จ, วิมานํ อาวสามหํฯ

๖๗๔. ‘‘ปาณาติปาตา วิรตา, มุสาวาทา จ สญฺญตา;
เถยฺยา จ อติจารา จ, มชฺชปานา จ อารกาฯ

๖๗๕. ‘‘ปญฺจสิกฺขาปเท รตา, อริยสจฺจาน โกวิทา;
อุปาสิกา จกฺขุมโต, โคตมสฺส ยสสฺสิโนฯ

๖๗๖. ‘‘ตสฺสา เม ญาติกุลา ทาสี [ญาติกุลํ อาสี (สฺยา. ก.)], สทา มาลาภิหารติ;
ตาหํ ภควโต ถูเป, สพฺพเมวาภิโรปยิํฯ

๖๗๗. ‘‘อุโปสเถ จหํ คนฺตฺวา, มาลาคนฺธวิเลปนํ;
ถูปสฺมิํ อภิโรเปสิํ, ปสนฺนา เสหิ ปาณิภิฯ

๖๗๘. ‘‘เตน กมฺเมน เทวินฺท, รูปํ มยฺหํ คตี จ เม;
อิทฺธี จ อานุภาโว จ, ยํ มาลํ อภิโรปยิํฯ

๖๗๙. ‘‘ยญฺจ สีลวตี อาสิํ, น ตํ ตาว วิปจฺจติ;
อาสา จ ปน เม เทวินฺท, สกทาคามินี สิย’’นฺติฯ

วิสาลกฺขิวิมานํ นวมํฯ

๑๐. ปาริจฺฉตฺตกวิมานวตฺถุ

๖๘๐. ‘‘ปาริจฺฉตฺตเก โกวิฬาเร, รมณีเย มโนรเม;
ทิพฺพมาลํ คนฺถมานา, คายนฺตี สมฺปโมทสิฯ

๖๘๑. ‘‘ตสฺสา เต นจฺจมานาย, องฺคมงฺเคหิ สพฺพโส;
ทิพฺพา สทฺทา นิจฺฉรนฺติ, สวนียา มโนรมาฯ

๖๘๒. ‘‘ตสฺสา เต นจฺจมานาย, องฺคมงฺเคหิ สพฺพโส;
ทิพฺพา คนฺธา ปวายนฺติ, สุจิคนฺธา มโนรมาฯ

๖๘๓. ‘‘วิวตฺตมานา กาเยน, ยา เวณีสุ ปิฬนฺธนาฯ
เตสํ สุยฺยติ นิโคฺฆโส, ตูริเย ปญฺจงฺคิเก ยถาฯ

๖๘๔. ‘‘วฏํสกา วาตธุตา [วาตธูตา (สี. สฺยา.)], วาเตน สมฺปกมฺปิตา;
เตสํ สุยฺยติ นิโคฺฆโส, ตูริเย ปญฺจงฺคิเก ยถาฯ

๖๘๕. ‘‘ยาปิ เต สิรสฺมิํ มาลา, สุจิคนฺธา มโนรมา;
วาติ คโนฺธ ทิสา สพฺพา, รุโกฺข มญฺชูสโก ยถา฿

๖๘๖. ‘‘ฆายเส ตํ สุจิคนฺธํ [สุจิํ คนฺธํ (สี.)], รูปํ ปสฺสสิ อมานุสํ [มานุสํ (ปี.)];
เทวเต ปุจฺฉิตาจิกฺข, กิสฺส กมฺมสฺสิทํ ผล’’นฺติ฿

๖๘๗. ‘‘ปภสฺสรํ อจฺจิมนฺตํ, วณฺณคเนฺธน สํยุตํ;
อโสกปุปฺผมาลาหํ, พุทฺธสฺส อุปนามยิํ฿

๖๘๘. ‘‘ตาหํ กมฺมํ กริตฺวาน, กุสลํ พุทฺธวณฺณิตํ;
อเปตโสกา สุขิตา, สมฺปโมทามนามยา’’ติ฿

ปาริจฺฉตฺตกวิมานํ ทสมํ฿

ปาริจฺฉตฺตกวโคฺค ตติโย นิฏฺฐิโต฿

ตสฺสุทฺทานํ –

อุฬาโร อุจฺฉุ ปลฺลโงฺก, ลตา จ คุตฺติเลน จ;
ทททฺทลฺลเปสมลฺลิกา, วิสาลกฺขิ ปาริจฺฉตฺตโก;
วโคฺค เตน ปวุจฺจตีติ฿

๔. มญฺชิฏฺฐกวโคฺค

๑. มญฺชิฏฺฐกวิมานวตฺถุ

๖๘๙. ‘‘มญฺชิฏฺฐเก [มเญฺชฏฺฐเก (สี.)] วิมานสฺมิํ, โสณฺณวาลุกสนฺถเต [โสวณฺณวาลุกสนฺถเต (สฺยา. ปี.), โสวณฺณวาลิกสนฺถเต (ก.)];
ปญฺจงฺคิเก ตุริเยน [ตุริเยน (สี. สฺยา. ปี.)], รมสิ สุปฺปวาทิเต฿

๖๙๐. ‘‘ตมฺหา วิมานา โอรุยฺห, นิมฺมิตา รตนามยา;
โอคาหสิ สาลวนํ, ปุปฺผิตํ สพฺพกาลิกํ฿

๖๙๑. ‘‘ยสฺส ยเสฺสว สาลสฺส, มูเล ติฏฺฐสิ เทวเต;
โส โส มุญฺจติ ปุปฺผานิ, โอนมิตฺวา ทุมุตฺตโม฿

๖๙๒. ‘‘วาเตริตํ สาลวนํ, อาธุตํ [อาธูตํ (สี.)] ทิชเสวิตํ;
วาติ คโนฺธ ทิสา สพฺพา, รุโกฺข มญฺชูสโก ยถา฿

๖๙๓. ‘‘ฆายเส ตํ สุจิคนฺธํ, รูปํ ปสฺสสิ อมานุสํ;
เทวเต ปุจฺฉิตาจิกฺข, กิสฺส กมฺมสฺสิทํ ผล’’นฺติ฿

๖๙๔. ‘‘อหํ มนุเสฺสสุ มนุสฺสภูตา, ทาสี อยิรกุเล [อยฺยิรกุเล (สฺยา. ก.)] อหุํ;
พุทฺธํ นิสินฺนํ ทิสฺวาน, สาลปุเปฺผหิ โอกิริํ฿

๖๙๕. ‘‘วฏํสกญฺจ สุกตํ, สาลปุปฺผมยํ อหํ;
พุทฺธสฺส อุปนาเมสิํ, ปสนฺนา เสหิ ปาณิภิ฿

๖๙๖. ‘‘ตาหํ กมฺมํ กริตฺวาน, กุสลํ พุทฺธวณฺณิตํ;
อเปตโสกา สุขิตา, สมฺปโมทามนามยา’’ติฯ

มณฺฑิฎฺฐกวิมานํ ปฐมํฯ

๒. ปภสฺสรวิมานวตฺถุ

๖๙๗. ‘‘ปภสฺสรวรวณฺณนิเภ , สุรตฺตวตฺถวสเน [วตฺถนิวาสเน (สี. สฺยา.)];
มหิทฺธิเก จนฺทนรุจิรคตฺเต, กา ตฺวํ สุเภ เทวเต วนฺทเส มมํฯ

๖๙๘. ‘‘ปลฺลงฺโก จ เต มหคฺโฆ, นานารตนจิตฺติโต รุจิโร;
ยตฺถ ตฺวํ นิสินฺนา วิโรจสิ, เทวราชาริว นนฺทเน วเนฯ

๖๙๙. ‘‘กึ ตฺวํ ปุเร สุจริตมาจรี ภทฺเท, กิสฺส กมฺมสฺส วิปากํ;
อนุโภสิ เทวโลกสฺมึ, เทวเต ปุจฺฉิตาจิกฺข;
กิสฺส กมฺมสฺสิทํ ผล’’นฺติฯ

๗๐๐. ‘‘ปิณฺฑาย เต จรนฺตสฺส, มาลํ ผาณิตญฺจ อททํ ภนฺเต;
ตสฺส กมฺมสฺสิทํ วิปากํ, อนุโภมิ เทวโลกสฺมึฯ

๗๐๑. ‘‘โหติ จ เม อนุตาโป, อปรทฺธํ [อปราธํ (สฺยา.)] ทุกฺขิตญฺจ [ทุกฺกฏญฺจ (สี.)] เม ภนฺเต;
สาหํ ธมฺมํ นาโสฺสสึ, สุเทสิตํ ธมฺมราเชนฯ

๗๐๒. ‘‘ตํ ตํ วทามิ ภทฺทนฺเต, ‘ยสฺส เม อนุกมฺปิโย โกจิ;
ธมฺเมสุ ตํ สมาทเปถ’, สุเทสิตํ ธมฺมราเชนฯ

๗๐๓. ‘‘เยสํ อตฺถิ สทฺธา พุทฺเธ, ธมฺเม จ สงฺฆรตเน;
เต มํ อติวิโรจนฺติ, อายุนา ยสสา สิริยาฯ

๗๐๔. ‘‘ปตาเปน วณฺเณน อุตฺตริตรา,
อญฺเญ มหิทฺธิกตรา มยา เทวา’’ติ;

ปภสฺสรวิมานํ ทุติยํฯ

๓. นาควิมานวตฺถุ

๗๐๕. ‘‘อลงฺกตา มณิกญฺจนาจิตํ, โสวณฺณชาลจิตํ มหนฺตํ;
อภิรุยฺห คชวรํ สุกปฺปิตํ, อิธาคมา เวหายสํ [เวหาสยํ (สี.)] อนฺตลิกฺเขฯ

๗๐๖. ‘‘นาคสฺส ทนฺเตสุ ทุเวสุ นิมฺมิตา, อโจฺฉทกา [อโจฺฉทิกา (สี. ก.)] ปทุมินิโย สุผุลฺลา;
ปทุเมสุ จ ตุริยคณา ปภิชฺชเร, อิมา จ นจฺจนฺติ มโนหราโยฯ

๗๐๗. ‘‘เทวิทฺธิปตฺตาสิ มหานุภาเว, มนุสฺสภูตา กิมกาสิ ปุญฺญํ;
เกนาสิ เอวํ ชลิตานุภาวา, วณฺโณ จ เต สพฺพทิสา ปภาสตี’’ติฯ

๗๐๘. ‘‘พาราณสิยํ อุปสงฺกมิตฺวา, พุทฺธสฺสหํ วตฺถยุคํ อทาสึ;
ปาทานิ วนฺทิตฺวา [วนฺทิตฺว (สี.)] ฉมา นิสีทึ, วิตฺตา จหํ อญฺชลิกํ อกาสึฯ

๗๐๙. ‘‘พุทฺโธ จ เม กญฺจนสนฺนิภตฺตโจ, อเทสยิ สมุทยทุกฺขนิจฺจตํ;
อสงฺขตํ ทุกฺขนิโรธสสฺสตํ, มคฺคํ อเทสยิ [อเทเสสิ (สี.)] ยโต วิชานิสํ;

๗๑๐. ‘‘อปฺปายุกี กาลกตา ตโต จุตา, อุปปนฺนา ติทสคณํ ยสสฺสินี;
สกฺกสฺสหํ อญฺญตรา ปชาปติ, ยสุตฺตรา นาม ทิสาสุ วิสฺสุตา’’ติฯ

นาควิมานํ ตติยํฯ

๔. อโลมวิมานวตฺถุ

๗๑๑. ‘‘อภิกฺกเนฺตน วเณฺณน, ยา ตฺวํ ติฎฺฐสิ เทวเต;
โอภาเสนฺตี ทิสา สพฺพา, โอสธี วิย ตารกาฯ

๗๑๒. ‘‘เกน เตตาทิโส วโณฺณ…เป.…
วโณฺณ จ เต สพฺพทิสา ปภาสตี’’ติฯ

๗๑๔. สา เทวตา อตฺตมนา…เป.… ยสฺส กมฺมสฺสิทํ ผลํฯ
๗๑๕. ‘‘อหญฺจ พาราณสิยํ, พุทฺธสฺสาทิจฺจพนฺธุโน;
อทาสึ สุกฺขกุมฺมาสํ, ปสนฺนา เสหิ ปาณิภิฯ

๗๑๖. ‘‘สุกฺขาย อโลณิกาย จ, ปสฺส ผลํ กุมฺมาสปิณฺฑิยา;
อโลมํ สุขิตํ ทิสฺวา, โก ปุญฺญํ น กริสฺสติฯ

๗๑๗. ‘‘เตน เมตาทิโส วโณฺณ…เป.… วโณฺณ จ เม สพฺพทิสา ปภาสตี’’ติฯ
อโลมวิมานํ จตุตฺถํฯ

๕. กญฺชิกทายิกาวิมานวตฺถุ

๗๑๙. ‘‘อภิกฺกเนฺตน วเณฺณน…เป.… โอสธี วิย ตารกาฯ
๗๒๐. ‘‘เกน เตตาทิโส วโณฺณ…เป.…วโณฺณ จ เม สพฺพทิสา ปภาสตี’’ติฯ
๗๒๒. สา เทวตา อตฺตมนา…เป.… ยสฺส กมฺมสฺสิทํ ผลํฯ
๗๒๓. ‘‘อหํ อนฺธกวินฺทมฺหิ, พุทฺธสฺสาทิจฺจพนฺธุโน;
อทาสึ โกลสมฺปากํ, กญฺชิกํ เตลธูปิตํฯ

๗๒๔. ‘‘ปิปฺผลฺยา ลสุเณน จ, มิสฺสํ ลามญฺชเกน จ;
อทาสึ อุชฺฌิตสฺมึ [อุชฺฌิเตสฺ (ก.)], วิปฺปสเนฺนน เจตสาฯ

๗๒๕. ‘‘ยา มเหสิตฺตํ กาเรยฺย, จกฺกวตฺติสฺส ราชิโน;
นารี สพฺพงฺคกลฺยาณี, ภตฺตุ จาโนมทสฺสิกา;
เอกสฺส กญฺชิกทานสฺส, กลํ นาคฺฆติ โสฬสึฯ

๗๒๖. ‘‘สตํ นิกฺขา สตํ อสฺสา, สตํ อสฺสตรีรถา;
สตํ กญฺญาสหสฺสานิ, อามุตฺตมณิกุณฺฑลา;
เอกสฺส กญฺชิกทานสฺส, กลํ นาคฺฆนฺติ โสฬสึฯ

๗๒๗. “ปสฺส เหมวตา นาคา, อีสาทนฺตา อุรูฬฺหวา;
สุวณฺณกจฺฉา มาตงฺคา, เหมกปฺปนวาสสา;
เอกสฺส กณฺฑิกทานสฺส, กลํ นาคฺฆนฺติ โสฬสิํฯ

๗๒๘. จตุนฺนมปิ ทีปานํ, อิสฺสรํ โยธ การเย;
เอกสฺส กณฺฑิกทานสฺส, กลํ นาคฺฆติ โสฬสิ’’นฺติฯ

กณฺฑิกทายิกาวิมานํ ปญฺจมํฯ

๖. วิหารวิมานวตฺถุ

๗๒๙. “อภิกฺกนฺเตน วณฺเณน…เป…. โอสธี วิย ตารกาฯ
๗๓๐. “ตสฺสา เต นจฺจมานาย, องฺคมงฺคหิ สพฺพโส;
ทิพฺพา สทฺทา นิจฺฉรนฺติ, สวนียา มโนรมาฯ

๗๓๑. “ตสฺสา เต นจฺจมานาย, องฺคมงฺคหิ สพฺพโส;
ทิพฺพา คนฺธา ปวายนฺติ, สุจิคนฺธา มโนรมาฯ

๗๓๒. “วิวตฺตมานา กาเยน, ยา เวณีสุ ปิฬนฺธนา;
เตสํ สุยฺยติ นิคฺโฆโส, ตุริเย ปญฺจงฺคิเก ยถาฯ

๗๓๓. “วฏํสกา วาตธุตา, วาเตน สมฺปกมฺปิตา;
เตสํ สุยฺยติ นิคฺโฆโส, ตุริเย ปญฺจงฺคิเก ยถาฯ

๗๓๔. “ยาปิ เต สิรสฺมิํ มาลา, สุจิคนฺธา มโนรมา;
วาติ คนฺธ ทิสา สพฺพา, รุกฺโข มญฺชูสโก ยถาฯ

๗๓๕. “ฆายเส ตํ สุจิคนฺธํ, รูปํ ปสฺสสิ อมานุสํ;
เทวเต ปุจฺฉิตาจิกฺข, กิสฺส กมฺมสฺสิทํ ผล’’นฺติฯ

๗๓๖. “สาวตฺถิยํ มยฺหํ สขี ภทนฺเต, สงฺฆสฺส กาเรสิ มหาวิหารํ;
ตตฺถปฺปสนฺนา อหมานุโมทิํ, ทิสฺวา อคารญฺจ ปิยญฺจ เมตํฯ

๗๓๗. “ตาเยว เม สุทฺธนุโมทนาย, ลทฺธํ วิมานพฺภุตทสฺสเนยฺยํ;
สมนฺตโต โสฬสโยชนานิ, เวหายสํ คจฺฉติ อิทฺธิยา มมฯ

๗๓๘. “กูฏาคารา นิเวสา เม, วิภตฺตา ภาคโส มิตา;
ททฺทลฺลมานา อาภนฺติ, สมนฺตา สตโยชนํฯ

๗๓๙. “โปกฺขรญฺโญ จ เม เอตฺถ, ปุถุโลมนิเสวิตา;
อจฺโฉทกา [อจฺโฉทิกา (สี.)] วิปฺปสนฺนา, โสณฺณวาลุกสนฺถตาฯ

๗๔๐. “นานาปทุมสญฺฉนฺนา, ปุณฺฑรีกสโมตตา [ปุณฺฑรีกสโมนตา (สี.)];
สุรภี สมฺปวายนฺติ, มนุญฺญา มาลุเตริตาฯ

๗๔๑. “ชมฺพุโย ปนสา ตาลา, นาฬิเกรวนานิ จ;
อนฺโตนิเวสเน ชาตา, นานารุกฺขา อโรปิมาฯ

๗๔๒. นานาตูริยสงฺฆุฏฺฐํ , อจฺฉราคณโฆสิตํ;
โยปิ มํ สุปิเน ปเสฺส, โสปิ วิโตฺต สิยา นโรฯ

๗๔๓. ‘‘เอตาทิสํ อพฺภุตทสฺสเนยฺยํ, วิมานํ สพฺพโสปภํ;
มม กเมฺมหิ นิพฺพตฺตํ, อลํ ปุญฺญานิ กาตเว’’ติฯ

๗๔๔. ตาเยว เต สุทฺธนฺโมทนาย, ลทฺธํ วิมานพฺภุตทสฺสเนยฺยํ;
ยา เจว สา ทานมทาสิ นารี, ตสฺสา คตึ พฺรูหิ กุหึ อุปฺปนฺนา [อุปปนฺนา (ก.)]
สา’’ติฯ

๗๔๕. ยา สา อหุ มยฺหํ สขี ภทเนฺต, สงฺฆสฺส กาเรสิ มหาวิหารํ;
วิญฺญาตธมฺมา สา อทาสิ ทานํ, อุปฺปนฺนา นิมฺมานรตีสุ เทเวสุฯ

๗๔๖. ‘‘ปชาปตี ตสฺส สุนิมฺมิตสฺส, อจินฺติยา กมฺมวิปากา ตสฺส;
ยเมตํ ปุจฺฉสิ กุหิํ อุปฺปนฺนา [อุปปนฺนา (ก.)] สาติ, ตํ เต วิยากาสิํ อนญฺญถา อหํฯ

๗๔๗. ‘‘เตนหเญฺญปิ สมาทเปถ, สงฺฆสฺส ทานานิ ททาถ วิตฺตา;
ธมฺมญฺจ สุณาถ ปสนฺนมานสา, สุทุลฺลโภ ลโทฺธ มนุสฺสลาโภฯ

๗๔๘. ‘‘ยํ มคฺคํ มคฺคาธิปตี อเทสยิ [มคฺคาธิปตฺยเทสยิ (สี.)], พฺรหฺมสฺสโร กญฺจนสนฺนิภตฺตโจ;
สงฺฆสฺส ทานานิ ททาถ วิตฺตา, มหปฺผลา ยตฺถ ภวนฺติ ทกฺขิณาฯ

๗๔๙. [ขุ. ปา. ๖.๖; สุ. นิ. ๒๒๙] ‘‘เย ปุคฺคลา อฏฺฐ สตํ ปสตฺถา, จตฺตาริ เอตานิ ยุคานิ โหนฺติ;
เต ทกฺขิเณยฺยา สุคตสฺส สาวกา, เอเตสุ ทินฺนานิ มหปฺผลานิฯ

๗๕๐. [วิ. ว. ๖๔๑] ‘‘จตฺตาโร จ ปฏิปนฺนา, จตฺตาโร จ ผเล ฐิตา;
เอส สโงฺฆ อุชุภูโต, ปญฺญาสีลสมาหิโตฯ

๗๕๑. [วิ. ว. ๖๔๒] ‘‘ยชมานานํ มนุสฺสานํ, ปุญฺญเปกฺขาน ปาณินํ;
กโรตํ โอปธิกํ ปุญฺญํ, สเงฺฆ ทินฺนํ มหปฺผลํฯ

๗๕๒. [วิ. ว. ๖๔๓] ‘‘เอโส หิ สโงฺฆ วิปุโล มหคฺคโต, เอสปฺปเมโยฺย อุทธีว สาคโร;
เอเตหิ เสฏฺฐา นรวีรสาวกา, ปภงฺกรา ธมฺมมุทีรยนฺติ [นเตฺถตฺถ ปาฐเภโท]ฯ

๗๕๓. [วิ. ว. ๖๔๔] ‘‘เตสํ สุทินฺนํ สุหุตํ สุยิฏฺฐํ, เย สงฺฆมุทฺทิสฺส ททนฺติ ทานํ;
สา ทกฺขิณา สงฺฆคตา ปติฏฺฐิตา, มหปฺผลา โลกวิทูน [โลกวิทูหิ (ก.)] วณฺณิตาฯ

๗๕๔. เอตาทิสํ ยญฺญมนุสฺสรนฺตา, เย เวทชาตา วิจรนฺติ โลเก;
วิเนยฺย มเจฺฉรมลํ สมูลํ, อนินฺทิตา สคฺคมุเปนฺติ ฐาน’’นฺติฯ

วิหารวิมานํ ฉฏฺฐํฯ

ภาณวารํ ทุติยํ นิฏฺฐิตํฯ

๗. จตุริตฺถิวิมานวตฺถุ

๗๕๕. “อภิกฺกเนฺตน วเณฺณน…เป….วโณฺณ จ เต สพฺพทิสา ปภาสตี”ติฯ
๗๕๘. สา เทวตา อตฺตมนา…เป…. ยสฺส กมฺมสฺสิทํ ผลํฯ
๗๕๙. “อินฺทีวรานํ หตฺถกํ อหมทาสึ, ภิกฺขุโน ปิณฺฑาย จรนฺตสฺส;
เอสิกานํ อุณฺณตสฺมึ, นครวเร ปณฺณกเต รเมฺมฯ

๗๖๐. “เตน เมตาทิโส วโณฺณ…เป….วโณฺณ จ เม สพฺพทิสฺสา ปภาสตี”ติฯ
๗๖๒. “อภิกฺกเนฺตน วเณฺณน…เป….วโณฺณ จ เต สพฺพทิสา ปภาสตี”ติฯ
๗๖๕. สา เทวตา อตฺตมนา…เป…. ยสฺส กมฺมสฺสิทํ ผลํฯ
๗๖๖. “นีลุปฺปลหตฺถกํ อหมทาสึ, ภิกฺขุโน ปิณฺฑาย จรนฺตสฺส;
เอสิกานํ อุณฺณตสฺมึ, นครวเร ปณฺณกเต รเมฺมฯ

๗๖๗. “เตน เมตาทิโส วโณฺณ…เป….วโณฺณ จ เม สพฺพทิสา ปภาสตี”ติฯ
๗๖๙. “อภิกฺกเนฺตน วเณฺณน…เป….วโณฺณ จ เต สพฺพทิสา ปภาสตี”ติฯ
๗๗๒. สา เทวตา อตฺตมนา…เป…. ยสฺส กมฺมสฺสิทํ ผลํฯ
๗๗๓. “โอทาตมูลกํ หริตปตฺตํ, อุทกสฺมึ สเร ชาตํ อหมทาสึ;
ภิกฺขุโน ปิณฺฑาย จรนฺตสฺส, เอสิกานํ อุณฺณตสฺมึ;
นครวเร ปณฺณกเต รเมฺมฯ

๗๗๕. “เตน เมตาทิโส วโณฺณ…เป….วโณฺณ จ เม สพฺพทิสา ปภาสตี”ติฯ
๗๗๖. “อภิกฺกเนฺตน วเณฺณน…เป….วโณฺณ จ เต สพฺพทิสา ปภาสตี”ติฯ
๗๗๙. สา เทวตา อตฺตมนา…เป…. ยสฺส กมฺมสฺสิทํ ผลํฯ
๗๘๐. “อหํ สุมนา สุมนสฺส สุมนมกุฬานิ, ทนฺตวณฺณานิ อหมทาสึ;
ภิกฺขุโน ปิณฺฑาย จรนฺตสฺส, เอสิกานํ อุณฺณตสฺมึ;
นครวเร ปณฺณกเต รเมฺมฯ

๗๘๑. “เตน เมตาทิโส วโณฺณ…เป….วโณฺณ จ เม สพฺพทิสา ปภาสตี”ติฯ

จตุริตฺถิวิมานํ สตฺตมํฯ

๘. อมฺพวิมานวตฺถุ

๗๘๓. “ทิพฺพํ เต อมฺพวนํ รมฺมํ, ปาสาเทตฺถ มหลฺลโก;
นานาตุริยสงฺฆุโฏฺฐ, อจฺฉราคณโฆสิโตฯ

๗๘๔. “ปทีโป เจตฺถ ชลติ, นิจฺจํ โสวณฺณโย มหา;
ทุสฺสผเลหิ รุเกฺขหิ, สมนฺตา ปริวาริโตฯ

๗๘๕. “เกน เตตาทิโส วโณฺณ…เป….วโณฺณ จ เต สพฺพทิสา ปภาสตี”ติ;
๗๘๗. สา เทวตา อตฺตมนา…เป…. ยสฺส กมฺมสฺสิทํ ผลํฯ
๗๘๘. “อหํ มนุเสฺสสุ มนุสฺสภูตา, ปุริมาย ชาติยา มนุสฺสโลเก;
วิหารํ สงฺฆสฺส กาเรสึ, อเมฺพหิ ปริวาริตํฯ

๗๘๙. “ปริโยสิเต วิหาเร, กาเรนฺต นิฏฺฐิเต มเห;
อเมฺพหิ ฉาทยิตฺวาน [อเมฺพ อจฺฉาทยิตฺวาน (สี. สฺยา.), อเมฺพหจฺฉาทยิตฺวาน (ปี. ก.)], กตฺวา ทุสฺสมเย ผเลฯ

๗๙๐. “ปทีปํ ตตฺถ ชาเลตฺวา, โภชยิตฺวา คณุตฺตมํ;
นิยฺยาเทสึ ตํ สงฺฆสฺส, ปสนฺนา เสหิ ปาณิภิฯ

๗๙๑. “เตน เม อมฺพวนํ รมฺมํ, ปาสาเทตฺถ มหลฺลโก;
นานาตุริยสงฺฆุฏฺฐ, อจฺฉราคณโฆสิโต ฯ

๗๙๒. “ปทีโป เจตฺถ ชลติ, นิจฺจํ โสวณฺณโย มหา;
ทุสฺสผเลหิ รุกฺเขหิ, สมนฺตา ปริวาริโต ฯ

๗๙๓. “เตน เมตาทิโส วโณฺณ...เป....วโณฺณ จ เม สพฺพทิสา ปภาสตี”ติ ฯ
อมฺพวิมานํ อฏฺฐมํ ฯ

๙. ปีตวิมานวตฺถุ

๗๙๔. “ปีตวตฺเถ ปีตธเช, ปีตาลงฺการภูสิเต;
ปีตจนฺทนลิตฺตงฺเค, ปีตอุปฺปลมาลินี [ปีตุปฺปลมธารินี (สฺยา. ก.), ปีตุปฺปลมาลินี (ปี.)] ฯ

๗๙๖. “ปีตปาสาทสยเน, ปีตาสเน ปีตภาชเน;
ปีตฉตฺต ปีตรเถ, ปีตเสฺส ปีตพีชเน ฯ

๗๙๗. “กึ กมฺมมกรี ภเทฺท, ปุเพฺพ มานุสเก ภเว;
เทวเต ปุจฺฉิตาจิกฺข, กิสฺส กมฺมสฺสิทํ ผล”นฺติ ฯ

๗๙๘. “โกสาตกี นาม ลตตฺถิ ภเนฺต, ติตฺติกา อนภิจฺฉิตา;
ตสฺสา จตฺตาริ ปุปฺผานิ, ถูปํ อภิหรึ อหํ ฯ

๗๙๙. “สตฺถุ สรีรมุทฺทิสฺส, วิปฺปสเนฺนน เจตสา;
นาสฺส มคฺคํ อเวกฺขิสฺสํ, น ตคฺคมนสา [ตทคฺคมนสา (สี.), ตทงฺคมนสา (สฺยา.)] สตี ฯ

๘๐๐. “ตโต มํ อวธี คาวี, ถูปํ อปตฺตมานสํ;
ตญฺจาหํ อภิสเญฺจยฺยํ, ภิโยฺย [ภีโย (สี. อฏฺฐ.)] นูน อิโต สิยา ฯ

๘๐๑. “เตน กเมฺมน เทวินฺท, มฆวา เทวกุญฺชโร;
ปหาย มานุสํ เทหํ, ตว สหพฺย [สหพฺยต (สี. สฺยา.)] มาคตา”ติ ฯ

๘๐๒. อิทํ สุตฺวา ติทสาธิปติ, มฆวา เทวกุญฺชโร;
ตาวตึเส ปสาเทโนฺต, มาตลึ เอตทพฺรวิ [เอตทพฺรูวีติ (สี.)] ฯ

๘๐๓. “ปสฺส มาตลิ อเจฺฉรํ, จิตฺตํ กมฺมผลํ อิทํ;
อปฺปกมฺปิ กตํ เทยฺยํ, ปุญฺญํ โหติ มหปฺผลํ ฯ

๘๐๔. “นตฺถิ จิเตฺต ปสนฺนมฺหิ, อปฺปกา นาม ทกฺขิณา;
ตถาคเต วา สมฺพุเทฺธ, อถ วา ตสฺส สาวเก ฯ

๘๐๕. “เอหิ มาตลิ อเมฺหปิ, ภิโยฺย ภิโยฺย มเหมเส;
ตถาคตสฺส ธาตุโย, สุโข ปุญฺญาน มุจฺจโย ฯ

๘๐๖. “ติฏฺฐเนฺต นิพฺพุเต จาปิ, สเม จิเตฺต สมํ ผลํ;

เจโตปณิธิเหตุ หิ, สตฺตา คจฺฉนฺติ สุคฺคตึฯ

๘๐๗.“พหูนํ [พหุนฺนํ (สี. สฺยา.)] วต อตฺถาย, อุปฺปชฺชนฺติ ตถาคตา;
ยตฺถ การํ กริตฺวาน, สคฺคํ คจฺฉนฺติ ทายกา”ติฯ

ปีตวิมานํ นวมํฯ

๑๐. อุจฺฉุวิมานวตฺถุ

๘๐๘.‘‘โอภาสยิตฺวา ปถวึ สเทวกํ, อติโรจสิ จนฺทิมสูริยา วิย;
สิริยา จ วณฺเณน ยเสน เตชสา, พฺรหฺมาว เทเว ติทเส สหินฺทเกฯ

๘๐๙.‘‘ปุจฺฉามิ ตํ อุปฺปลมาลธารินี, อาเวฬินี กญฺจนสนฺนิภตฺตเจ;
อลงฺกเต อุตฺตมวตฺถธารินี, กา ตฺวํ สุเภ เทวเต วนฺทเส มมํฯ

๘๑๐.‘‘กึ ตฺวํ ปุเร กมฺมมกาสิ อตฺตนา, มนุสฺสภูตา ปุริมาย ชาติยา;
ทานํ สุจิณฺณํ อถ สีลสญฺญมํ, เกนุปฺปนฺนา สุคตึ ยสสฺสินี;
เทวเต ปุจฺฉิตาจิกฺข, กิสฺส กมฺมสฺสิทํ ผล’’นฺติฯ

๘๑๑.‘‘อิทานิ ภนฺเต อิมเมว คามํ, ปิณฺฑาย อมฺหาก ฆรํ อุปาคมิ;
ตโต เต อุจฺฉุสฺส อทาสิ ขณฺฑิกํ, ปสนฺนจิตฺตา อตุลาย ปีติยา;

๘๑๒.‘‘สสฺสุ จ ปจฺฉา อนุยุญฺชเต มมํ, กหํ นุ อุจฺฉุํ วธุเก อวากิรี;
น ฉฑฺฑิตํ โน ปน ขาทิตํ มยา, สนฺตสฺส ภิกฺขุสฺส สยํ อทาสหํฯ

๘๑๓.‘‘ตุยฺหํนฺวิทํ อิสฺสริยํ อโถ มม, อิติสฺสา สสฺสุ ปริภาสเต มมํ;
เลฑฺฑุํ คเหตฺวา ปหารํ อทาสิ เม, ตโต จุตา กาลกตามฺหิ เทวตาฯ

๘๑๔.‘‘ตเทว กมฺมํ กุสลํ กตํ มยา, สุขญฺจ กมฺมํ อนุโภมิ อตฺตนา;
เทเวหิ สทฺธึ ปริจารยามหํ, โมทามหํ กามคุเณหิ ปญฺจหิฯ

๘๑๕.‘‘ตเทว กมฺมํ กุสลํ กตํ มยา, สุขญฺจ กมฺมํ อนุโภมิ อตฺตนา;
เทวินฺทคุตฺตา ติทเสหิ รกฺขิตา, สมปฺปิตา กามคุเณหิ ปญฺจหิฯ

๘๑๖.‘‘เอตาทิสํ ปุญฺญผลํ อนปฺปกํ, มหาวิปากา มม อุจฺฉุทกฺขิณา;
เทเวหิ สทฺธึ ปริจารยามหํ, โมทามหํ กามคุเณหิ ปญฺจหิฯ

๘๑๗.‘‘เอตาทิสํ ปุญฺญผลํ อนปฺปกํ, มหาชุติกา มม อุจฺฉุทกฺขิณา;
เทวินฺทคุตฺตา ติทเสหิ รกฺขิตา, สหสฺสเนตฺตริว นนฺทเน วเนฯ

๘๑๘.‘‘ตุวญฺจ ภนฺเต อนุกมฺปกํ วิทุํ, อุเปจฺจ วนฺทึ กุสลญฺจ ปุจฺฉิสํ;
ตโต เต อุจฺฉุสฺส อทาสึ ขณฺฑิกํ, ปสนฺนจิตฺตา อตุลาย ปีติยา’’ติฯ

อุจฺฉุวิมานํ ทสมํฯ

๑๑. วนฺทนวิมานวตฺถุ

๘๑๙. ‘‘อภิกฺกนฺเตน วณฺเณน, ยา ตฺวํ ติฏฺฐสิ เทวเต;
โอภาเสนฺตี ทิสา สพฺพา, โอสธี วิย ตารกาฯ

๘๒๐. ‘‘เกน เตตาทิโส วณฺโณ…เป. …
วณฺโณ จ เต สพฺพทิสา ปภาสตี’’ติฯ

๘๒๒. สา เทวตา อตฺตมนา…เป.… ยสฺส กมฺมสฺสิทํ ผลํฯ
๘๒๓. ‘‘อหํ มนุสฺเสสฺสุ มนุสฺสภูตา, ทิสฺวาน สมเณ สีลวนฺเต;
ปาทานิ วนฺทิตฺวา มนํ ปสาทยึ, วิตฺตา จหํ อญฺชลิกํ อกาสึฯ

๘๒๔. ‘‘เตน เมตาทิโส วณฺโณ…เป.… วณฺโณ จ เม สพฺพทิสา ปภาสตี’’ติฯ

วนฺทนวิมานํ เอกาทสมํฯ

๑๒. รชฺชุมาลาวิมานวตฺถุ

๘๒๖. ‘‘อภิกฺกนฺเตน วณฺเณน, ยา ตฺวํ ติฏฺฐสิ เทวเต;
หตฺถปาเท จ วิคฺคยฺห, นจฺจสิ สุปฺปวาทิเตฯ

๘๒๗. ‘‘ตสฺสา เต นจฺจมานาย, องฺคมงฺคหิ สพฺพโส;
ทิพฺพา สทฺทา นิจฺฉรนฺติ, สวนียา มโนรมาฯ

๘๒๘. ‘‘ตสฺสา เต นจฺจมานาย, องฺคมงฺคหิ สพฺพโส;
ทิพฺพา คนฺธา ปวายนฺติ, สุจิคนฺธา มโนรมาฯ

๘๒๙. ‘‘วิวตฺตมานา กาเยน, ยา เวณีสุ ปิฬนฺธนา;
เตสํ สุยฺยติ นิโคฺฆโส, ตุริเย ปญฺจงฺคิเก ยถาฯ

๘๓๐. ‘‘วฏํสกา วาตธุตา, วาเตน สมฺปกมฺปิตา;
เตสํ สุยฺยติ นิโคฺฆโส, ตุริเย ปญฺจงฺคิเก ยถาฯ

๘๓๑. ‘‘ยาปิ เต สิรสฺมึ มาลา, สุจิคนฺธา มโนรมา;
วาติ คนฺโธ ทิสา สพฺพา, รุกฺโข มญฺชูสโก ยถาฯ

๘๓๒. ‘‘ฆายเส ตํ สุจิคนฺธํ, รูปํ ปสฺสสิ อมานุสํ;
เทวเต ปุจฺฉิตาจิกฺข, กิสฺส กมฺมสฺสิทํ ผล’’นฺติฯ

๘๓๓. ‘‘ทาสี อหํ ปุเร อาสึ, คยายํ พฺราหฺมณสฺสหํ;
อปฺปปุญฺญา อลกฺขิกา, รชฺชุมาลาติ มํ วิทุํ [วิทู (สฺยา. ปี. ก.)]ฯ

๘๓๔. ‘‘อกฺโกสานํ วธานญฺจ, ตชฺชนาย จ อุคฺคตา [อุกฺกตา (สี. สฺยา.)];
กุฏํ คเหตฺวา นิกฺขมฺม, อคญฺฉิํ [อาคจฺฉิํ (สฺยา. ก.), อคจฺฉิํ (ปี.), คจฺฉิํ (สี.)] อุทหาริยา [อุทกหาริยา (สี.)]ฯ

๘๓๕. ‘‘วิปเถ กุฏํ นิกฺขิปิตฺวา, วนสณฺฑํ อุปาคมิํ;
อิเธวาหํ มริสฺสามิ, โก อโตฺถ [กฺวโตฺถสิ (ก.), กีวโตฺถปิ (สฺยา.)] ชีวิเตน เมฯ

๘๓๖. ‘‘ทฬฺหํ ปาสํ กริตฺวาน, อาสุมฺภิตฺวาน ปาทเป;

ตโต ทิสา วิโลเกสิํ,โก นุ โข วนมสฺสิโตฯ

๘๓๗. ‘‘ตตฺถทฺทสาสิํ สมฺพุทฺธํ, สพฺพโลกหิตํ มุนิํ;
นิสินฺนํ รุกฺขมูลสฺมิํ, ฌายนฺตํ อกุโตภยํฯ

๘๓๘. ‘‘ตสฺสา เม อหุ สํเวโค, อพฺภุโต โลมหํสโน;
โก นุ โข วนมสฺสิโต, มนุสฺโส อุทาหุ เทวตาฯ

๘๓๙. ‘‘ปาสาทิกํ ปสาทนียํ, วนา นิพฺพนมาคตํ;
ทิสฺวา มโน เม ปสีทิ, นายํ ยาทิสกีทิโสฯ

๘๔๐. ‘‘คุตฺตินฺทฺริโย ฌานรโต, อพหิคฺคตมานโส;
หิโต สพฺพสฺส โลกสฺส, พุโทฺธ อยํ [โสยํ (สี.)] ภวิสฺสติฯ

๘๔๑. ‘‘ภยเภรโว ทุราสโท, สีโหว คุหมสฺสิโต;
ทุลฺลภายํ ทสฺสนาย, ปุปฺผํ โอทุมฺพรํ ยถาฯ

๘๔๒. ‘‘โส มํ มุทูหิ วาจาหิ, อาลปิตฺวา ตถาคโต;
รชฺชุมาเลติ มํโวจ, สรณํ คจฺฉ ตถาคตํฯ

๘๔๓. ‘‘ตาหํ คิรํ สุณิตฺวาน, เนลํ อตฺถวติํ สุจิํ;
สณฺหํ มุทุญฺจ วคฺคุญฺจ, สพฺพโสกาปนูทนํฯ

๘๔๔. ‘‘กลฺลจิตฺตญฺจ มํ ญตฺวา, ปสนฺนํ สุทฺธมานสํ;
หิโต สพฺพสฺส โลกสฺส, อนุสาสิ ตถาคโตฯ

๘๔๕. ‘‘อิทํ ทุกฺขนฺติ มํโวจ, อยํ ทุกฺขสฺส สมฺภโว;
ทุกฺข [อยํ (สี. สฺยา. ปี.)] นิโรโธ มโคฺค จ [ทุกฺขนิโรโธ จ (สฺยา.)], อญฺชโส อมโตคโธฯ

๘๔๖. ‘‘อนุกมฺปกสฺส กุสลสฺส, โอวาทมฺหิ อหํ ฐิตา;
อชฺฌคา อมตํ สนฺติํ, นิพฺพานํ ปทมจฺจุตํฯ

๘๔๗. ‘‘สาหํ อวฏฺฐิตาเปมา, ทสฺสเน อวิกมฺปินี;
มูลชาตาย สทฺธาย, ธีตา พุทฺธสฺส โอรสาฯ

๘๔๘. ‘‘สาหํ รมามิ กีฬามิ, โมทามิ อกุโตภยา;
ทิพฺพมาลํ ธารยามิ, ปิวามิ มธุมทฺทวํฯ

๘๔๙. ‘‘สฏฺฐิตุริยสหสฺสานิ, ปฏิโพธํ กโรนฺติ เม;
อาฬโมฺพ คคฺคโร ภีโม, สาธุวาที จ สํสโยฯ

๘๕๐. ‘‘โปกฺขโร จ สุผโสฺส จ, วีณาโมกฺขา จ นาริโย;
นนฺทา เจว สุนนฺทา จ, โสณทินฺนา สุจิมฺหิตาฯ

๘๕๑. ‘‘อลมฺพุสา มิสฺสเกสี จ, ปุณฺฑรีกาติทารุณี [… ติจารุณี (สี.)];
เอณีผสฺสา สุผสฺสา [สุปสฺสา (สฺยา. ปี. ก.)] จ, สุภทฺทา [สํภทฺทา (ก.)] มุทุวาทินีฯ

๘๕๒. ‘‘เอตา จญฺญา จ เสยฺยาเส, อจฺฉรานํ ปโพธิกา;
ตา มํ กาเลนุปาคนฺตฺวา, อภิภาสนฺติ เทวตาฯ

๘๕๓. ‘‘หนฺท นจฺจาม คายาม, หนฺท ตํ รมยามเส;
นยิทํ อกตปุญฺญานํ, กตปุญฺญานเมวิทํฯ

๘๕๔. ‘‘อโสกํ นนฺทนํ รมฺมํ, ติทสานํ มหาวนํ;
สุขํ อกตปุญฺญานํ, อิธ นตฺถิ ปรตฺถ จฯ

๘๕๕. ‘‘สุขญฺจ กตปุญฺญานํ, อิธ เจว ปรตฺถ จ;
เตสํ สหพฺยกามานํ, กตฺตพฺพํ กุสลํ พหุํ;
กตปุญฺญา หิ โมทนฺติ, สเคฺค โภคสมงฺคิโนฯ

๘๕๖. ‘‘พหูนํ วต อตฺถาย, อุปฺปชฺชนฺติ ตถาคตา;
ทกฺขิเณยฺยา มนุสฺสานํ, ปุญฺญเขตฺตานมากรา;
ยตฺถ การํ กริตฺวาน, สเคฺค โมทนฺติ ทายกา’’ติฯ

รชฺชุมาลาวิมานํ ทฺวาทสมํฯ

มญฺชิฏฺฐกวโคฺค จตุโตฺถ นิฏฺฐิโตฯ

ตสฺสุทฺทานํ –

มญฺชิฏฺฐา ปภสฺสรา นาคา, อโลมากญฺชิกทายิกา;
วิหารจตุริตฺถมฺพา, ปีตา อุจฺฉุวนฺทนรชฺชุมาลา จ;
วโคฺค เตน ปวุจฺจตีติฯ

อิตฺถิวิมานํ สมตฺตํฯ

๒. ปุริสวิมานํ

๕. มหารถวคฺโค

๑. มณฺฑูกเทวปุตฺตวิมานวตฺถุ

๘๕๗. ‘‘โก เม วนฺทติ ปาทานิ, อิทฺธิยา ยสสา ชลํ;
อภิกฺกนฺเตน วณฺเณน, สพฺพา โอภาสยํ ทิสา’’ติฯ

๘๕๘. ‘‘มณฺฑูโกหํ ปุเร อาสึ, อุทเก วาริโคจโร;
ตว ธมฺมํ สุณนฺตสฺส, อวธี วจฺฉปาลโกฯ

๘๕๙. ‘‘มุหุตฺตํ จิตฺตปสาทสฺส, อิทฺธึ ปสฺส ยสญฺจ เม;
อานุภาวญฺจ เม ปสฺส, วณฺณํ ปสฺส ชุติญฺจ เมฯ

๘๖๐. ‘‘เย จ เต ทีฆมทฺธานํ, ธมฺมํ อโสฺสสุํ โคตม;
ปตฺตา เต อจลฏฺฐานํ, ยตฺถ คนฺตฺวา น โสจเร’’ติฯ

มณฺฑูกเทวปุตฺตวิมานํ ปฐมํฯ

๒. เรวตีวิมานวตฺถุ

๘๖๑. [ธ. ป. ๒๑๙ ธมฺมปเท] ‘‘จิรปฺปวาสึ ปุริสํ, ทูรโต โสตฺถิมาคตํ;
ญาติมิตฺตา สุหชฺชา จ, อภินนฺทนฺติ อาคตํ;

๘๖๒. [ธ. ป. ๒๒๐ ธมฺมปเท] ‘‘ตเถว กตปุญฺญมฺปิ, อสฺมา โลกา ปรํ คตํ;
ปุญฺญานิ ปฏิคณฺหนฺติ, ปิยํ ญาตีว อาคตํฯ

๘๖๓. [เป. ว. ๗๑๔] ‘‘อุฏฺเฐหิ เรวเต สุปาปธมฺเม, อปารุตทฺวาเร [อปารุตํ ทฺวารํ (สี. สฺยา.), อปารุตทฺวารํ (ปี. ก.)] อทานสีเล;
เนสฺสาม ตํ ยตฺถ ถุนนฺติ ทุคฺคตา, สมปฺปิตา เนรยิกา ทุเกฺขนา’’ติฯ

๘๖๔. อิเจฺจว [อิเจฺจวํ (สฺยา. ก.)] วตฺวาน ยมสฺส ทูตา, เต เทฺว ยกฺขา โลหิตกฺขา พฺรหนฺตา;
ปเจฺจกพาหาสุ คเหตฺวา เรวตํ, ปกฺกามยุํ เทวคณสฺส สนฺติเกฯ

๘๖๕. ‘‘อาทิจฺจวณฺณํ รุจิรํ ปภสฺสรํ, พฺยมฺหํ สุภํ กญฺจนชาลฉนฺนํ;
กเสฺสตมากิณฺณชนํ วิมานํ, สุริยสฺส รํสีริว โชตมานํฯ

๘๖๖. ‘‘นารีคณา จนฺทนสารลิตฺตา [จนฺทนสารานุลิตฺตา (สฺยา.)], อุภโต วิมานํ อุปโสภยนฺติ;
ตํ ทิสฺสติ สูริยสมานวณฺณํ, โก โมทติ สคฺคปโตฺต วิมาเน’’ติฯ

๘๖๗. ‘‘พาราณสิยํ นนฺทิโย นามาสิ, อุปาสโก อมจฺฉรี ทานปติ วทญฺญู;
ตเสฺสตมากิณฺณชนํ วิมานํ, สุริยสฺส รํสีริว โชตมานํฯ

๘๖๘. ‘‘นารีคณา จนฺทนสารลิตฺตา, อุภโต วิมานํ อุปโสภยนฺติ;
ตํ ทิสฺสติ สูริยสมานวณฺณํ, โส โมทติ สคฺคปโตฺต วิมาเน’’ติฯ

๘๖๙. ‘‘นนฺทิยสฺสาหํ ภริยา, อคารินี สพฺพกุลสฺส อิสฺสรา;
ภตฺตุ วิมาเน รมิสฺสามิ ทานหํ, น ปตฺถเย นิรยํ ทสฺสนายา’’ติฯ

๘๗๐. ‘‘เอโส เต นิรโย สุปาปธมฺม, ปุญฺญํ ตยา อกตํ ชีวโลเก;
น หิ มจฺฉรี โรสโก ปาปธมฺโม, สคฺคูปคานํ ลภติ สหพฺยต’’นฺติฯ

๘๗๑. ‘‘กิํ นุ คูถญฺจ มุตฺตญฺจ, อสุจึ ปฏิทิสฺสติ;
ทุคฺคนฺธํ กิมิทํ มีฬฺหํ, กิเมตํ อุปวายตี’’ติฯ

๘๗๒. ‘‘เอส สํสวโก นาม, คมฺภีโร สตโปริโส;
ยตฺถ วสฺสสหสฺสานิ, ตุวํ ปจฺจสิ เรวเต’’ติฯ

๘๗๓. ‘‘กิํ นุ กาเยน วาจาย, มนสา ทุกฺกฏํ กตํ;
เกน สํสวโก ลทฺโธ, คมฺภีโร สตโปริโส’’ติฯ

๘๗๔. ‘‘สมเณ พฺราหฺมเณ จาปิ, อเญฺญ วาปิ วนิพฺพเก [วณิพฺพเก (สฺยา. ก.)];
มุสาวาเทน วเญฺจสิ, ตํ ปาปํ ปกตํ ตยาฯ

๘๗๕. ‘‘เตน สํสวโก ลทฺโธ, คมฺภีโร สตโปริโส;
ตตฺถ วสฺสสหสฺสานิ, ตุวํ ปจฺจสิ เรวเตฯ

๘๗๖. ‘‘หเตฺถปิ ฉินฺทนฺติ อโถปิ ปาเท, กเณฺณปิ ฉินฺทนฺติ อโถปิ นาสํ;
อโถปิ กาโกฬคณา สเมจฺจ, สงฺคมฺม ขาทนฺติ วิผนฺทมาน’’นฺติฯ

๘๗๗. ‘‘สาธุ โข มํ ปฏิเนถ, กาหามิ กุสลํ พหุํ;
ทาเนน สมจริยาย, สํยเมน ทเมน จ;
ยํ กตฺวา สุขิตา โหนฺติ, น จ ปจฺฉานุตปฺปเร’’ติฯ

๘๗๘. ‘‘ปุเร ตุวํ ปมชฺชิตฺวา, อิทานิ ปริเทวสิ;
สยํ กตานํ กมฺมานํ, วิปากํ อนุโภสฺสสี’’ติฯ

๘๗๙. ‘‘โก เทวโลกโต มนุสฺสโลกํ, คนฺตฺวาน ปุฏฺโฐ เม เอวํ วเทยฺย;
‘นิกฺขิตฺตทเณฺฑสุ ททาถ ทานํ, อจฺฉาทนํ เสยฺย [สยน (สี.)] มถนฺนปานํ;
นหิ มจฺฉรี โรสโก ปาปธมฺโม, สคฺคูปคานํ ลภติ สหพฺยตํ’ฯ

๘๘๐. ‘‘สาหํ นูน อิโต คนฺตฺวา, โยนิํ ลทฺธาน มานุสิํ;
วทญฺญู สีลสมฺปนฺนา, กาหามิ กุสลํ พหุํ;
ทาเนน สมจริยาย, สํยเมน ทเมน จฯ

๘๘๑. ‘‘อารามานิ จ โรปิสฺสํ, ทุเคฺค สงฺกมนานิ จ;
ปปญฺจ อุทปานญฺจ, วิปฺปสเนฺนน เจตสาฯ

๘๘๒. ‘‘จาตุทฺทสิํ ปญฺจทสิํ, ยา จ ปกฺขสฺส อฏฺฐมี;
ปาฏิหาริยปกฺขญฺจ, อฏฺฐงฺคสุสมาคตํฯ

๘๘๓. ‘‘อุโปสถํ อุปวสิสฺสํ, สทา สีเลสุ สํวุตา;
น จ ทาเน ปมชฺชิสฺสํ, สามํ ทิฏฺฐมิทํ มยา’’ติ;

๘๘๔. ‘‘นิเจฺจวํ วิปฺปลปนฺตึ, ผนฺทมานํ ตโต ตโต;
ขิปึสุ นิรเย โฆเร, อุทฺธปาทํ อวํสิรํฯ

๘๘๕. ‘‘อหํ ปุเร มจฺฉรินี อโหสึ, ปริภาสิกา สมณพฺราหฺมณานํ;
วิตเถน จ สามิกํ วญฺจยิตฺวา, ปจฺจามหํ นิรเย โฆรรูเป’’ติฯ

เรวตีวิมานํ ทุติยํฯ

๓. ฉตฺตมาณวกวิมานวตฺถุ

๘๘๖. ‘‘เย วทตํ ปวโร มนุเชสุ, สกฺยมุนี ภควา กตกิจฺโจ;
ปารคโต พลวีริยสมงฺคี [พลวีรสมงฺคี (ก.)], ตํ สุคตํ สรณตฺถมุเปหิฯ

๘๘๗. ‘‘ราควิราคมเนชมโสกํ, ธมฺมมสงฺขตมปฺปฏิกูลํ;
มธุรมิมํ ปคุณํ สุวิภตฺตํ, ธมฺมมิมํ สรณตฺถมุเปหิฯ

๘๘๘. ‘‘ยตฺถ จ ทินฺน มหปฺผลมาหุ, จตูสุ สุจีสุ ปุริสยุเคสุ;
อฏฺฐ จ ปุคฺคลธมฺมทสา เต, สงฺฆมิมํ สรณตฺถมุเปหิฯ

๘๘๙. ‘‘น ตถา ตปติ นเภ สูริโย, จนฺโท จ น ภาสติ น ผุสฺโส;
ยถา อตุลมิทํ มหปฺปภาสํ, โก นุ ตฺวํ ติทิวา มหึ อุปาคาฯ

๘๙๐. ‘‘ฉินฺทติ รํสี ปภงฺกรสฺส, สาธิกวีสติโยชนานิ อาภา;
รตฺติมปิ ยถา ทิวํ กโรติ, ปริสุทฺธํ วิมลํ สุภํ วิมานํฯ

๘๙๑. ‘‘พหุปทุมวิจิตฺรปุณฺฑรีกํ, โวกิณฺณํ กุสุเมหิ เนกจิตฺตํ;
อรชวิรชเหมชาลฉนฺนํ, อากาเส ตปติ ยถาปิ สูริโยฯ

๘๙๒. ‘‘รตฺตมฺพรปีตวสสาหิ, อครุปิยงฺคุจนฺทนุสฺสทาหิ;
กญฺจนตนุสนฺนิภตฺตจาหิ, ปริปูรํ คคนํว ตารกาหิฯ

๘๙๓. ‘‘นรนาริโย [นรนารี (ก.), นาริโย (?)] พหุเกตฺถเนกวณฺณา, กุสุมวิภูสิตาภรเณตฺถ สุมนา;
อนิลปมุญฺจิตา ปวนฺติ [ปวายนฺติ (ก.)] สุรภึ, ตปนิยวิตตา สุวณฺณฉนฺนา [สุวณฺณจฺฉาทนา (สี.)]ฯ

๘๙๔. ‘‘กิสฺส สํยมสฺส [สมทมสฺส (สี.)] อยํ วิปาโก, เกนาสิ กมฺมผเลนิธูปปนฺโน;
ยถา จ เต อธิคตมิทํ วิมานํ, ตทนุปทํ อวจาสิ อิงฺฆ ปุฏฺโฐ’’ติฯ

๘๙๕. ‘‘สยมิธ [ยมิธ (สี. สฺยา. ปี.)] ปเถ สเมจฺจ มาณเวน, สตฺถานุสาสิ อนุกมฺปมาโน;
ตว รตนวรสฺส ธมฺมํ สุตฺวา, กริสฺสามีติ จ พฺรวิตฺถ ฉตฺโตฯ

๘๙๖. ‘‘ชินวรปวรํ [ชินปวรํ (สฺยา. ก.)] อุเปหิ [อุเปมิ (พหูสุ)] สรณํ, ธมฺมญฺจาปิ ตเถว ภิกฺขุสงฺฆํ;

โนติ ปฐมํ อโวจหํ [อโวจาหํ (สี. สฺยา. ก.)] ภเนฺต, ปจฺฉา เต วจนํ ตเถวกาสึฯ

๘๙๗. ‘‘มา จ ปาณวธํ วิวิธํ จรสฺสุ อสุจึ,
น หิ ปาเณสุ อสญฺญตํ อวณฺณยิํสุ สปฺปญฺญา;
โนติ ปฐมํ อโวจหํ ภเนฺต,
ปจฺฉา เต วจนํ ตเถวกาสึฯ

๘๙๘. ‘‘มา จ ปรชนสฺส รกฺขิตมฺปิ, อาทาตพฺพมมญฺญิโถ [มมญฺญิตฺถ (สี. ปี.)] อทินฺนํ;
โนติ ปฐมํ อโวจหํ ภเนฺต, ปจฺฉา วจนํ ตเถวกาสึฯ

๘๙๙. ‘‘มา จ ปรชนสฺส รกฺขิตาโย, ปรภริยา อคมา อนริยเมตํ;
โนติ ปฐมํ อโวจหํ ภเนฺต, ปจฺฉา เต วจนํ ตเถวกาสึ;

๙๐๐. ‘‘มา จ วิตถํ อญฺญถา อภาณิ,
น หิ มุสาวาทํ อวณฺณยิํสุ สปฺปญฺญา;
โนติ ปฐมํ อโวจหํ ภเนฺต, ปจฺฉา เต วจนํ ตเถวกาสึฯ

๙๐๑. ‘‘เยน จ ปุริสสฺส อเปติ สญฺญา, ตํ มชฺชํ ปริวชฺชยสฺสุ สพฺพํ;
โนติ ปฐมํ อโวจหํ ภเนฺต, ปจฺฉา เต วจนํ ตเถวกาสึฯ

๙๐๒. ‘‘สฺวาหํ อิธ ปญฺจ สิกฺขา กริตฺวา, ปฏิปชฺชิตฺวา ตถาคตสฺส ธมฺมํ;
เทฺวปถมคมาสึ โจรมชฺฌํ, เต มํ ตตฺถ วธิํสุ โภคเหตุฯ

๙๐๓. ‘‘เอตฺตกมิทํ อนุสฺสรามิ กุสลํ, ตโต ปรํ น เม วิชฺชติ อญฺญํ;
เตน สุจริเตน กมฺมุนาหํ [กมฺมนาหํ (สี.)], อุปฺปโนฺน [อุปปโนฺน (พหูสุ)] ติทิเวสุ กามกามีฯ

๙๐๔. ‘‘ปสฺส ขณมุหุตฺตสญฺญมสฺส, อนุธมฺมปฺปฏิปตฺติยา วิปากํ;
ชลมิว ยสสา สเมกฺขมานา, พหุกา มํ ปิหยนฺติ หีนกมฺมาฯ

๙๐๕. ‘‘ปสฺส กติปยาย เทสนาย, สุคติญฺจมฺหิ คโต สุขญฺจ ปโตฺต;
เย จ เต สตตํ สุณนฺติ ธมฺมํ, มเญฺญ เต อมตํ ผุสนฺติ เขมํฯ

๙๐๖. ‘‘อปฺปมฺปิ กตํ มหาวิปากํ, วิปุลํ โหติ [วิปุลผลํ (ก.)] ตถาคตสฺส ธมฺมํ;
ปสฺส กตปุญฺญตาย ฉโตฺต, โอภาเสติ ปถวิํ ยถาปิ สูริโยฯ

๙๐๗. ‘‘กิมิทํ กุสลํ กิมาจเรม, อิเจฺจเก หิ สเมจฺจ มนฺตยนฺติ;
เต มยํ ปุนเรว [ปุนปิ (?)] ลทฺธ มานุสตฺตํ, ปฏิปนฺนา วิหเรมุ สีลวโนฺตฯ

๙๐๘. ‘‘พหุการโร อนุกมฺปโก จ สตฺถา, อิติ เม สติ อคมา ทิวา ทิวสฺส;
สฺวาหํ อุปคโตมฺหิ สจฺจนามํ, อนุกมฺปสฺสุ ปุนปิ สุเณมุ [สุโณม (สี.), สุโณมิ (สฺยา.)] ธมฺมํฯ

๙๐๙. ‘‘เย จิธ [เยธ (สี. สฺยา. ปี.), เย อิธ (ก.)] ปชหนฺติ กามราคํ, ภวราคานุสยญฺจ ปหาย โมหํ;
น จ เต ปุนมุเปนฺติ คพฺภเสยฺยํ, ปรินิพฺพานคตา หิ สีติภูตา’’ติฯ

๔. กกฺกฎกรสทายกวิมานวตฺถุ

๙๑๐. “อุจฺจมิทํ มณิถูณํ วิมานํ, สมนฺตโต ทฺวาทส โยชนานิ;
กูฏาคารา สตฺตสตา อุฬารา, เวฬุริยถมฺภา รุจกตฺถตา [รุจิรตฺถตา (สฺยา. ก.) ๖๔๖ คาถายํ “รุจกุปกิณฺณํ”ติ ปทสฺส สํวณฺณนา ปสฺสิตพฺพา] สุภาฯ

๙๑๑. “ตตฺถจฺฉสิ ปิวสิ ขาทสิ จ, ทิพฺพา จ วีณา ปวทนฺติ วคฺคุํ [วคฺคุ (สี. ก.), วคฺคู (สฺยา.)];
ทิพฺพา รสา กามคุเณตฺถ ปญฺจ, นาริโย จ นจฺจนฺติ สุวณฺณฉนฺนาฯ

๙๑๒. “เกน เตตาทิโส วณฺโณ, เกน เต อิธ มิชฺฌติ;
อุปฺปชฺชนฺติ จ เต โภคา, เย เกจิ มนโส ปิยาฯ

๙๑๓. “ปุจฺฉามิ ตํ เทว มหานุภาว, มนุสฺสภูโต กิมกาสิ ปุญฺญํ;
เกนาสิ เอวํ ชลิตานุภาโว, วณฺโณ จ เต สพฺพทิสา ปภาสตี”ติฯ

๙๑๔. โส เทวปุตฺโต อตฺตมโน, โมคฺคลฺลาเนน ปุจฺฉิโต;
ปญฺหํ ปุฏฺโฐ วิยากาสิ, ยสฺส กมฺมสฺสิทํ ผลํฯ

๙๑๕. “สติสมุปฺปาทกโร , ทฺวาเร กกฺกฏโก ฐิโต;
นิฏฺฐิโต ชาตรูปสฺส, โสภติ ทสปาทโกฯ

๙๑๖. “เตน เมตาทิโส วณฺโณ, เตน เม อิธ มิชฺฌติ;
อุปฺปชฺชนฺติ จ เม โภคา, เย เกจิ มนโส ปิยาฯ

๙๑๗. “อกฺขามิ เต ภิกฺขุ มหานุภาว, มนุสฺสภูโต ยมกาสิ ปุญฺญํ;
เตนมฺหิ เอวํ ชลิตานุภาโว, วณฺโณ จ เม สพฺพทิสา ปภาสตี”ติฯ

กกฺกฏกรสทายกวิมานํ จตุตฺถํฯ

(อนนฺตรํ ปญฺจวิมานํ ยถา กกฺกฏกรสทายกวิมานํ ตถา วิตฺถาเรตพฺพํ)

๕. ทฺวารปาลวิมานวตฺถุ

๙๑๘. “อุจฺจมิทํ มณิถูณํ วิมานํ, สมนฺตโต ทฺวาทส โยชนานิ;
กูฏาคารา สตฺตสตา อุฬารา, เวฬุริยถมฺภา รุจกตฺถตา สุภาฯ

๙๑๙. “ตตฺถจฺฉสิ ปิวสิ ขาทสิ จ, ทิพฺพา จ วีณา ปวทนฺติ วคฺคุํ;
ทิพฺพา รสา กามคุเณตฺถ ปญฺจ, นาริโย จ นจฺจนฺติ สุวณฺณฉนฺนาฯ

๙๒๐. “เกน เตตาทิโส วณฺโณ…เป.… วณฺโณ จ เต สพฺพทิสา ปภาสตี”ติฯ
๙๒๒. โส เทวปุตฺโต อตฺตมโน, โมคฺคลฺลาเนน ปุจฺฉิโต;
ปญฺหํ ปุฏฺโฐ วิยากาสิ, ยสฺส กมฺมสฺสิทํ ผลํฯ

๙๒๓. “ทิพฺพํ มมํ วสฺสสหสฺสมายุ, วาจาภิคีตํ มนสา ปวตฺติตํ;

เอตฺตาวตา ฐสฺสติ ปุญฺญกมฺมํ, ทิเพฺพหิ กาเมหิ สมงฺคิภูโตฯ

๙๒๕. เตน เมตาทิโส วโณฺณ...เป....วโณฺณ จ เม สพฺพทิสา ปภาสตี’’ติฯ

ทฺวารปาลวิมานํ ปญฺจมํฯ

๖. ปฐมกรณียวิมานวตฺถุ

๙๒๖. ‘‘อุจฺจมิทํ มณิถูณํ วิมานํ, สมนฺตโต ทฺวาทส โยชนานิ;
กูฏาคารา สตฺตสตา อุฬารา, เวฬุริยถมฺภา รุจกตฺถตา สุภาฯ

๙๒๗. ‘‘ตตฺถจฺฉสิ ปิวสิ ขาทสิ จ, ทิพฺพา จ วีณา ปวทนฺติ วคฺคุํ;
ทิพฺพา รสา กามคุเณตฺถ ปญฺจ, นาริโย จ นจฺจนฺติ สุวณฺณฉนฺนาฯ

๙๒๘. เกน เตตาทิโส วโณฺณ...เป....
วโณฺณ จ เต สพฺพทิสา ปภาสตี’’ติฯ

๙๓๐. โส เทวปุตฺโต อตฺตมโน...เป....ยสฺส กมฺมสฺสิทํ ผลํฯ
๙๓๑. ‘‘กรณียานิ ปุญฺญานิ, ปณฺฑิเตน วิชานตา;
สมฺมคฺคเตสุ พุเทฺธสุ, ยตฺถ ทินฺนํ มหปฺผลํฯ

๙๓๒. ‘‘อตฺถาย วต เม พุโทฺธ, อรญฺญา คามมาคโต;
ตตฺถ จิตฺตํ ปสาเทตฺวา, ตาวตึสูปโค อหํ [อหุํ (สี.)]ฯ

๙๓๓. ‘‘เตน เมตาทิโส วโณฺณ...เป....วโณฺณ จ เม สพฺพทิสา ปภาสตี’’ติฯ

ปฐมกรณียวิมานํ ฉฎฺฐํฯ

๗. ทุติยกรณียวิมานวตฺถุ

๙๓๔. ‘‘อุจฺจมิทํ มณิถูณํ วิมานํ, สมนฺตโต ทฺวาทส โยชนานิ;
กูฏาคารา สตฺตสตา อุฬารา, เวฬุริยถมฺภา รุจกตฺถตา สุภาฯ

๙๓๖. ‘‘ตตฺถจฺฉสิ ปิวสิ ขาทสิ จ, ทิพฺพา จ วีณา ปวทนฺติ วคฺคุํ;
ทิพฺพา รสา กามคุเณตฺถ ปญฺจ, นาริโย จ นจฺจนฺติ สุวณฺณฉนฺนาฯ

๙๓๗. เกน เตตาทิโส วโณฺณ...เป.... วโณฺณ จ เต สพฺพทิสา ปภาสตี’’ติฯ
๙๓๙. โส เทวปุตฺโต อตฺตมโน...เป.... ยสฺส กมฺมสฺสิทํ ผลํฯ
๙๔๐. ‘‘กรณียานิ ปุญฺญานิ, ปณฺฑิเตน วิชานตา;
สมฺมคฺคเตสุ ภิกฺขูสุ, ยตฺถ ทินฺนํ มหปฺผลํฯ

๙๔๑. ‘‘อตฺถาย วต เม ภิกฺขุ, อรญฺญา คามมาคโต;
ตตฺถ จิตฺตํ ปสาเทตฺวา, ตาวตึสูปโค อหํฯ

๙๔๒. ‘‘เตน เมตาทิโส วโณฺณ...เป....
วโณฺณ จ เม สพฺพทิสา ปภาสตี’’ติฯ

ทุติยกรณียวิมานํ สตฺตมํฯ

๘. ปฐมสูจิวิมานวตฺถุ

๙๔๔. อุจฺจมิทํ มณิถูณํ วิมานํ, สมนฺตโต ทฺวาทส โยชนานิ;
กูฏาคารา สตฺตสตา อุฬารา, เวฬุริยถมฺภา รุจกตฺถตา สุภาฯ

๙๔๕. ตตฺถจฺฉสิ ปิวสิ ขาทสิ จ, ทิพฺพา จ วีณา ปวทนฺติ วคฺคุํ;
ทิพฺพา รสา กามคุเณตฺถ ปญฺจ, นาริโย จ นจฺจนฺติ สุวณฺณฉนฺนาฯ

๙๔๖. ‘‘เกน เตตาทิโส วณฺโณ…เป.… วณฺโณ จ เต สพฺพทิสา ปภาสตี’’ติฯ
๙๔๘. โส เทวปุตฺโต อตฺตมโน…เป.… ยสฺส กมฺมสฺสิทํ ผลํฯ
๙๔๙. ‘‘ยํ ททาติ น ตํ โหติ,
ยเญฺจว ทชฺชา ตเญฺจว เสโยฺย;
สูจิ ทินฺนา สูจิเมว เสโยฺยฯ

๙๕๐. ‘‘เตน เมตาทิโส วณฺโณ…เป.… วณฺโณ จ เม สพฺพทิสา ปภาสตี’’ติฯ

ปฐมสูจิวิมานํ อฏฺฐมํฯ

๙. ทุติยสูจิวิมานวตฺถุ

๙๕๒. ‘‘อุจฺจมิทํ มณิถูณํ วิมานํ, สมนฺตโต ทฺวาทส โยชนานิ;
กูฏาคารา สตฺตสตา อุฬารา, เวฬุริยถมฺภา รุจกตฺถตา สุภาฯ

๙๕๓. ‘‘ตตฺถจฺฉสิ ปิวสิ ขาทสิ จ, ทิพฺพา จ วีณา ปวทนฺติ วคฺคุํ;
ทิพฺพา รสา กามคุเณตฺถ ปญฺจ, นาริโย จ นจฺจนฺติ สุวณฺณฉนฺนาฯ

๙๕๔. เกน เตตาทิโส วณฺโณ…เป.… วณฺโณ จ เต สพฺพทิสา ปภาสตี’’ติฯ
๙๕๖. โส เทวปุตฺโต อตฺตมโน…เป.… ยสฺส กมฺมสฺสิทํ ผลํฯ
๙๕๗. ‘‘อหํ มนุเสฺสสุ มนุสฺสภูโต,ปุริมชาติยา มนุสฺสโลเกฯ
๙๕๘. อทฺทสํ วิรชํ ภิกฺขุํ, วิปฺปสนฺนมนาวิลํ;
ตสฺส อทาสหํ สูจึ, ปสนฺโน เสหิ ปาณิภิฯ

๙๕๙. เตน เมตาทิโส วณฺโณ…เป.…วณฺโณ จ เม สพฺพทิสา ปภาสตี’’ติฯ

ทุติยสูจิวิมานํ นวมํฯ

๑๐. ปฐมนาควิมานวตฺถุ

๙๖๑. ‘‘สุสุกฺกขนฺธํ อภิรุยฺห นาคํ, อกาจินํ ทนฺตึ พลึ มหาชวํ;
อภิรุยฺห คชวรํ [คชํ วรํ (สฺยา.)] สุกปฺปิตํ, อิธาคมา เวหายสํ อนฺตลิเกฺขฯ

๙๖๒. ‘‘นาคสฺส ทเนฺตสุ ทุเวสุ นิมฺมิตา, อโจฺฉทกา ปทุมินิโย สุผุลฺลา;
ปทุเมสุ จ ตุริยคณา ปวชฺชเร, อิมา จ นจฺจนฺติ มโนหราโยฯ

๙๖๓. ‘‘เทวิทฺธิปตฺโตสิ มหานุภาโว, มนุสฺสภูโต กิมกาสิ ปุญฺญํ;
เกนาสิ เอวํ ชลิตานุภาโว, วณฺโณ จ เต สพฺพทิสา ปภาสตี’’ติฯ

๙๖๔. โส เทวปุตฺโต อตฺตมโน, โมคฺคลฺลาเนน ปุจฺฉิโต;
ปญฺหํ ปุโฏฺฐ วิยากาสิ, ยสฺส กมฺมสฺสิทํ ผลํฯ

๙๖๕. ‘‘อเฏฺฐว มุตฺตปุปฺผานิ, กสฺสปสฺส มเหสิโน [ภควโต (สฺยา. ก.)];
ถูปสฺมิํ อภิโรเปสิํ, ปสนฺโน เสหิ ปาณิภิฯ

๙๖๖. ‘‘เตน เมตาทิโส วณฺโณ…เป.…วณฺโณ จ เม สพฺพทิสา ปภาสตี’’ติฯ

ปฐมนาควิมานํ ทสมํฯ

๑๑. ทุติยนาควิมานวตฺถุ

๙๖๘. ‘‘มหนฺตํ นาคํ อภิรุยฺห, สพฺพเสตํ คชุตฺตมํ;
วนา วนํ อนุปริยาสิ, นารีคณปุรกฺขโต;
โอภาเสนฺโต ทิสา สพฺพา, โอสธี วิย ตารกาฯ

๙๖๙. ‘‘เกน เตตาทิโส วณฺโณ…เป.…วณฺโณ จ เต สพฺพทิสา ปภาสตี’’ติฯ

๙๗๑. โส เทวปุตฺโต อตฺตมโน, วงฺคีเสเนว ปุจฺฉิโต;
ปญฺหํ ปุฏฺโฐ วิยากาสิ, ยสฺส กมฺมสฺสิทํ ผลํฯ

๙๗๒. ‘‘อหํ มนุสฺเสสุ มนุสฺสภูโต, อุปาสโก จกฺขุมโต อโหสิํ;
ปาณาติปาตา วิรโต อโหสิํ, โลเก อทินฺนํ ปริวชฺชยิสฺสํฯ

๙๗๓. ‘‘อมชฺชโป โน จ มุสา อภาณิํ [อภาสิํ (สี. ก.)], สเกน ทาเรน จ ตุฏฺโฐ อโหสิํ;
อนฺนญฺจ ปานญฺจ ปสนฺนจิตฺโต, สกฺกจฺจ ทานํ วิปุลํ อทาสิํฯ

๙๗๕. ‘‘เตน เมตาทิโส วณฺโณ…เป.…วณฺโณ จ เม สพฺพทิสา ปภาสตี’’ติฯ

ทุติยนาควิมานํ เอกาทสมํฯ

๑๒. ตติยนาควิมานวตฺถุ

๙๗๖. ‘‘โก นุ ทิเพฺพน ยาเนน, สพฺพเสเตน หตฺถินา;
ตุริยตาฬิตนิโคฺฆโส, อนฺตลิเกฺข มหียติฯ

๙๗๗. ‘‘เทวตา นุสิ คนฺธโพฺพ, อทุ [อาทุ (สี. สฺยา.)] สโกฺก ปุรินฺทโท;
อชานนฺตา ตํ ปุจฺฉาม, กถํ ชาเนมุ ตํ มย’’นฺติฯ

๙๗๘. ‘‘นมฺหิ เทโว น คนฺธโพฺพ, นาปิ [นามฺหิ (ก.)] สโกฺก ปุรินฺทโท;
สุธมฺมา นาม เย เทวา, เตสํ อญฺญตโร อห’’นฺติฯ

๙๗๙. ‘‘ปุจฺฉาม เทวํ สุธมฺมํ [เทว สุธมฺม (สฺยา.), เทว สุธมฺมํ (ก.)], ปุถุํ กตฺวาน อญฺชลิํ;
กิํ กตฺวา มานุเส กมฺมํ, สุธมฺมํ อุปปชฺชตี’’ติฯ

๙๘๐. ‘‘อุจฺฉาคารํ ติณาคารํ, วตฺถาคารญฺจ โย ทเท;
ติณฺณํ อญฺญตรํ ทตฺวา, สุธมฺมํ อุปปชฺชตี’’ติฯ

ตติยนาควิมานํ ทฺวาทสมํฯ

๑๓. จูฬรถวิมานวตฺถุ

๙๘๑. ‘‘ทฬฺหธมฺมา นิสารสฺส, ธนุํ โอลุพฺภ ติฏฺฐสิ;

ขตฺติโย นุสิ ราชโปฺญ, อทุ ลุโทฺท วเนจโร''ติ [วนาจโรติ (สฺยา. ก.)]ฯ

๙๘๒. ''อสฺสกาธิปติสฺสาหํ , ภเนฺต ปุโตฺต วเนจโร;
นามํ เม ภิกฺขุ เต พฺรูมิ, สุชาโต อิติ มํ วิทู [วิทุํ (สี.)]ฯ

๙๘๓. ''มิเค คเวสมาโนหํ, โอคาหโนฺต พฺรหาวนํ;
มิคํ ตเญฺจว [มิคํ คเนฺตฺวว (สฺยา.), มิควธญฺจ (ก.)] นาทฺทกฺขิํ, ตญฺจ ทิสฺวา ฐิโต อห''นฺติฯ

๙๘๔. ''สฺวาคตํ เต มหาปุญฺญ, อโถ เต อทุราคตํ;
เอโตฺต อุทกมาทาย, ปาเท ปกฺขาลยสฺสุ เตฯ

๙๘๕. ''อิทมฺปิ ปานียํ สีตํ, อาภตํ คิริคพฺภรา;
ราชปุตฺต ตโต ปิตฺวา [ปีตฺวา (สี. สฺยา.)], สนฺถตสฺมิํ อุปาวิสา''ติฯ

๙๘๖. ''กลฺยาณี วต เต วาจา, สวนียา มหามุนิ;
เนลา อตฺถวตี [จตฺถวตี (สี.)] วคฺคุ, มนฺตฺวา [มนฺตา (สฺยา. ปี. ก.)] อตฺถญฺจ ภาสสิ [ภาสเส (สี.)]ฯ

๙๘๗. ''กา เต รติ วเน วิหรโต, อิสินิสภ วเทหิ ปุโฏฺฐ;
ตว วจนปถํ นิสามยิตฺวา, อตฺถธมฺมปทํ สมาจเรมเส''ติฯ

๙๘๘. ''อหิํสา สพฺพปาณีนํ, กุมารมฺหาก รุจฺจติ;
เถยฺยา จ อติจารา จ, มชฺชปานา จ อารติฯ

๙๘๙. ''อารติ สมจริยา จ, พาหุสจฺจํ กตญฺญุตา;
ทิเฏฺฐว ธเมฺม ปาสํสา, ธมฺมา เอเต ปสํสิยาติฯ

๙๙๐. ''สนฺติเก มรณํ ตุยฺหํ, โอรํ มาเสหิ ปญฺจหิ;
ราชปุตฺต วิชานาหิ, อตฺตานํ ปริโมจยา''ติฯ

๙๙๑. ''กตมํ สฺวาหํ ชนปทํ คนฺตฺวา, กิํ กมฺมํ กิญฺจ โปริสํ;
กาย วา ปน วิชฺชาย, ภเวยฺยํ อชรามโร''ติฯ

๙๙๒. ''น วิชฺชเต โส ปเทโส, กมฺมํ วิชฺชา จ โปริสํ;
ยตฺถ คนฺตฺวา ภเว มโจฺจ, ราชปุตฺตาชรามโรฯ

๙๙๓. ''มหทฺธนา มหาโภคา, รฎฺฐวโนฺตปิ ขตฺติยา;
ปหูตธนธญฺญาเส, เตปิ โน [เตปิ น (พหูสุ)] อชรามราฯ

๙๙๔. ''ยทิ เต สุตา อนฺธกเวณฺฑุปุตฺตา [อนฺธกเวณฺหุปุตฺตา (สี.), อณฺฑกเวณฺฑปุตฺตา (สฺยา. ก.)], สูรา วีรา วิกฺกนฺตปฺปหาริโน;
เตปิ อายุกฺขยํ ปตฺตา, วิทฺธสฺตา สสฺสตีสมาฯ

๙๙๕. ''ขตฺติยา พฺราหฺมณา เวสฺสา, สุทฺทา จณฺฑาลปุกฺกุสา;
เอเต จเญฺญ จ ชาติยา, เตปิ โน อชรามราฯ

๙๙๖. ‘‘เย มนฺตํ ปริวเตฺตนฺติ, ฉฬงฺคํ พฺรหฺมจินฺติตํ;
เอเต จเณฺณ จ วิชฺชาย, เตปิ โน อชรามราฯ

๙๙๗. ‘‘อิสโย จาปิ เย สนฺตา, สญฺญตตฺตา ตปสฺสิโน;
สรีรํ เตปิ กาเลน, วิชหนฺติ ตปสฺสิโนฯ

๙๙๘. ‘‘ภาวิตตฺตาปิ อรหนฺต, กตกิจฺจา อนาสวา;
นิกฺขิปนฺติ อิมํ เทหํ, ปุญฺญปาปปริกฺขยา’’ติฯ

๙๙๙. ‘‘สุภาสิตา อตฺถวตี, คาถาโย เต มหามุนิ;
นิชฺฌตฺตมฺหิ สุภเฏฺฐน, ตฺวญฺจ เม สรณํ ภวา’’ติฯ

๑๐๐๐. ‘‘มา มํ ตฺวํ สรณํ คจฺฉ, ตเมว สรณํ วช [ภช (ก.)];
สกฺยปุตฺตํ มหาวีรํ, ยมหํ สรณํ คโต’’ติฯ

๑๐๐๑. ‘‘กตรสฺมิํ โส ชนปเท, สตฺถา ตุมฺหาก มาริส;
อหมฺปิ ทฏฺฐุํ คจฺฉิสฺสํ, ชินํ อปฺปฏิปุคฺคล’’นฺติฯ

๑๐๐๒. ‘‘ปุรตฺถิมสฺมิํ ชนปเท, โอกฺกากกุลสมฺภโว;
ตตฺถาสิ ปุริสาชเญฺญ, โส จ โข ปรินิพฺพุโต’’ติฯ

๑๐๐๓. ‘‘สเจ หิ พุทฺโธ ติเฏฺฐยฺย, สตฺถา ตุมฺหาก มาริส;
โยชนานิ สหสฺสานิ, คเจฺฉยฺยํ [คเจฺฉ (สฺยา. ปี. ก.)] ปยิรุปาสิตุํฯ

๑๐๐๔. ‘‘ยโต จ โข [ยตา โข (ปี. ก.)] ปรินิพฺพุโต, สตฺถา ตุมฺหาก มาริส;
นิพฺพุตมฺปิ [ปรินิพฺพุตํ (สฺยา. ก.)] มหาวีรํ, คจฺฉามิ สรณํ อหํฯ

๑๐๐๕. ‘‘อุเปมิ สรณํ พุทฺธํ, ธมฺมญฺจาปิ อนุตฺตรํ;
สงฺฆญฺจ นรเทวสฺส, คจฺฉามิ สรณํ อหํฯ

๑๐๐๖. ‘‘ปาณาติปาตา วิรมามิ ขิปฺปํ, โลเก อทินฺนํ ปริวชฺชยามิ;
อมชฺชโป โน จ มุสา ภณามิ, สเกน ทาเรน จ โหมิ ตุโฎฺฐ’’ติฯ

๑๐๐๗. ‘‘สหสฺสรํสีว ยถา มหปฺปโภ, ทิสํ ยถา ภาติ นเภ อนุกฺกมํ;
ตถาปกาโร [ตถปฺปกาโร (สี. สฺยา.)] ตวายํ [ตวยํ (สี. ปี.)] มหารโถ, สมนฺตโต โยชนสตฺตมายโตฯ

๑๐๐๘. ‘‘สุวณฺณปเฏฺฏหิ สมนฺตโมตฺถโฏ, อุรสฺส มุตฺตาหิ มณีหิ จิตฺติโต;
เลขา สุวณฺณสฺส จ รูปิยสฺส จ, โสเภนฺติ เวฬุริยมยา สุนิมฺมิตาฯ

๑๐๐๙. ‘‘สีสญฺจิทํ เวฬุริยสฺส นิมฺมิตํ, ยุคญฺจิทํ โลหิตกาย จิตฺติตํ;
ยุตฺตา สุวณฺณสฺส จ รูปิยสฺส จ, โสภนฺติ อสฺสา จ อิเม มโนชวาฯ

๑๐๑๐. ‘‘โส ติฏฺฐสิ เหมรเถ อธิฏฺฐิโต, เทวานมิโนฺทว สหสฺสวาหโน;
ปุจฺฉามิ ตาหํ ยสวนฺต โกวิทํ [โกวิท (ก.)], กถํ ตยา ลทฺธ อยํ อุฬาโร’’ติฯ

๑๐๑๑. ‘‘สุชาโต นามหํ ภเนฺต, ราชปุโตฺต ปุเร อหุํ;

ตุวญฺจ มํ อนุกมฺปาย, สญฺญมสฺมิํ นิเวสยิฯ

๑๐๑๒. ‘‘ขีณายุกญฺจ มํ ญตฺวา, สรีรํ ปาทาสิ สตฺถุโน;
อิมํ สุชาต ปูเชหิ, ตํ เต อตฺถาย เหหิติฯ

๑๐๑๓. ‘‘ตาหํ คเนฺธหิ มาเลหิ, ปูชยิตฺวา สมุยฺยุโต;
ปหาย มานุสํ เทหํ, อุปปโนฺนมฺหิ นนฺทนํฯ

๑๐๑๔. ‘‘นนฺทเน จ วเน [นนฺทโนปวเน (สี.), นนฺทเน ปวเน (สฺยา. ก.)] รมฺมํ, นานาทิช คณายุเต;
รมามิ นจฺจคีเตหิ, อจฺฉราหิ ปุรกฺขโต’’ติฯ

จูฬรถวิมานํ เตรสมํฯ

๑๔. มหารถวิมานวตฺถุ

๑๐๑๕. ‘‘สหสฺสยุตฺตํ หยวาหนํ สุภํ, อารุยฺหิมํ สนฺทนํ เนกจิตฺตํ;
อุยฺยานภูมิํ อภิโต อนุกฺกมํ, ปุรินฺทโท ภูตปตีว วาสโวฯ

๑๐๑๖. ‘‘โสวณฺณมยา เต รถกุพฺพรา อุโภ, ผเลหิ [ถเลหิ (สี.)] อํเสหิ อตีว สงฺคตา;
สุชาตคุมฺพา นรวีรนิฏฺฐิตา, วิโรจตี ปนฺนรเสว จโนฺทฯ

๑๐๑๗. ‘‘สุวณฺณชาลาวตโต รโถ อยํ, พหูหิ นานารตเนหิ จิตฺติโต;
สุนนฺทิโฆโส จ สุภสฺสโร จ, วิโรจตี จามรหตฺถพาหุภิฯ

๑๐๑๘. ‘‘อิมา จ นาโภฺย มนสาภินิมฺมิตา, รถสฺส ปาทนฺตรมชฺฌภูสิตา;
อิมา จ นาโภฺย สตราชิจิตฺติตา, สเตรตา วิชฺชุริวปฺปภาสเรฯ

๑๐๑๙. ‘‘อเนกจิตฺตาวตโต รโถ อยํ, ปุถู จ เนมี จ สหสฺสรํสิโก;
เตสํ สโร สุยฺยติ [สูยติ (สี.)] วคฺคุรูโป, ปญฺจงฺคิกํ ตุริยมิวปฺปวาทิตํฯ

๑๐๒๐. ‘‘สิรสฺมิํ จิตฺตํ มณิจนฺทกปฺปิตํ, สทา วิสุทฺธํ รุจิรํ ปภสฺสรํ;
สุวณฺณราชีหิ อตีว สงฺคตํ, เวฬุริยราชีว อตีว โสภติฯ

๑๐๒๑. ‘‘อิเม จ วาฬี มณิจนฺทกปฺปิตา, อาโรหกมฺพู สุชวา พฺรหูปมาฯ
พฺรหา มหนฺตา พลิโน มหาชวา, มโน ตวญฺญาย ตเถว สิํสเร [สพฺพเร (ก.), สปฺปเร (?)]ฯ

๑๐๒๒. ‘‘อิเม จ สเพฺพ สหิตา จตุกฺกมา, มโน ตวญฺญาย ตเถว สิํสเร;
สมํ วหนฺตา มุทุกา อนุทฺธตา, อาโมทมานา ตุรคาน [ตุรงฺคาน (ก.)] มุตฺตมาฯ

๑๐๒๓. ‘‘ธุนนฺติ วคฺคนฺติ ปตนฺติ [ปวตฺตนฺติ (ปี. ก.)] จมฺพเร, อพฺภุทฺธุนนฺตา สุกเต ปิฬนฺธเน;
เตสํ สโร สุยฺยติ วคฺคุรูโป, ปญฺจงฺคิกํ ตุริยมิวปฺปวาทิตํฯ

๑๐๒๔. ‘‘รถสฺส โฆโส อปิฬนฺธนาน จ, ขุรสฺส นาโท [นาที (สฺยา.), นาทิ (ปี. ก.)] อภิหิํสนาย จ;

โฆโส สุวคฺคู สมิตสฺส สุยฺยติ, คนฺธพฺพตูริยานิ วิจิตฺรสํวเนฯ

๑๐๒๕. ‘‘รเถ ฐิตา ตา มิคมนฺทโลจนา, อาฬารปมฺหา หสิตา ปิยํวทา;
เวฬุริยชาลาวตตา ตนุจฺฉวา, สเทว คนฺธพฺพสูรคฺคปูชิตาฯ

๑๐๒๖. ‘‘ตา รตฺตรตฺตมฺพรปีตวาสสา, วิสาลเนตฺตา อภิรตฺตโลจนา;
กุเล สุชาตา สุตนู สุจิมฺหิตา, รเถ ฐิตา ปญฺชลิกา อุปฏฺฐิตาฯ

๑๐๒๗. ‘‘ตา กมฺพุเกยูรธรา สุวาสสา, สุมชฺฌิมา อูรุถนูปปนฺนา;
วฏฺฏงฺคุลิโย สุมุขา สุทสฺสนา, รเถ ฐิตา ปญฺชลิกา อุปฏฺฐิตาฯ

๑๐๒๘. ‘‘อญฺญา สุเวณี สุสุ มิสฺสเกสิโย, สมํ วิภตฺตาหิ ปภสฺสราหิ จ;
อนุพฺพตา ตา ตว มานเส รตา, รเถ ฐิตา ปญฺชลิกา อุปฏฺฐิตาฯ

๑๐๒๙. ‘‘อาเวฬินิโย ปทุมุปฺปลจฺฉทา, อลงฺกตา จนฺทนสารวาสิตา [โวสิตา (สฺยา.), ภูสิตา (ก.)];
อนุพฺพตา ตา ตว มานเส รตา, รเถ ฐิตา ปญฺชลิกา อุปฏฺฐิตาฯ

๑๐๓๐. ‘‘ตา มาลินิโย ปทุมุปฺปลจฺฉทา, อลงฺกตา จนฺทนสารวาสิตา;
อนุพฺพตา ตา ตว มานเส รตา, รเถ ฐิตา ปญฺชลิกา อุปฏฺฐิตาฯ

๑๐๓๑. ‘‘กเณฺฐสุ เต ยานิ ปิฬนฺธนานิ, หตฺเถสุ ปาเทสุ ตเถว สีเส;
โอภาสยนฺตี ทส สพฺพโส ทิสา, อพฺภุทฺทยํ สารทิโกว ภาณุมาฯ

๑๐๓๒. ‘‘วาตสฺส เวเคน จ สมฺปกมฺปิตา, ภุเชสุ มาลา อปิฬนฺธนานิ จ;
มุญฺจนฺติ โฆสํ รุจิรํ สุจิํ สุภํ, สเพฺพหิ วิญฺญูหิ สุตพฺพรูปํฯ

๑๐๓๓. ‘‘อุยฺยานภูมฺยา จ ทุวทฺธโต ฐิตา, รถา จ นาคา ตูริยานิ จ สโร;
ตเมว เทวินฺท ปโมทยนฺติ, วีณา ยถา โปกฺขรปตฺตพาหุภิฯ

๑๐๓๔. ‘‘อิมาสุ วีณาสุ พหูสุ วคฺคูสุ, มนุญฺญรูปาสุ หทเยริตํ ปีติํ [หทเยริตํ ปติ (สี.), หทเยริตมฺปิ ตํ (สฺยา.)];
ปวชฺชมานาสุ อตีว อจฺฉรา, ภมนฺติ กญฺญา ปทุเมสุ สิกฺขิตาฯ

๑๐๓๕. ‘‘ยทา จ คีตานิ จ วาทิตานิ จ, นจฺจานิ จิมานิ [เจมานิ (สี.)] สเมนฺติ เอกโต;
อเถตฺถ นจฺจนฺติ อเถตฺถ อจฺฉรา, โอภาสยนฺตี อุภโต วริตฺถิโยฯ

๑๐๓๖. ‘‘โส โมทสิ ตุริยคณปฺปโพธโน, มหียมาโน วชิราวุโธริว;
อิมาสุ วีณาสุ พหูสุ วคฺคูสุ, มนุญฺญรูปาสุ หทเยริตํ ปีติํฯ

๑๐๓๗. ‘‘กิํ ตฺวํ ปุเร กมฺมมกาสิ อตฺตนา, มนุสฺสภูโต ปุริมาย ชาติยา;
อุโปสถํ กํ วา [อุโปสถํ กิํ ว (สฺยา.)] ตุวํ อุปาวสิ, กํ [กิํ (สฺยา.)] ธมฺมจริยํ วตมาภิโรจยิฯ

๑๐๓๘. ‘‘นยิทมปฺปสฺส กตสฺส [นยิทํ อปฺปสฺส กตสฺส (สี. สฺยา.), สาเสทํ อปฺปกตสฺส (ก.)]
กมฺมุโน, ปุเพฺพ สุจิณฺณสฺส อุโปสถสฺส วา;
อิทฺธานุภาโว วิปุโล อยํ ตว, ยํ เทวสงฺฆํ อภิโรจเส ภุสํฯ

๑๐๓๙. “ทานสฺส เต อิทํ ผลํ, อโถ สีลสฺส วา ปน;
อโถ อญฺชลิกมฺมสฺส, ตํ เม อกฺขาหิ ปุจฺฉิโต’’ติฯ

๑๐๔๐. โส เทวปุตฺโต อตฺตมโน, โมคฺคลฺลาเนน ปุจฺฉิโต;
ปญฺหํ ปุฏฺโฐ วิยากาสิ, ยสฺส กมฺมสฺสิทํ ผลนฺติฯ

๑๐๔๑. “ชิตินฺทฺริยํ พุทฺธมโนมนิกฺกมํ, นรุตฺตมํ กสฺสปมคฺคปุคฺคลํ;
อวาปุรนฺตํ อมตสฺส ทฺวารํ, เทวาติเทวํ สตปุญฺญลกฺขณํฯ

๑๐๔๒. “ตมทฺทสํ กุญฺชรโมฆติณฺณํ, สุวณฺณสิงฺคีนทพิมฺพสาทิสํ;
ทิสฺวาน ตํ ขิปฺปมหุํ สุจีมโน, ตเมว ทิสฺวาน สุภาสิตทฺธชํฯ

๑๐๔๓. “ตมนฺนปานํ อถวาปิ จีวรํ, สุจิํ ปณีตํ รสสา อุเปตํ;
ปุปฺผาภิกิณฺณมฺหิ สเก นิเวสเน, ปติฏฺฐเปสิํ ส อสงฺคมานโสฯ

๑๐๔๔. “ตมนฺนปาเนน จ จีวเรน จ, ขเชฺชน โภเชฺชน จ สายเนน จ;
สนฺตปฺปยิตฺวา ทฺวิปทานมุตฺตมํ, โส สคฺคโส เทวปุเร รมามหํฯ

๑๐๔๕. “เอเตนุปาเยน อิมํ นิรคฺคฬํ, ยญฺญํ ยชิตฺวา ติวิธํ วิสุทฺธํฯ

ปหายหํ มานุสกํ สมุสฺสยํ, อินฺทูปโม [อินฺทสฺสโม (สฺยา. ก.)] เทวปุเร รมามหํฯ

๑๐๔๖. “อายุญฺจ วณฺณญฺจ สุขํ พลญฺจ, ปณีตรูปํ อภิกงฺขตา มุนิ;
อนฺนญฺจ ปานญฺจ พหุํ สุสงฺขตํ, ปติฏฺฐเปตพฺพมสงฺคมานเสฯ

๑๐๔๗. [กถา. ๗๙๙]“นยิมสฺมิํ โลเก ปรสฺมิํ [นยิมสฺมิํ วา โลเก ปรสฺมิํ (กถาวตฺถุ ๗๙๙), น ยิมสฺมิ โลเก ว ปรสฺมิ (?)] วา ปน, พุเทฺธน เสฏฺโฐ ว สโม ว วิชฺชติ;
อาหุเนยฺยานํ [ยมาหุเนยฺยานํ (ก.)] ปรมาหุติํ คโต, ปุญฺญตฺถิกานํ วิปุลปฺผเล สิน’’นฺติฯ

มหารถวิมานํ จุทฺทสมํฯ

มหารถวคฺโค ปญฺจโม นิฏฺฐิโตฯ

ตสฺสุทฺทานํ –

มณฺฑูโก เรวตี ฉโตฺต, กกฺกโฏ ทฺวารปาลโก;
เทฺว กรณียา เทฺว สูจิ, ตโย นาคา จ เทฺว รถา;
ปุริสานํ ปฐโม วโคฺค ปวุจฺจตีติฯ

ภาณวารํ ตติยํ นิฏฺฐิตํฯ

๖. ปายาสิวโคฺค

๑. ปฐมอคาริยวิมานวตฺถุ

๑๐๔๘. “ยถา วนํ จิตฺตลตํ ปภาสติ [ปกาสติ (ก.)], อุยฺยานเสฏฺฐํ ติทสานมุตฺตมํ;

ตถูปมํ ตุยฺหมิทํ วิมานํ, โอภาสยํ ติฏฺฐติ อนฺตลิเกฺขฯ

๑๐๔๙. ‘‘เทวิทฺธิปตฺโตสิ มหานุภาโว, มนุสฺสภูโต กิมกาสิ ปุญฺญํ;
เกนาสิ เอวํ ชลิตานุภาโว, วณฺโณ จ เต สพฺพทิสา ปภาสตี’’ติฯ

๑๐๕๐. โส เทวปุตฺโต อตฺตมโน, โมคฺคลฺลาเนน ปุจฺฉิโต;
ปญฺหํ ปุฏฺโฐ วิยากาสิ, ยสฺส กมฺมสฺสิทํ ผลํฯ

๑๐๕๑. ‘‘อหญฺจ ภริยา จ มนุสฺสโลเก, โอปานภูตา ฆรมาวสิมฺห;
อนฺนญฺจ ปานญฺจ ปสนฺนจิตฺตา, สกฺกจฺจ ทานํ วิปุลํ อทมฺหฯ

๑๐๕๒. ‘‘เตน เมตาทิโส วณฺโณ…เป.…วณฺโณ จ เม สพฺพทิสา ปภาสตี’’ติฯ

ปฐมอคาริยวิมานํ ปฐมํฯ

๒. ทุติยอคาริยวิมานวตฺถุ

๑๐๕๓. ‘‘ยถา วนํ จิตฺตลตํ ปภาสติ, อุยฺยานเสฏฺฐํ ติทสานมุตฺตมํ;
ตถูปมํ ตุยฺหมิทํ วิมานํ, โอภาสยํ ติฏฺฐติ อนฺตลิเกฺขฯ

๑๐๕๔. ‘‘เทวิทฺธิปตฺโตสิ มหานุภาโว, มนุสฺสภูโต กิมกาสิ ปุญฺญํ;
เกนาสิ เอวํ ชลิตานุภาโว, วณฺโณ จ เต สพฺพทิสา ปภาสตี’’ติฯ

๑๐๕๖. โส เทวปุตฺโต อตฺตมโน…เป.… ยสฺส กมฺมสฺสิทํ ผลํฯ
๑๐๕๗. ‘‘อหญฺจ ภริยา จ มนุสฺสโลเก, โอปานภูตา ฆรมาวสิมฺห;
อนฺนญฺจ ปานญฺจ ปสนฺนจิตฺตา, สกฺกจฺจ ทานํ วิปุลํ อทมฺหฯ

๑๐๕๘. ‘‘เตน เมตาทิโส วณฺโณ…เป.… วณฺโณ จ เม สพฺพทิสา ปภาสตี’’ติฯ

ทุติยอคาริยวิมานํ ทุติยํฯ

๓. ผลทายกวิมานวตฺถุ

๑๐๖๐. ‘‘อุจฺจมิทํ มณิถูณํ วิมานํ, สมนฺตโต โสฬส โยชนานิ;
กูฏาคารา สตฺตสตา อุฬารา, เวฬุริยถมฺภา รุจกตฺถตา สุภาฯ

๑๐๖๑. ‘‘ตตฺถจฺฉสิ ปิวสิ ขาทสิ จ, ทิพฺพา จ วีณา ปวทนฺติ วคฺคุํ;
อฏฺฐฏฺฐกา สิกฺขิตา สาธุรูปา, ทิพฺพา จ กญฺญา ติทสจรา อุฬารา;
นจฺจนฺติ คายนฺติ ปโมทยนฺติฯ

๑๐๖๒. ‘‘เทวิทฺธิปตฺโตสิ มหานุภาโว, มนุสฺสภูโต กิมกาสิ ปุญฺญํ;
เกนาสิ เอวํ ชลิตานุภาโว, วณฺโณ จ เต สพฺพทิสา ปภาสตี’’ติฯ

๑๐๖๓. โส เทวปุตฺโต อตฺตมโน…เป.… ยสฺส กมฺมสฺสิทํ ผลํฯ
๑๐๖๔. ‘‘ผลทายี ผลํ วิปุลํ ลภติ, ททมุชฺชุคเตสุ ปสนฺนมานโส;
โส หิ ปโมทติ [โมทติ (สี. สฺยา. ปี.)] สคฺคคโต ติทิเว [ตตฺถ (ก.)], อนุโภติ จ
ปุญฺญผลํ วิปุลํฯ

๑๐๖๕. ‘‘ตเววาหํ [ตเถวาหํ (สี. สฺยา. ปี.)] มหามุนิ, อทาสึ จตุโร ผเลฯ

๑๐๖๖. ตสฺมา หิ ผลํ อลเมว ทาตุํ, นิจฺจํ มนุเสฺสน สุขตฺถิเกน;
ทิพฺพานิ วา ปตฺถยตา สุขานิ, มนุสฺสโสภคฺคตมิจฺฉตา วาฯ

๑๐๖๗. ‘‘เตน เมตาทิโส วณฺโณ…เป….
วณฺโณ จ เม สพฺพทิสา ปภาสตี’’ติฯ

ผลทายกวิมานํ ตติยํฯ

๔. ปฐมอุปสฺสยทายกวิมานวตฺถุ

๑๐๖๘. ‘‘จนฺโท ยถา วิคตวลาหเก นเภ, โอภาสยํ คจฺฉติ อนฺตลิกฺเข;
ตถูปมํ ตุยฺหมิทํ วิมานํ, โอภาสยํ ติฏฺฐติ อนฺตลิกฺเขฯ

๑๐๗๐. ‘‘เทวิทฺธิปตฺโตสิ มหานุภาวา, มนุสฺสภูโต กิมกาสิ ปุญฺญํ;
เกนาสิ เอวํ ชลิตานุภาโว, วณฺโณ จ เต สพฺพทิสา ปภาสตี’’ติฯ

๑๐๗๑. โส เทวปุตฺโต อตฺตมโน…เป…. ยสฺส กมฺมสฺสิทํ ผลํฯ
๑๐๗๒. ‘‘อหญฺจ ภริยา จ มนุสฺสโลเก, อุปสฺสยํ อรหโต อทมฺห;
อนฺนญฺจ ปานญฺจ ปสนฺนจิตฺตา, สกฺกจฺจ ทานํ วิปุลํ อทมฺหฯ

๑๐๗๓. ‘‘เตน เมตาทิโส วณฺโณ…เป…. วณฺโณ จ เม สพฺพทิสา ปภาสตี’’ติฯ

ปฐมอุปสฺสยทายกวิมานํ จตุตฺถํฯ

๕. ทุติยอุปสฺสยทายกวิมานวตฺถุ

๑๐๗๕. สูริโย ยถา วิคตวลาหเก นเภ…เป….ฯ
(ยถา ปุริมวิมานํ ตถา วิตฺถาเรตพฺพํ)ฯ

๑๐๗๙. ‘‘เตน เมตาทิโส วณฺโณ…เป….วณฺโณ จ เม สพฺพทิสา ปภาสตี’’ติฯ

ทุติยอุปสฺสยทายกวิมานํ ปญฺจมํฯ

๖. ภิกฺขาทายกวิมานวตฺถุ

๑๐๘๑. ‘‘อุจฺจมิทํ มณิถูณํ วิมานํ, สมนฺตโต ทฺวาทส โยชนานิ;
กูฏาคารา สตฺตสตา อุฬารา, เวฬุริยถมฺภา รุจกตฺถตา สุภาฯ

๑๐๘๒. ‘‘เทวิทฺธิปตฺโตสิ มหานุภาโว, มนุสฺสภูโต กิมกาสิ ปุญฺญํ;
เกนาสิ เอวํ ชลิตานุภาโว, วณฺโณ จ เต สพฺพทิสา ปภาสตี’’ติฯ

๑๐๘๓. โส เทวปุตฺโต อตฺตมโน…เป…. ยสฺส กมฺมสฺสิทํ ผลํฯ
๑๐๘๔. ‘‘อหํ มนุเสฺสสุ มนุสฺสภูโต, ทิสฺวาน ภิกฺขุํ ตสิตํ กิลนฺตํ;
เอกาหํ ภิกฺขํ ปฏิปาทยิสฺสํ, สมงฺคิ ภตฺเตน ตทา อกาสึฯ

๑๐๘๕. ‘‘เตน เมตาทิโส วณฺโณ…เป…. วณฺโณ จ เม สพฺพทิสา ปภาสตี’’ติฯ

ภิกฺขาทายกวิมานํ ฉฏฺฐํฯ

๗. ยวปาลกวิมานวตฺถุ

๑๐๘๘. “อุจฺจมิทํ มณิถูณํ วิมานํ…เป.… วณฺโณ จ เต สพฺพทิสา ปภาสตี”ติฯ
๑๐๘๙. โส เทวปุตฺโต อตฺตมโน…เป.… ยสฺส กมฺมสฺสิทํ ผลํฯ
๑๐๙๐. “อหํ มนุสฺเสสุ มนุสฺสภูโต, อโหสิ ยวปาลโก;
อทฺทสํ วิรชํ ภิกฺขุํ, วิปฺปสนฺนมนาวิลํฯ

๑๐๙๑. “ตสฺส อทาสหํ ภาคํ, ปสนฺโน เสหิ ปาณิภิ;
กุมฺมาสปิณฺฑํ ทตฺวาน, โมทามิ นนฺทเน วเนฯ

๑๐๙๒. “เตน เมตาทิโส วณฺโณ…เป.… วณฺโณ จ เม สพฺพทิสา ปภาสตี”ติฯ

ยวปาลกวิมานํ สตฺตมํฯ

๘. ปฐมกุณฺฑลีวิมานวตฺถุ

๑๐๙๓. “อลงฺกโต มลฺยธโร สุวตฺโถ, สุกุณฺฑลี กปฺปิตเกสมสฺสุ;
อามุตฺตหตฺถาภรโณ ยสสฺสี, ทิพฺเพ วิมานมฺหิ ยถาปิ จนฺทิมาฯ

๑๐๙๔. “ทิพฺพา จ วีณา ปวทนฺติ วคฺคุํ, อฏฺฐฏฺฐกา สิกฺขิตา สาธุรูปา;
ทิพฺพา จ กญฺญา ติทสจรา อุฬารา, นจฺจนฺติ คายนฺติ ปโมทยนฺติฯ

๑๐๙๕. “เทวิทฺธิปตฺโตสิ มหานุภาโว, มนุสฺสภูโต กิมกาสิ ปุญฺญํ;
เกนาสิ เอวํ ชลิตานุภาโว, วณฺโณ จ เต สพฺพทิสา ปภาสตี”ติฯ

๑๐๙๖. โส เทวปุตฺโต อตฺตมโน…เป.… ยสฺส กมฺมสฺสิทํ ผลํฯ
๑๐๙๗. “อหํ มนุสฺเสสุ มนุสฺสภูโต, ทิสฺวาน สมเณ สีลวนฺเต;
สมฺปนฺนวิชฺชาจรเณ ยสสฺสี, พหุสฺสุเต ตณฺหกฺขยูปปนฺเน;
อนฺนญฺจ ปานญฺจ ปสนฺนจิตฺโต, สกฺกจฺจ ทานํ วิปุลํ อทาสิํฯ

๑๐๙๘. “เตน เมตาทิโส วณฺโณ…เป.…วณฺโณ จ เม สพฺพทิสา ปภาสตี”ติฯ

ปฐมกุณฺฑลีวิมานํ อฏฺฐมํฯ

๙. ทุติยกุณฺฑลีวิมานวตฺถุ

๑๑๐๑. “อลงฺกโต มลฺยธโร สุวตฺโถ, สุกุณฺฑลี กปฺปิตเกสมสฺสุ;
อามุตฺตหตฺถาภรโณ ยสสฺสี, ทิพฺเพ วิมานมฺหิ ยถาปิ จนฺทิมาฯ

๑๑๐๒. “ทิพฺพา จ วีณา ปวทนฺติ วคฺคุํ, อฏฺฐฏฺฐกา สิกฺขิตา สาธุรูปา;
ทิพฺพา จ กญฺญา ติทสจรา อุฬารา, นจฺจนฺติ คายนฺติ ปโมทยนฺติฯ

๑๑๐๓. “เทวิทฺธิปตฺโตสิ มหานุภาโว, มนุสฺสภูโต กิมกาสิ ปุญฺญํ;
เกนาสิ เอวํ ชลิตานุภาโว, วณฺโณ จ เต สพฺพทิสา ปภาสตี”ติฯ

๑๑๐๔. โส เทวปุตฺโต อตฺตมโน…เป.… ยสฺส กมฺมสฺสิทํ ผลํฯ
๑๑๐๕. “อหํ มนุสฺเสสุ มนุสฺสภูโต, ทิสฺวาน สมเณ สาธุรูเป [สีลวนฺเต (ก.)];
สมฺปนฺนวิชฺชาจรเณ ยสสฺสี, พหุสฺสุเต สีลวนฺเต ปสนฺเน [สีลวตูปปนฺเน (ก. สี. ก.)];
อนฺนญฺจ ปานญฺจ ปสนฺนจิตฺโต, สกฺกจฺจ ทานํ วิปุลํ อทาสิํฯ

๑๑๐๖. “เตน เมตาทิโส วณฺโณ…เป.…วณฺโณ จ เม สพฺพทิสา ปภาสตี”ติฯ

ทุติยกุณฺฑลีวิมานํ นวมํฯ

๑๐. (อุตฺตร) ปายาสิวิมานวตฺถุ

๑๑๐๘. “ยา เทวราชสฺส สภา สุธมฺมา, ยตฺถจฺฉติ เทวสงฺโฆ สมคฺโค;
ตถูปมํ ตุยฺหมิทํ วิมานํ, โอภาสยํ ติฏฺฐติ อนฺตลิกฺเขฯ

๑๑๐๙. “เทวิทฺธิปตฺโตสิ มหานุภาโว, มนุสฺสภูโต กิมกาสิ ปุญฺญํ;
เกนาสิ เอวํ ชลิตานุภาโว, วณฺโณ จ เต สพฺพทิสา ปภาสตี’’ติฯ

๑๑๑๐. โส เทวปุตฺโต อตฺตมโน…เป.… ยสฺส กมฺมสฺสิทํ ผลํฯ
๑๑๑๑. “อหํ มนุสฺสสฺสุ มนุสฺสภูโต, รโญฺญ ปายาสิสฺส อโหสึ มาณโว;
ลทฺธา ธนํ สํวิภาคํ อกาสึ, ปิยา จ เม สีลวนฺโต อเหสุํ;
อนฺนญฺจ ปานญฺจ ปสนฺนจิตฺโต, สกฺกจฺจ ทานํ วิปุลํ อทาสึฯ

๑๑๑๒. “เตน เมตาทิโส วณฺโณ…เป. …วณฺโณ จ เม สพฺพทิสา ปภาสตี’’ติฯ
(อุตฺตร) ปายาสิวิมานํ [อุตฺตรวิมานํ (สี. สฺยา. อฏฺฐ.)] ทสมํฯ

ปายาสิวคฺโค ฉฏฺโฐ นิฏฺฐิโตฯ

ตสฺสุทฺทานํ –

เทฺว อคาริโน ผลทายี, เทฺว อุปสฺสยทายี ภิกฺขาย ทายี;
ยวปาลโก เจว เทฺว, กุณฺฑลิโน ปายาสีติ [ปาฐเภโท นตฺถิ];

ปุริสานํ ทุติโย วคฺค ปวุจฺจตีติฯ

๗. สุนิกฺขิตฺตวคฺค

๑. จิตฺตลตาวิมานวตฺถุ

๑๑๑๓. “ยถา วนํ จิตฺตลตํ ปภาสติ, อุยฺยานเสฏฺฐํ ติทสานมุตฺตมํ;
ตถูปมํ ตุยฺหมิทํ วิมานํ, โอภาสยํ ติฏฺฐติ อนฺตลิกฺเขฯ

๑๑๑๔. “เทวิทฺธิปตฺโตสิ มหานุภาโว, มนุสฺสภูโต กิมกาสิ ปุญฺญํ;
เกนาสิ เอวํ ชลิตานุภาโว, วณฺโณ จ เต สพฺพทิสา ปภาสตี’’ติฯ

๑๑๑๖. โส เทวปุตฺโต อตฺตมโน…เป.… ยสฺส กมฺมสฺสิทํ ผลํฯ
๑๑๑๗. “อหํ มนุสฺสสฺสุ มนุสฺสภูโต, ทลิทฺโท อตาโณ กปโณ กมฺมกโร อโหสึ;
ชิณฺเณ จ มาตาปิตโร อภารึ [อภรึ (สี. สฺยา.)], ปิยา จ เม สีลวนฺโต อเหสุํ;
อนฺนญฺจ ปานญฺจ ปสนฺนจิตฺโต, สกฺกจฺจ ทานํ วิปุลํ อทาสึฯ

๑๑๑๘. “เตน เมตาทิโส วณฺโณ…เป.… วณฺโณ จ เม สพฺพทิสา ปภาสตี’’ติฯ
จิตฺตลตาวิมานํ ปฐมํฯ

๒. นนฺทนวิมานวตฺถุ

๑๑๒๒. “ยถา วนํ นนฺทนํ [นนฺทนํ จิตฺตลตํ (สี. สฺยา. ก.), นนฺทวนํ (ก.)] ปภาสติ, อุยฺยาน เสฏฺฐํ ติทสานมุตฺตมํ;
ตถูปมํ ตุยฺหมิทํ วิมานํ, โอภาสยํ ติฏฺฐติ อนฺตลิเกฺขฯ

๑๑๒๓. “เทวิทฺธิปโตฺตสิ มหานุภาโว, มนุสฺสภูโต กิมกาสิ ปุญฺญํ;
เกนาสิ เอวํ ชลิตานุภาโว, วโณฺณ จ เต สพฺพทิสา ปภาสตี’’ติฯ

๑๑๒๔. โส เทวปุโตฺต อตฺตมโน…เป.… ยสฺส กมฺมสฺสิทํ ผลํฯ
๑๑๒๕. “อหํ มนุเสฺสสุ มนุสฺสภูโต, ทลิโทฺท อตาโณ กปโณ กมฺมกโร อโหสิํ;
ชิเณฺณ จ มาตาปิตโร อภาริํ, ปิยา จ เม สีลวโนฺต อเหสุํ;
อนฺนญฺจ ปานญฺจ ปสนฺนจิโตฺต, สกฺกจฺจ ทานํ วิปุลํ อทาสิํฯ

๑๑๒๖. “เตน เมตาทิโส วโณฺณ…เป.… วโณฺณ จ เม สพฺพทิสา ปภาสตี’’ติฯ
นนฺทนวิมานํ ทุติยํฯ

๓. มณิถูณวิมานวตฺถุ

๑๑๒๗. “อุจฺจมิทํ มณิถูณํ วิมานํ, สมนฺตโต ทฺวาทส โยชนานิ;
กูฏาคารา สตฺตสตา อุฬารา, เวฬุริยถมฺภา รุจกตฺถตา สุภาฯ

๑๑๒๘. “ตตฺถจฺฉสิ ปิวสิ ขาทสิ จ, ทิพฺพา จ วีณา ปวทนฺติ วคฺคุํ;
ทิพฺพา รสา กามคุเณตฺถ ปญฺจ, นาริโย จ นจฺจนฺติ สุวณฺณฉนฺนาฯ

๑๑๒๙. “เกน เตตาทิโส วโณฺณ…เป.…วโณฺณ จ เต สพฺพทิสา ปภาสตี’’ติฯ
๑๑๓๐. โส เทวปุโตฺต อตฺตมโน…เป.…ยสฺส กมฺมสฺสิทํ ผลํฯ
๑๑๓๑. “อหํ มนุเสฺสสุ มนุสฺสภูโต, วิวเน ปเถ สงฺกมนํ [จงฺกมนํ (สี.), จงฺกมํ (สฺยา.), สมกํ (ก. สี.)] อกาสิํ;
อารามรุกฺขานิ จ โรปยิสฺสํ, ปิยา จ เม สีลวโนฺต อเหสุํ;
อนฺนญฺจ ปานญฺจ ปสนฺนจิโตฺต, สกฺกจฺจ ทานํ วิปุลํ อทาสิํฯ

๑๑๓๒. “เตน เมตาทิโส วโณฺณ…เป.… วโณฺณ จ เม สพฺพทิสา ปภาสตี’’ติฯ
มณิถูณวิมานํ ตติยํฯ

๔. สุวณฺณวิมานวตฺถุ

๑๑๓๓. “โสวณฺณมเย ปพฺพตสฺมิํ, วิมานํ สพฺพโตปภํ;
เหมชาลปฏิจฺฉนฺนํ [เหมชาลกปจฺฉนฺนํ (สี.)], กิงฺกิณิ [กิงฺกณิก (สฺยา. ก.), กิงฺกิณิก (ปี.)] ชาลกปฺปิตํ฿

๑๑๓๔. “อฏฺฐํสา สุกตา ถมฺภา, สเพฺพ เวฬุริยามยา;
เอกเมกาย อํสิยา, รตนา สตฺต นิมฺมิตาฯ

๑๑๓๕. “เวฬุริยสุวณฺณสฺส, ผลิกา รูปิยสฺส จ;
มสารคลฺลมุตฺตาหิ, โลหิตงฺคมณีหิ จฯ

๑๑๓๖. “จิตฺรา มโนรมา ภูมิ, น ตตฺถุทฺธํสตี รโช;

โคปาณสีคณา ปีตา, กูฏํ ธาเรนฺติ นิมฺมิตาฯ

๑๑๓๘. ‘‘โสปาณานิ จ จตฺตาริ, นิมฺมิตา จตุโร ทิสา;
นานารตนคเพฺภหิ , อาทิโจฺจว วิโรจติฯ

๑๑๓๙. ‘‘เวทิยา จตโสฺส ตตฺถ, วิภตฺตา ภาคโส มิตา;
ททฺทลฺลมานา อาภนฺติ, สมนฺตา จตุโร ทิสาฯ

๑๑๔๐. ‘‘ตสฺมึ วิมาเน ปวเร, เทวปุตฺต มหปฺปโภ;
อติโรจสิ วเณฺณน, อุทยนฺตว ภาณุมาฯ

๑๑๔๑. ‘‘ทานสฺส เต อิทํ ผลํ, อโถ สีลสฺส วา ปน;
อโถ อญฺชลิกมฺมสฺส, ตํ เม อกฺขาหิ ปุจฺฉิโต’’ฯ

๑๑๔๒. โส เทวปุตฺต อตฺตมโน…เป.… ยสฺส กมฺมสฺสิทํ ผลํฯ
๑๑๔๓. ‘‘อหํ อนฺธกวินฺทสฺมึ, พุทฺธสฺสาทิจฺจพนฺธุโน;
วิหารํ สตฺถุ กาเรสึ, ปสโนฺน เสหิ ปาณิภิฯ

๑๑๔๔. ‘‘ตตฺถ คนฺธญฺจ มาลญฺจ, ปจฺจยญฺจ [ปจฺจคฺฆญฺจ (สี.), ปจฺจคฺฆญฺจ (?)] วิเลปนํ;
วิหารํ สตฺถุ อทาสึ, วิปฺปสเนฺนน เจตสา;
เตน มยฺหํ อิทํ ลทฺธํ, วสํ วเตฺตมิ นนฺทเนฯ

๑๑๔๕. ‘‘นนฺทเน จ วเน [นนฺทเน ปวเน (สี. สฺยา.)] รเมฺม, นานาทิชคณายุเต;
รมามิ นจฺจคีเตหิ, อจฺฉราหิ ปุรกฺขโต’’ติฯ

สุวณฺณวิมานํ จตุตฺถํฯ

๕. อมฺพวิมานวตฺถุ

๑๑๔๖. ‘‘อุจฺจมิทํ มณิถูณํ วิมานํ, สมนฺตโต ทฺวาทส โยชนานิ;
กูฏาคารา สตฺตสตา อุฬารา, เวฬุริยถมฺภา รุจกตฺถตา สุภาฯ

๑๑๔๗. ‘‘ตตฺถจฺฉสิ ปิวสิ ขาทสิ จ, ทิพฺพา จ วีณา ปวทนฺติ วคฺคุํ;
ทิพฺพา รสา กามคุเณตฺถ ปญฺจ, นาริโย จ นจฺจนฺติ สุวณฺณฉนฺนาฯ

๑๑๔๘. ‘‘เกน เตตาทิโส วโณฺณ…เป.… วโณฺณ จ เต สพฺพทิสา ปภาสตี’’ติฯ
๑๑๕๐. โส เทวปุตฺต อตฺตมโน…เป.… ยสฺส กมฺมสฺสิทํ ผลํฯ
๑๑๕๑. ‘‘คิมฺหานํ ปจฺฉิเม มาเส, ปตปเนฺต [ปตาปเนฺต (สฺยา.), ปตาเปเนฺต (ก.)] ทิวงฺกเร;
ปเรสํ ภตโก โปโส, อมฺพารามมสิญฺจติฯ

๑๑๕๒. ‘‘อถ เตนาคมา ภิกฺขุ, สาริปุโตฺตติ วิสฺสุโต;
กิลนฺตรูโป กาเยน, อกิลโนฺตว เจตสาฯ

๑๑๕๓. ‘‘ตญฺจ ทิสฺวาน อายนฺตํ, อโวจํ อมฺพสิญฺจโก;
สาธุ ตํ [สาธุกํ (ก.)] ภเนฺต นฺหาเปยฺยํ, ยํ มมสฺส สุขาวหํฯ

๑๑๕๔. ‘‘ตสฺส เม อนุกมฺปาย, นิกฺขิปิ ปตฺตจีวรํ;

นิสีทิ รุกฺขมูลสฺมึ, ฉายาย เอกจีวโรฯ

๑๑๕๕. ‘‘ตญฺจ อเจฺฉน วารินา, ปสนฺนมานโส นโร;
นฺหาปยี รุกฺขมูลสฺมึ, ฉายาย เอกจีวรํฯ

๑๑๕๖. ‘‘อโมฺพ จ สิโตฺต สมโณ จ นฺหาปิโต, มยา จ ปุญฺญํ ปสุตํ อนปฺปกํ;
อิติ โส ปีติยา กายํ, สพฺพํ ผรติ อตฺตโนฯ

๑๑๕๗. ‘‘ตเทว เอตฺตกํ กมฺมํ, อกาสึ ตาย ชาติยา;
ปหาย มานุสํ เทหํ, อุปปโนฺนมฺหิ นนฺทนํฯ

๑๑๕๘. ‘‘นนฺทเน จ วเน รเมฺม, นานาทิชคณายุเต;
รมามิ นจฺจคีเตหิ, อจฺฉราหิ ปุรกฺขโต’’ติฯ

อมฺพวิมานํ ปญฺจมํฯ

๖. โคปาลวิมานวตฺถุ

๑๑๕๙. ‘‘ทิสฺวาน เทวํ ปฏิปุจฺฉิ ภิกฺขุ, อุเจฺจ วิมานมฺหิ จิรฏฺฐิติเก;
อามุตฺตหตฺถาภรณํ ยสสฺสึ [อามุตฺตหตฺถาภรโณ ยสสฺสี (สฺยา. ปี. ก.)], ทิเพฺพ วิมานมฺหิ ยถาปิ จนฺทิมาฯ

๑๑๖๐. ‘‘อลงฺกโต มลฺยธโร [มาลภารี (สี.), มาลธรี (ก.)] สุวโตฺถ, สุกุณฺฑลี กปฺปิตเกสมสฺสุ;
อามุตฺตหตฺถาภรโณ ยสสฺสี, ทิเพฺพ วิมานมฺหิ ยถาปิ จนฺทิมาฯ

๑๑๖๑. ‘‘ทิพฺพา จ วีณา ปวทนฺติ วคฺคุํ, อฎฺฐฎฺฐกา สิกฺขิตา สาธุรูปา;
ทิพฺพา จ กญฺญา ติทสจรา อุฬารา, นจฺจนฺติ คายนฺติ ปโมทยนฺติฯ

๑๑๖๒. ‘‘เทวิทฺธิปโตฺตสิ มหานุภาโว, มนุสฺสภูโต กิมกาสิ ปุญฺญํ;
เกนาสิ เอวํ ชลิตานุภาโว, วโณฺณ จ เต สพฺพทิสา ปภาสตี’’ติฯ

๑๑๖๓. โส เทวปุโตฺต อตฺตมโน…เป.… ยสฺส กมฺมสฺสิทํ ผลํฯ
๑๑๖๔. ‘‘อหํ มนุเสฺสสุ มนุสฺสภูโต, สงฺคมฺม รกฺขิสฺสํ ปเรสํ เธนุโย;
ตโต จ อาคา สมโณ มมนฺติเก คาโว จ มาเส อคมํสุ ขาทิตุํฯ

๑๑๖๕. ‘‘ทฺวยชฺช กิจฺจํ อุภยญฺจ การิยํ, อิเจฺจวหํ [อิเจฺจวํ (ก.)] ภเนฺต ตทา วิจินฺตยึ;
ตโต จ สญฺญํ ปฏิลทฺธโยนิโส, ททามิ ภเนฺตติ ขิปึ อนนฺตกํฯ

๑๑๖๖. ‘‘โส มาสเขตฺตํ ตุริโต อวาสรึ, ปุรา อยํ ภญฺชติ ยสฺสิทํ ธนํ;
ตโต จ กโณฺห อุรโค มหาวิโส, อฑํสิ ปาเท ตุริตสฺส เม สโตฯ

๑๑๖๗. ‘‘สฺวาหํ อโฏฺฏมฺหิ ทุเกฺขน ปีฬิโต, ภิกฺขุ จ ตํ สามํ มุญฺจิตฺวานนฺตกํ [มุญฺจิตฺว นนฺตกํ (สี.), มุญฺจิตฺวา อนนฺตกํ (สฺยา.)];
อหาสิ กุมฺมาสํ มมานุกมฺปยา [มมานุกมฺปิยา (ปี. ก.), มมานุกมฺปาย (สฺยา.)], ตโต จุโต กาลกโตมฺหิ เทวตาฯ

๑๑๖๘. ‘‘เตเนว กมฺมํ กุสลํ กตํ มยา, สุขญฺจ กมฺมํ อนุโภมิ อตฺตนา;
ตยา หิ ภนฺเต อนุกมฺปิโต ภุสํ, กตญฺญุตาย อภิปาทยามิ ตํฯ

๑๑๖๙. ‘‘สเทวเก โลเก สมารเก จ, อญฺโญ มุนิ นตฺถิ ตยานุกมฺปโก;
ตยา หิ ภนฺเต อนุกมฺปิโต ภุสํ, กตญฺญุตาย อภิวาทยามิ ตํฯ

๑๑๗๐. ‘‘อิมสฺมึ โลเก ปรสฺมึ วา ปน, อญฺโญ มุนี นตฺถิ ตยานุกมฺปโก;
ตยา หิ ภนฺเต อนุกมฺปิโต ภุสํ, กตญฺญุตาย อภิวาทยามิ ต’’นฺติฯ

โคปาลวิมานํ ฉฏฺฐํฯ

๗. กณฺฑกวิมานวตฺถุ

๑๑๗๑. ‘‘ปุณฺณมาเส ยถา จนฺโท, นกฺขตฺตปริวาริโต;
สมนฺตา อนุปริยาติ, ตารกาธิปตี สสีฯ

๑๑๗๒. ‘‘ตถูปมํ อิทํ พฺยมฺหํ, ทิพฺพํ เทวปุรมฺหิ จ;
อติโรจติ วณฺเณน, อุทยนฺตว รํสิมาฯ

๑๑๗๓. ‘‘เวฬุริยสุวณฺณสฺส, ผลิกา รูปิยสฺส จ;
มสารคลฺลมุตฺตาหิ, โลหิตงฺคมณีหิ จฯ

๑๑๗๔. ‘‘จิตฺรา มโนรมา ภูมิ, เวฬุริยสฺส สนฺถตา;
กูฏาคารา สุภา รมฺมา, ปาสาโท เต สุมาปิโตฯ

๑๑๗๕. ‘‘รมฺมา จ เต โปกฺขรณี, ปุถุโลมนิเสวิตา;
อโจฺฉทกา วิปฺปสนฺนา, โสวณฺณวาลุกสนฺถตาฯ

๑๑๗๖. ‘‘นานาปทุมสญฺฉนฺนา, ปุณฺฑรีกสโมตตา [สโมตฺถตา (ก.), สโมคตา (สฺยา.)];
สุรภึ สมฺปวายนฺติ, มนุญฺญา มาลุเตริตาฯ

๑๑๗๗. ‘‘ตสฺสา เต อุภโต ปเสฺส, วนคุมฺพา สุมาปิตา;
อุเปตา ปุปฺผรุกฺเขหิ, ผลรุกฺเขหิ จูภยํฯ

๑๑๗๘. ‘‘โสวณฺณปาเท ปลฺลงฺเก, มุทุเก โคณกตฺถเต [โจลสนฺถเต (สี.)];
นิสินฺนํ เทวราชํว, อุปติฏฺฐนฺติ อจฺฉราฯ

๑๑๗๙. ‘‘สพฺพาภรณสญฺฉนฺนา, นานามาลาวิภูสิตา;
รเมนฺติ ตํ มหิทฺธิกํ, วสวตฺตีว โมทสิฯ

๑๑๘๐. ‘‘เภริสงฺขมุทิงฺคาหิ, วีณาหิ ปณเวหิ จ;
รมสิ รติสมฺปนฺโน, นจฺจคีเต สุวาทิเตฯ

๑๑๘๑. ‘‘ทิพฺพา เต วิวิธา รูปา, ทิพฺพา สทฺทา อโถ รสา;
คนฺธา จ เต อธิเปฺปตา, โผฏฺฐพฺพา จ มโนรมาฯ

๑๑๘๒. ‘‘ตสฺมึ วิมาเน ปวเร, เทวปุตฺต มหปฺปโภ;

อติโรจสิ วเณฺณน, อุทยโนฺตว ภาณุมาฯ

๑๑๘๓. ‘‘ทานสฺส เต อิทํ ผลํ, อโถ สีลสฺส วา ปน;
อโถ อญฺชลิกมฺมสฺส, ตํ เม อกฺขาหิ ปุจฺฉิโต’’ฯ

๑๑๘๔. โส เทวปุโตฺต อตฺตมโน…เป.… ยสฺส กมฺมสฺสิทํ ผลํฯ
๑๑๘๕. ‘‘อหํ กปิลวตฺถุสฺมิํ, สากิยานํ ปุรุตฺตเม;
สุโทฺธทนสฺส ปุตฺตสฺส, กณฺฑโก สหโช อหํฯ

๑๑๘๖. ‘‘ยทา โส อฑฺฒรตฺตายํ, โพธาย มภินิกฺขมิ;
โส มํ มุทูหิ ปาณีหิ, ชาลิ [ชาล (สี.)] ตมฺพนเขหิ จฯ

๑๑๘๗. ‘‘สตฺถิํ อาโกฏยิตฺวาน, วห สมฺมาติ จพฺรวิ;
อหํ โลกํ ตารยิสฺสํ, ปโตฺต สโมฺพธิมุตฺตมํฯ

๑๑๘๘. ‘‘ตํ เม คิรํ สุณนฺตสฺส, หาโส เม วิปุโล อหุ;
อุทคฺคจิโตฺต สุมโน, อภิสีสิํ [อภิสีํสิํ (สี.), อภิสีสิ (ปี.)] ตทา อหํฯ

๑๑๘๙. ‘‘อภิรูฬฺหญฺจ มํ ญตฺวา, สกฺยปุตฺตํ มหายสํ;
อุทคฺคจิโตฺต มุทิโต, วหิสฺสํ ปุริสุตฺตมํฯ

๑๑๙๐. ‘‘ปเรสํ วิชิตํ คนฺตฺวา, อุคฺคตสฺมิํ ทิวากเร [ทิวงฺกเร (สฺยา. ก.)];
มมํ ฉนฺนญฺจ โอหาย, อนเปโกฺข โส อปกฺกมิฯ

๑๑๙๑. ‘‘ตสฺส ตมฺพนเข ปาเท, ชิวฺหาย ปริเลหิสํ;
คจฺฉนฺตญฺจ มหาวีรํ, รุทมาโน อุทิกฺขิสํฯ

๑๑๙๒. ‘‘อทสฺสเนนหํ ตสฺส, สกฺยปุตฺตสฺส สิรีมโต;
อลตฺถํ ครุกาพาธํ, ขิปฺปํ เม มรณํ อหุฯ

๑๑๙๓. ‘‘ตเสฺสว อานุภาเวน, วิมานํ อาวสามิทํ;
สพฺพกามคุโณเปตํ , ทิพฺพํ เทวปุรมฺหิ จฯ

๑๑๙๔. ‘‘ยญฺจ เม อหุวา หาโส, สทฺทํ สุตฺวาน โพธิยา;
เตเนว กุสลมูเลน, ผุสิสฺสํ อาสวกฺขยํฯ

๑๑๙๕. ‘‘สเจ หิ ภเนฺต คเจฺฉยฺยาสิ, สตฺถุ พุทฺธสฺส สนฺติเก;
มมาปิ นํ วจเนน, สิรสา วชฺชาสิ วนฺทนํฯ

๑๑๙๖. ‘‘อหมฺปิ ทฎฺฐุํ คจฺฉิสฺสํ, ชินํ อปฺปฎิปุคฺคลํ;
ทุลฺลภํ ทสฺสนํ โหติ, โลกนาถาน ตาทิน’’นฺติฯ

๑๑๙๗. โส กตญฺญู กตเวที, สตฺถารํ อุปสงฺกมิ;
สุตฺวา คิรํ จกฺขุมโต, ธมฺมจกฺขุํ วิโสธยิฯ

๑๑๙๘. วิโสเธตฺวา ทิฎฺฐิคตํ, วิจิกิจฺฉํ วตานิ จ;
วนฺทิตฺวา สตฺถุโน ปาเท, ตเตฺถวนฺตรธายถาติ [ตเตฺถวนฺตรธายตีติ (ก.)]ฯ

กณฺฑกวิมานํ สตฺตมํฯ

๘. อเนกวณฺณวิมานวตฺถุ

๑๑๙๙. ‘‘อเนกวณฺณํ ทรโสกนาสนํ, วิมานมารุยฺห อเนกจิตฺตํ;
ปริวาริโต อจฺฉราสงฺคเณน, สุนิมฺมิโต ภูตปตีว โมทสิฯ

๑๒๐๐. ‘‘สมสฺสโม นตฺถิ กุโต ปนุตฺตโร [อุตฺตริ (ก.)], ยเสน ปุญฺเญน จ อิทฺธิยา จ;
สพฺเพ จ เทวา ติทสคณา สเมจฺจ, ตํ ตํ นมสฺสนฺติ สสึว เทวา;
อิมา จ เต อจฺฉราโย สมนฺตโต, นจฺจนฺติ คายนฺติ ปโมทยนฺติฯ

๑๒๐๑. ‘‘เทวิทฺธิปตฺโตสิ มหานุภาโว, มนุสฺสภูโต กิมกาสิ ปุญฺญํ;
เกนาสิ เอวํ ชลิตานุภาโว, วณฺโณ จ เต สพฺพทิสา ปภาสตี’’ติฯ

๑๒๐๒. โส เทวปุตฺโต อตฺตมโน…เป.… ยสฺส กมฺมสฺสิทํ ผลํฯ
๑๒๐๓. ‘‘อหํ ภทเนฺต อหุวาสิ ปุเพฺพ, สุเมธนามสฺส ชินสฺส สาวโก;
ปุถุชฺชโน อนนุโพโธหมสฺมิ [อนวโพโธหมสฺมิ (สี.), อนนุโพโธหมาสึ (?)], โส
สตฺต วสฺสานิ ปริพฺพชิสฺสหํ [ปพฺพชิสฺสหํ (สฺยา. ก.), ปพฺพชิสาหํ (ปี.)]ฯ

๑๒๐๔. ‘‘โสหํ สุเมธสฺส ชินสฺส สตฺถุโน, ปรินิพฺพุตโสฺสฆติณฺณสฺส ตาทิโน;
รตนุจฺจยํ เหมชาเลน ฉนฺนํ, วนฺทิตฺวา ถูปสฺมิ มนํ ปสาทยึฯ

๑๒๐๕. ‘‘น มาสิ ทานํ น จ มตฺถิ ทาตุํ, ปเร จ โข ตตฺถ สมาทเปสึ;
ปูเชถ นํ ปูชนียสฺส [ปูชเนยฺยสฺส (สฺยา. ก.)] ธาตุํ, เอวํ กิร สคฺคมิโต คมิสฺสถฯ

๑๒๐๖. ‘‘ตเทว กมฺมํ กุสลํ กตํ มยา, สุขญฺจ ทิพฺพํ อนุโภมิ อตฺตนา;
โมทามหํ ติทสคณสฺส มเชฺฌ, น ตสฺส ปุญฺญสฺส ขยมฺปิ อชฺฌค’’นฺติฯ

อเนกวณฺณวิมานํ อฏฺฐมํฯ

๙. มฏฺฐกุณฺฑลีวิมานวตฺถุ

๑๒๐๗. [เป. ว. ๑๘๖] ‘‘อลงฺกโต มฏฺฐกุณฺฑลี [มฏฺฏกุณฺฑลี (สี.)], มาลธารี หริจนฺทนุสฺส
โท;
พาหา ปคฺคยฺห กนฺทสิ, วนมเชฺฌ กึ ทุกฺขิโต ตุว’’นฺติฯ

๑๒๐๘. ‘‘โสวณฺณมโย ปภสฺสโร, อุปฺปโนฺน รถปญฺชโร มม;
ตสฺส จกฺกยุคํ น วินฺทามิ, เตน ทุเกฺขน ชหามิ [ชหิสฺสํ (สี.), ชหิสฺสามิ (สฺยา. ปี.)]
ชีวิต’’นฺติฯ

๑๒๐๙. ‘‘โสวณฺณมยํ มณิมยํ, โลหิตกมยํ [โลหิตงฺคมยํ (สฺยา.), โลหิตงฺกมยํ (สี.),
โลหมยํ (กตฺถจิ)] อถ รูปิยมยํ;
อาจิกฺข [อาจิกฺขถ (ก.)] เม ภทฺทมาณว, จกฺกยุคํ ปฏิปาทยามิ เต’’ติฯ

๑๒๑๐. โส มาณโว ตสฺส ปาวทิ, ‘‘จนฺทิมสูริยา อุภเยตฺถ ทิสฺสเร;
โสวณฺณมโย รโถ มม, เตน จกฺกยุเคน โสภตี’’ติฯ

๑๒๑๓. “พาโล โข ตฺวํ อสิ มาณว, โย ตฺวํ ปตฺถยเส อปตฺถิยํ;
มญฺญามิ ตฺวํ มริสฺสสิ, น หิ ตฺวํ ลจฺฉสิ จนฺทิมสูริเย”ติฯ

๑๒๑๔. “คมนาคมนมฺปิ ทิสฺสติ, วณฺณธาตุ อุภยตฺถ วีถิยา;
เปโต [เปโต ปน (สี. สฺยา.)] กาลกโต น ทิสฺสติ, โก นิธ กนฺทตํ พาลฺยตโร”ติฯ

๑๒๑๕. “สจฺจํ โข วเทสิ มาณว, อหเมว กนฺทตํ พาลฺยตโร;
จนฺทํ วิย ทารโก รุทํ, เปตํ กาลกตาภิปตฺถยิ”นฺติฯ

๑๒๑๖. “อาทิตฺตํ วต มํ สนฺตํ, ฆตสิตฺตํว ปาวกํ;
วารินา วิย โอสิญฺจํ, สพฺพํ นิพฺพาปเย ทรํฯ

๑๒๑๗. “อพฺพหี [อพฺพูฬฺห (ปี.), อพฺพูฬฺหํ (สฺยา. ก.)] วต เม สลฺลํ, โสกํ หทยนิสฺสิตํ;
โย เม โสกปเรตสฺส, ปุตฺตโสกํ อปานุทิฯ

๑๒๑๘. “สฺวาหํ อพฺพูฬฺหสโลฺลสฺมิ, สีติภูโตสฺมิ นิพฺพุโต;
น โสจามิ น โรทามิ, วต สุตฺวาน มาณวาติฯ

๑๒๑๙. “เทวตา นุสิ คนฺธโพฺพ, อทุ [อาทุ (สี. สฺยา.)] สโกฺก ปุรินฺทโท;
โก วา ตฺวํ กสฺส วา ปุโตฺต, กถํ ชาเนมุ ตํ มย”นฺติฯ

๑๒๒๐. “ยญฺจ [ยํ (ก.)] กนฺทสิ ยญฺจ โรทสิ, ปุตฺตํ อาฬาหเน สยํ ทหิตฺวา;
สฺวาหํ กุสลํ กริตฺวา กมฺมํ, ติทสานํ สหพฺยตํ คโต”ติ [ปโตฺตติ (สี. สฺยา. ปี.)]ฯ

๑๒๒๑. “อปฺปํ วา พหุํ วา นาทฺทสาม, ทานํ ททนฺตสฺส สเก อคาเร;
อุโปสถกมฺมํ วา [อุโปสถกมฺมญฺจ (ก.)] ตาทิสํ, เกน กเมฺมน คโตสิ เทวโลก”นฺติฯ

๑๒๒๒. “อาพาธิโกหํ ทุกฺขิโต คิลาโน, อาตุรรูโปมฺหิ สเก นิเวสเน;
พุทฺธํ วิคตรชํ วิติณฺณกงฺขํ, อทฺทกฺขิํ สุคตํ อโนมปญฺญํฯ

๑๒๒๓. “สฺวาหํ มุทิตมโน ปสนฺนจิโตฺต, อญฺชลิํ อกริํ ตถาคตสฺส;
ตาหํ กุสลํ กริตฺวาน กมฺมํ, ติทสานํ สหพฺยตํ คโต”ติฯ

๑๒๒๔. “อจฺฉริยํ วต อพฺภุตํ วต, อญฺชลิกมฺมสฺส อยมีทิโส วิปาโก;
อหมฺปิ มุทิตมโน ปสนฺนจิโตฺต, อเชฺชว พุทฺธํ สรณํ วชามี”ติฯ

๑๒๒๕. “อเชฺชว พุทฺธํ สรณํ วชาหิ, ธมฺมญฺจ สงฺฆญฺจ ปสนฺนจิโตฺต;
ตเถว สิกฺขาย ปทานิ ปญฺจ, อขณฺฑผุลฺลานิ สมาทิยสฺสุฯ

๑๒๒๖. “ปาณาติปาตา วิรมสฺสุ ขิปฺปํ, โลเก อทินฺนํ ปริวชฺชยสฺสุ;
อมชฺชโป มา จ มุสา ภณาหิ, สเกน ทาเรน จ โหหิ ตุโฏฺฐ”ติฯ

๑๒๒๗. “อตฺถกาโมสิ เม ยกฺข, หิตกาโมสิ เทวเต;
กโรมิ ตุยฺหํ วจนํ, ตฺวํสิ อาจริโย มมาติฯ

๑๒๒๘. “อุเปมิ สรณํ พุทฺธํ, ธมฺมญฺจาปิ อนุตฺตรํ;
สงฺฆญฺจ นรเทวสฺส, คจฺฉามิ สรณํ อหํฯ

๑๒๒๗. “ปาณาติปาตา วิรมามิ ขิปฺปํ, โลเก อทินฺนํ ปริวชฺชยามิ;
อมชฺชโป โน จ มุสา ภณามิ, สเกน ทาเรน จ โหมิ ตุฏฺโฐ”ติฯ

มฏฺฐกุณฺฑลีวิมานํ นวมํฯ

๑๐. เสรีสกวิมานวตฺถุ

๑๒๒๘. [เป. ว. ๖๐๔] สุโณถ ยกฺขสฺส จ วาณิชาน จ, สมาคโม ยตฺถ ตทา อโหสิ;
ยถา กถํ อิตริตเรน จาปิ, สุภาสิตํ ตญฺจ สุณาถ สพฺพฯ

๑๒๒๙. “โย โส อหุ ราชา ปายาสิ นาม [นาโม (สี.)], ภุมฺมานํ สหพฺยคโต ยสสฺสี;
โส โมทมาโนว สเก วิมาเน, อมานุโส มานุเส อชฺฌภาสีติฯ

๑๒๓๐. “วงฺเก อรญฺเญ อมนุสฺสฏฺฐาเน, กนฺตาเร อปฺโปทเก อปฺปภกฺเข;
สุทุคฺคเม วณฺณุปถสฺส มชฺเฌ, วงฺกํ ภยา [ธงฺกํภยา (ก.)] นฏฺฐมนา มนุสฺสาฯ

๑๒๓๑. “นยิธ ผลา มูลมยา จ สนฺติ, อุปาทานํ นตฺถิ กุโตธ ภกฺขํ;
อญฺญตฺร ปํสูหิ จ วาลุกาหิ จ, ตตาหิ อุณฺหาหิ จ ทารุณาหิ จฯ

๑๒๓๒. “อุชฺชงฺคลํ ตตฺตมิวํ กปาลํ, อนายสํ ปรโลเกน ตุลฺยํ;
ลุทฺทานมาวาสมิทํ ปุราณํ, ภูมิปฺปเทโส อภิสตฺตรูโปฯ

๑๒๓๓. “อถ ตุเมฺห เกน [เกน นุ (สฺยา. ก.)] วณฺเณน, กิมาสมานา อิมํ ปเทสํ หิ;
อนุปวิฏฺฐา สหสา สเมจฺจ, โลภา ภยา อถ วา สมฺปมูฬฺหา”ติฯ

๑๒๓๔. “มคเธสุ องฺเคสุ จ สตฺถวาหา, อาโรปยิตฺวา ปณิยํ ปุถุตฺตํ;
เต ยามเส สินฺธุโสวีรภูมึ, ธนตฺถิกา อุทฺทยํ ปตฺถยานาฯ

๑๒๓๕. “ทิวา ปิปาสํ นธิวาสยนฺตา, โยคฺคานุกมฺปญฺจ สเมกฺขมานา,
เอเตน เวเคน อายาม สพฺพ [สพฺพ เต (ก.)], รตฺตึ มคฺคํ ปฏิปนฺนา วิกาเลฯ

๑๒๓๖. “เต ทุปฺปยาตา อปรทฺธมคฺคา, อนฺธากุลา วิปฺปนฏฺฐา อรญฺเญ;
สุทุคฺคเม วณฺณุปถสฺส มชฺเฌ, ทิสํ น ชานาม ปมูฬฺหจิตฺตาฯ

๑๒๓๗. “อิทญฺจ ทิสฺวาน อทิฏฺฐปุพฺพํ, วิมานเสฏฺฐญฺจ ตวญฺจ ยกฺข;
ตตุตฺตรึ ชีวิตมาสมานา, ทิสฺวา ปตีตา สุมนา อุทคฺคา”ติฯ

๑๒๓๘. “ปารํ สมุทฺทสฺส อิมญฺจ วณฺณุํ [วนํ (สฺยา.), วณฺณํ (ก.)], เวตฺตาจรํ [เวตฺตํ ปรํ (สฺยา.), เวตฺตาจารํ (ก.)] สงฺกุปถญฺจ มคฺคํ;
นทิโย ปน ปพฺพตานญฺจ ทุคฺคา, ปุถุทฺทิสา คจฺฉถ โภคเหตุฯ

๑๒๓๙. “ปกฺขนฺทิยาน วิชิตํ ปเรสํ, เวรชฺชเก มานุเส เปกฺขมานา;
ยํ โว สุตํ วา อถ วาปิ ทิฏฺฐํ, อเจฺฉรกํ ตํ โว สุโณม ตาตา”ติฯ

๑๒๔๐. “อิโตปิ อเจฺฉรตรํ กุมาร, น โต สุตํ วา อถ วาปิ ทิฏฺฐํ;
อตีตมานุสฺสกเมว สพฺพํ, ทิสฺวาน ตปฺปาม อโนมวณฺณํฯ

๑๒๔๑ ‘‘เวหายสํ โปกฺขรโญฺญ สวนฺติ, ปหูตมลฺยา [ปหูตมาลฺยา (สฺยา.)] พหุปุณฺฑรีกา;
ทุมา จิเม [ทุมา จ เต (สฺยา. ก.)] นิจฺจผลูปปนฺนา, อตีว คนฺธา สุรภึ ปวายนฺติฯ

๑๒๔๒ ‘‘เวฬุริยถมฺภา สตมุสฺสิตาเส, สิลาปวาฬสฺส จ อายตํสา;
มสารคลฺลา สหโลหิตงฺคา, ถมฺภา อิเม โชติรสามยาเสฯ

๑๒๔๓ ‘‘สหสฺสถมฺภํ อตุลานุภาวํ, เตสูปริ สาธุมิทํ วิมานํ;
รตนนฺตรํ กญฺจนเวทิมิสฺสํ, ตปนียปเฏฺฐหิ จ สาธุฉนฺนํฯ

๑๒๔๔ ‘‘ชโมฺพนทุตฺตตฺตมิทํ สุมโฏฺฐ, ปาสาทโสปาณผลูปปโนฺน;
ทโฬฺห จ วคฺคุ จ สุสงฺคโต จ [วคฺคุ สุมุโข สุสงฺคโต (สี.)], อตีว นิชฺฌานขโม มนุโญฺญฯ

๑๒๔๕ ‘‘รตนนฺตรสฺมึ พหุอนฺนปานํ, ปริวาริโต อจฺฉราสงฺคเณน;
มุรชอาลมฺพรตูริยฆุเฏฺฐ, อภิวนฺทิโตสิ ถุติวนฺทนายฯ

๑๒๔๖ ‘‘โส โมทสิ นาริคณปฺปโพธโน, วิมานปาสาทวเร มโนรเม;
อจินฺติโย สพฺพคุณูปปโนฺน, ราชา ยถา เวสฺสวโณ นฬินฺยา [นฬิญฺญํ (ก.)]ฯ

๑๒๔๗ ‘‘เทโว นุ อาสิ อุทวาสิ ยโกฺข, อุทาหุ เทวิโนฺท มนุสฺสภูโต;
ปุจฺฉนฺติ ตํ วาณิชา สตฺถวาหา, อาจิกฺข โก นาม ตุวํสิ ยโกฺข’’ติฯ

๑๒๔๘ ‘‘เสรีสโก [เสริสฺสโก (สี. สฺยา.)] นาม อหมฺหิ ยโกฺข, กนฺตาริโย วณฺณุปถมฺหิ คุโตฺต;
อิมํ ปเทสํ อภิปาลยามิ, วจนกโร เวสฺสวณสฺส รโญฺญ’’ติฯ

๑๒๔๙ ‘‘อธิจฺจลทฺธํ ปริณามชํ เต, สยํ กตํ อุทาหุ เทเวหิ ทินฺนํ;
ปุจฺฉนฺติ ตํ วาณิชา สตฺถวาหา, กถํ ตยา ลทฺธมิทํ มนุญฺญ’’นฺติฯ

๑๒๕๐ ‘‘นาธิจฺจลทฺธํ น ปริณามชํ เม, น สยํ กตํ น หิ เทเวหิ ทินฺนํ;
สเกหิ กเมฺมหิ อปาปเกหิ, ปุเญฺญหิ เม ลทฺธมิทํ มนุญฺญ’’นฺติฯ

๑๒๕๑ ‘‘กึ เต วตํ กึ ปน พฺรหฺมจริยํ, กิสฺส สุจิณฺณสฺส อยํ วิปาโก;
ปุจฺฉนฺติ ตํ วาณิชา สตฺถวาหา, กถํ ตยา ลทฺธมิทํ วิมาน’’นฺติฯ

๑๒๕๒ ‘‘มมํ ปายาสีติ อหุ สมญฺญา, รชฺชํ ยทา การยึ โกสลานํ;
นตฺถิกทิฎฺฐิ กทริโย ปาปธโมฺม, อุเจฺฉทวาที จ ตทา อโหสึฯ

๑๒๕๓ ‘‘สมโณ จ โข อาสิ กุมารกสฺสโป, พหุสฺสุโต จิตฺตกถี อุฬาโร;
โส เม ตทา ธมฺมกถํ อภาสิ [อกาสิ (สี.)], ทิฎฺฐิวิสูกานิ วิโนทยี เมฯ

๑๒๕๔ ‘‘ตาหํ ตสฺส [ตาหํ (ก.)] ธมฺมกถํ สุณิตฺวา, อุปาสกตฺตํ ปฎิเวทยิสฺสํ;
ปาณาติปาตา วิรโต อโหสึ, โลเก อทินฺนํ ปริวชฺชยิสฺสํ;
อมชฺชโป โน จ มุสา อภาณึ, สเกน ทาเรน จ อโหสิ ตุโฎฺฐฯ

๑๒๕๕ ‘‘ตํ เม วตํ ตํ ปน พฺรหฺมจริยํ, ตสฺส สุจิณฺณสฺส อยํ วิปาโก;
เตเหว กเมฺมหิ อปาปเกหิ, ปุเญฺญหิ เม ลทฺธมิทํ วิมาน’’นฺติฯ

๑๒๕๖. สจฺจํ กิราหํสุ นรา สปญฺญา, อนญฺญถา วจนํ ปณฺฑิตานํ;
ยหึ ยหึ คจฺฉติ ปุญฺญกมฺมํ, ตหึ ตหึ โมทติ กามกามีฯ

๑๒๕๗. “ยหึ ยหึ โสกปริทฺทโว จ, วโธ จ พนฺโธ จ ปริกฺกิเลโส;
ตหึ ตหึ คจฺฉติ ปาปกมฺมํ, น มุจฺจติ ทุคฺคติยา กทาจิ”ติฯ

๑๒๕๘. “สมฺมูฬฺหรูโปว ชโน อโหสิ, อสฺมึ มุหุตฺเต กลลีกโตว;
ชนสฺสิมสฺส ตุยฺหญฺจ กุมาร, อปฺปจฺจโย เกน นุ โข อโหสี”ติฯ

๑๒๕๙. “อิเม จ สิรีสวนา [อิเม สิรีสูปวนา จ (สี.), อิเมปิ สิรีสวนา จ (ปี. ก.)] ตาตา, ทิพฺพา [ทิพฺพา จ (ปี. ก.)] คนฺธา สุรภี [สุรภึ (สี. ก.)] สมฺปวนฺติ [สมฺปวายนฺติ (ก.)];
เต สมฺปวายนฺติ อิมํ วิมานํ, ทิวา จ รตฺโต จ ตมํ นิหนฺตวาฯ

๑๒๖๐. “อิเมสญฺจ โข วสฺสสตจฺจเยน, สิปาฏิกา ผลติ เอกเมกา;
มานุสฺสกํ วสฺสสตํ อตีตํ, ยทเคฺค กายมฺหิ อิธูปปนฺโนฯ

๑๒๖๑. “ทิสฺวานหํ วสฺสสตานิ ปญฺจ, อสฺมึ วิมาเน ฐตฺวาน ตาตา;
อายุกฺขยา ปุญฺญกฺขยา จวิสฺสํ, เตเนว โสเกน ปมุจฺฉิโตสฺมี”ติ [สมุจฺฉิโตสฺมีติ (ปี. ก.)]ฯ

๑๒๖๒. “กถํ นุ โสเจยฺย ตถาวิโธ โส, ลทฺธา วิมานํ อตุลํ จิราย;
เย จาปิ โข อิตฺตรมุปปนฺนา, เต นูน โสเจยฺยุํ ปริตฺตปุญฺญา”ติฯ

๑๒๖๓. “อนุจฺฉวึ โอวทิยญฺจ เม ตํ, ยํ มํ ตุเมฺห เปยฺยวาจํ วเทถ;
ตุเมฺห จ โข ตาตา มยานุคุตฺตา, เยนิจฺฉกํ เตน ปเลถ โสตฺถิ”นฺติฯ

๑๒๖๔. “คนฺตฺวา มยํ สินฺธุโสวีรภูมึ, ธนตฺถิกา อุทฺทยํ ปตฺถยานา;
ยถาปโยคา ปริปุณฺณจาคา, กาหาม เสรีสมหํ อุฬาร”นฺติฯ

๑๒๖๕. “มา เจว เสรีสมหํ อกตฺถ, สพฺพญฺจ โว ภวิสฺสติ ยํ วเทถ;
ปาปานิ กมฺมานิ วิวชฺชยาถ, ธมฺมานุโยคญฺจ อธิฏฺฐหาถฯ

๑๒๖๖. “อุปาสโก อตฺถิ อิมมฺหิ สเงฺฆ, พหุสฺสุโต สีลวตูปปนฺโน;
สทฺโธ จ จาคี จ สุเปสโล จ, วิจกฺขโณ สนฺตุสิโต มุตีมาฯ

๑๒๖๗. “สญฺชานมาโน น มุสา ภเณยฺย, ปรูปฆาตาย น เจตเยยฺย;
เวภูติกํ เปสุณํ โน กเรยฺย, สณฺหญฺจ วาจํ สขิลํ ภเณยฺยฯ

๑๒๖๘. “สคารโว สปฺปฏิโสฺส วินีโต, อปาปโก อธิสีเล วิสุทฺโธ;
โส มาตรํ ปิตรญฺจาปิ ชนฺตุ, ธเมฺมน โปเสติ อริยวุตฺติฯ

๑๒๖๙. “มเญฺญ โส มาตาปิตูนํ การณา, โภคานิ ปริเยสติ น อตฺตเหตุ;
มาตาปิตูนญฺจ โย [โส (?)] อจฺจเยน, เนกฺขมฺมโปโณ จริสฺสติ พฺรหฺมจริยํฯ

๑๒๗๐. “อุชู อวโงฺก อสโฐ อมาโย, น เลสกเปฺปน จ โวหเรยฺย;
โส ตาทิโส สุกตกมฺมการี, ธเมฺม ฐิโต กินฺติ ลเภถ ทุกฺขํฯ

๑๒๗๑. ‘‘ตํ การณา ปาตุกโตมฺหิ อตฺตนา, ตสฺมา ธมฺมํ ปสฺสถ วาณิชาเส;
อญฺญตฺร เตนิห ภสฺมี [ภสฺมิ (สฺยา.), ภสฺม (ก.)] ภเวถ, อนฺธากุลา วิปฺปนฏฺฐา อรเญฺญ;
ตํ ขิปฺปมาเนน ลหุํ ปเรน, สุโข หเว สปฺปุริเสน สงฺคโม’’ติฯ

๑๒๗๒. ‘‘กึ นาม โส กิญฺจ กโรติ กมฺมํ,
กึ นามเธยฺยํ กึ ปน ตสฺส โคตฺตํ;
มยมฺปิ นํ ทฏฺฐุกามมฺห ยกฺข, ยสฺสานุกมฺปาย อิธาคโตสิ;
ลาภา หิ ตสฺส, ยสฺส ตุวํ ปิเหสี’’ติฯ

๑๒๗๓. ‘‘โย กปฺปโก สมฺภวนามเธยฺโย,
อุปาสโก โกจฺฉผลูปชีวี;
ชานาถ นํ ตุมฺหากํ เปสิโย โส,
มา โข นํ หีฬิตฺถ สุเปสโล โส’’ติฯ

๑๒๗๔. ‘‘ชานามเส ยํ ตฺวํ ปวเทสิ [วเทสิ (สี.)] ยกฺข,
น โข นํ ชานาม ส เอทิโสติ;
มยมฺปิ นํ ปูชยิสฺสาม ยกฺข,
สุตฺวาน ตุยฺหํ วจนํ อุฬารํ’’นฺติฯ

๑๒๗๕. ‘‘เย เกจิ อิมสฺมึ สเตฺถ มนุสฺสา,
ทหรา มหนฺตา อถวาปิ มชฺฌิมา;
สเพฺพว เต อาลมฺพนฺตุ วิมานํ,
ปสฺสนฺตุ ปุญฺญานํ ผลํ กทริยา’’ติฯ

๑๒๗๖. เต ตตฺถ สเพฺพว ‘อหํ ปุเร’ติ,
ตํ กปฺปกํ ตตฺถ ปุรกฺขตฺวา [ปุรกฺขิปิตฺวา (สี.)];
สเพฺพว เต อาลมฺพิสุ วิมานํ,
มสกฺกสารํ วิย วาสวสฺสฯ

๑๒๗๗. เต ตตฺถ สเพฺพว ‘อหํ ปุเร’ติ, อุปาสกตฺตํ ปฏิเวทยึสุ;
ปาณาติปาตา วิรตา อเหสุํ, โลเก อทินฺนํ ปริวชฺชยึสุ;
อมชฺชปา โน จ มุสา ภณึสุ, สเกน ทาเรน จ อเหสุํ ตุฏฺฐาฯ

๑๒๗๘. เต ตตฺถ สเพฺพว ‘อหํ ปุเร’ติ, อุปาสกตฺตํ ปฏิเวทยิตฺวา;
ปกฺกามิ สโตฺถ อนุโมทมาโน, ยกฺขิทฺธิยา อนุมโต ปุนปฺปุนํฯ

๑๒๗๙. ‘‘คนฺตฺวาน เต สินฺธุโสวีรภูมึ, ธนตฺถิกา อุทฺทยํ [อุทย (ปี. ก.)] ปตฺถยานา;
ยถาปโยคา ปริปุณฺณลาภา, ปจฺจาคมุํ ปาฏลิปุตฺตมกฺขตํฯ

๑๒๘๐. ‘‘คนฺตฺวาน เต สงฺฆรํ โสตฺถิวโนฺต,
ปุเตฺตหิ ทาเรหิ สมงฺคิภูตา;
อานนฺที วิตฺตา [อานนฺทจิตฺตา (สฺยา.), อานนฺทีจิตฺตา (ก.)] สุมนา ปตีตา,
อกํสุ เสรีสมหํ อุฬารํ;
เสรีสกํ เต ปริเวณํ มาปยึสุฯ

๑๒๘๑ เอตาทิสา สปฺปุริสาน เสวนา,
มหตฺถิกา ธมฺมคุณาน เสวนา;
เอกสฺส อตฺถาย อุปาสกสฺส,
สเพฺพว สตฺตา สุขิตา [สุขิโน (ปี. ก.)] อเหสุนฺติฯ

เสรีสกวิมานํ ทสมํฯ

๑๑. สุนิกฺขิตฺตวิมานวตฺถุ

๑๒๘๒ “อุจฺจมิทํ มณิถูณํ วิมานํ, สมนฺตโต ทฺวาทส โยชนานิ;
กูฏาคารา สตฺตสตา อุฬารา, เวฬุริยถมฺภา รุจกตฺถตา สุภาฯ

๑๒๘๓ “ตตฺถจฺฉสิ ปิวสิ ขาทสิ จ, ทิพฺพา จ วีณา ปวทนฺติ วคฺคุํ;
ทิพฺพา รสา กามคุเณตฺถ ปญฺจ, นาริโย จ นจฺจนฺติ สุวณฺณฉนฺนาฯ

๑๒๘๔ “เกน เตตาทิโส วโณฺณ, เกน เต อิธ มิชฺฌติ;
อุปฺปชฺชนฺติ จ เต โภคา, เย เกจิ มนโส ปิยาฯ

๑๒๘๕ “ปุจฺฉามิ ‘ตํ เทว มหานุภาว, มนุสฺสภูโต กิมกาสิ ปุญฺญํ;
เกนาสิ เอวํ ชลิตานุภาโว, วโณฺณ จ เต สพฺพทิสา ปภาสตี’’ติฯ

๑๒๘๖ โส เทวปุตฺโต อตฺตมโน, โมคฺคลฺลาเนน ปุจฺฉิโต;
ปญฺหํ ปุฏฺโฐ วิยากาสิ, ยสฺส กมฺมสฺสิทํ ผลํฯ

๑๒๘๗ “ทุนฺนิกฺขิตฺตํ มาลํ สุนิกฺขิปิตฺวา, ปติฏฺฐเปตฺวา สุคตสฺส ถูเป;
มหิทฺธิโก จมฺหิ มหานุภาโว, ทิเพฺพหิ กาเมหิ สมงฺคิภูโตฯ

๑๒๘๘ “เตน เมตาทิโส วโณฺณ,
เตน เม อิธ มิชฺฌติ;
อุปฺปชฺชนฺติ จ เม โภคา,
เย เกจิ มนโส ปิยาฯ

๑๒๘๙ “อกฺขามิ เต ภิกฺขุ มหานุภาว,
มนุสฺสภูโต ยมหํ อกาสึ;
เตนมฺหิ เอวํ ชลิตานุภาโว,
วโณฺณ จ เม สพฺพทิสา ปภาสตี’’ติฯ

สุนิกฺขิตฺตวิมานํ เอกาทสมํฯ

สุนิกฺขิตฺตวโคฺค สตฺตโม นิฏฺฐิโตฯ

ตสฺสุทฺทานํ –

เทฺว ทลิทฺทา วนวิหารา, ภตโก โคปาลกณฺฑกา;
อเนกวณฺณมฏฺฐกุณฺฑลี, เสรีสโก สุนิกฺขิตฺตํ;
ปุริสานํ ตติโย วโคฺค ปวุจฺจตีติฯ

ภาณวารํ จตุตฺถํ นิฏฺฐิตํฯ

วิมานวตฺถุปาฬิ นิฏฺฐิตาฯ